

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Iunie 2025 (Anul XVI) Nr. 196 (6/2025)

BOEM@

Iunie 2025 (Anul XVII) Nr. 6 (196) - 52 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida A.S.P.R.A.

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: Editura Boem@

6 / 2025

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor-șef adjunct: Denisa Lepădatu

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, A.G. Secară, Mihaela Vaida, Dan Ion Sanda, Adrian Talabă, Grigore Grigore, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Lidia Grosu (Chișinău), Ana Opran (Vaslui), Florin Logreșteanu (Craiova), Melania Cuc (Bistrița), Carmen Racoviță (București)

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Revista literară BOEM@ o puteți citi și pe site-ul

www.boema.edituraboema.ro

actualizat permanent de: *Editura Boema*

Email: boema@edituraboema.ro,

aspra@edituraboema.ro, petrerau@yahoo.com

Telefon: +40 726 337376

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17, C20/42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

o Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) și să conțină diacritice.

o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional texte apărute în alte publicații (inclusiv pe internet).

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: Mihail Gălățanu (p.5), Alina Beatrice Cheșcă (p.8), Doina Guriță (p.10), Anda Petrache (p.14), Nadia-Corina Căpriță (p.15), Laurențiu Drăgușin (p.16), Mónica Tóth (p.18), Marin Moscu (p.19), Adrian Talabă (p.20), Eugenia-Lucica Delcea (p.31), George Eugen Itoafă (p.32), Coralia Drăgan (p.36)

Proză: Cristian Ovidiu Dinică: Fractalii (p.13), Sasha Ivanov: Întâlnirea cu preotul (fragment de roman) (p.21), Ion Dulugeac: Bunica Sofia (p.23), Cosmin Popa: Soare înghețat (p.29), Dumitru Băluță: Surâsul Giocondei (4) (p.33), Eugen Oniscu: Șansa (p.37), Ileana Corina Ciuraș: Paznicul grădinii (p.44)

Cronică de carte: Constantin Oancă: Richard Constantinescu și cartea lui recentă "Răni și renaștere. Arta dureroasă a transformării" (p.7)

Eminesciana: Ștefan Andronache: În căutarea absolutului. Anii de studenție ai lui Eminescu (p.3)

Note de lectură: Simona Radu: Prin mirifica Europă de George Dimitriu (p.40)

Note de călătorie: Ștefan Andronache: Tivoli sau dezmățul fântânilor arteziene (p.26)

Eseu: Cristian Ovidiu Dinică: Sacrificiul Domnului de Rouă, Calea lui Traian și Cetatea Sucidava (p.12), Dan D. Gîrjoabă: Bucuria în conștiința credinței (p.43), Maria Filipoiu: Caruselul aforistic A-B-C (p.46), Petru Ababii (Rep. Moldova): Arta pură și criticul de arta (p.47)

Dialog: Petru Ababii & Iosefina Schirger: Haosul are ordinea sa sau despre ordinea haosului din "Parcă te iubesc" (p.41)

Teatru: Cosmin Popa: Castelul gotic (p.17)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.51)

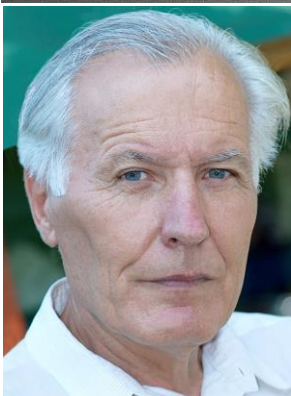
Grafică:

Coperta I: Pixabay - Illusions

Coperta IV: Pixabay - Childhood

Interior: Grafică - Pixabay

www.boema.edituraboema.ro

Ștefan ANDRONACHE

În căutarea absolutului. Anii de studenție ai lui Mihai Eminescu

Mihai Eminescu, acest spirit etern neliniștit și împătmint de cunoaștere, la numai 19 ani, după ce și-a epuizat peregrinările și căutările febrile pe aproape întreg teritoriul spiritualității românești, s-a hotărât brusc să înceapă o aventură intelectuală fără precedent, frecventând două dintre centrele culturale europene renumite pentru formarea și dezvoltarea tinerilor ambițioși.

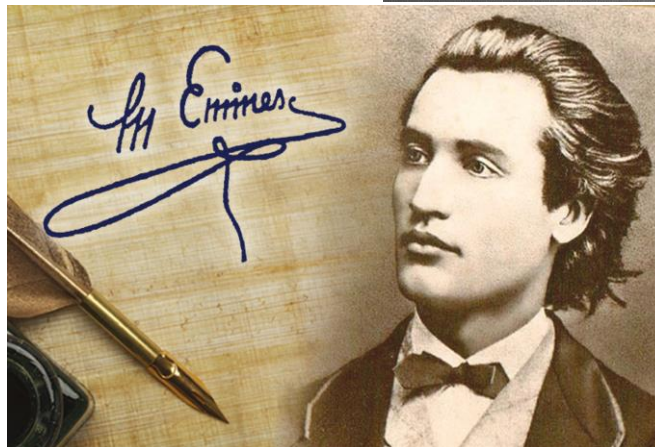
Viena, capitala „chezaro-crăiască”, căreia inepuizabilele bogății ale imperiului și muzica îi creaseră o strălucire unică în Europa, se bucura, în secolul al XIX-lea, de o excelentă reputație în privința vieții cultural-științifice, Alma Mater Rudolfină ajungând la o notorietate cu nimic mai prejos decât aceea a vechilor universități de pe continentul european. Într-o astfel de atmosferă, stimulativă și armonioasă, descinde și Mihai Eminescu și bucuria sa este cu atât mai mare când el avea să descopere, în babilonul „Windobonei”, pe câțiva dintre foștii săi colegi și prieteni din țară.

Tânărul de o frumusețe aproape demonică, cu fruntea-i înaltă de cugetător și privirea senină a ochilor săi, își inaugurează, la 2 octombrie 1869, studenția ca audient extraordinar, moment ce se va constitui într-o etapă fertilă a marilor și atât de variatelor acumulări din câmpul culturii de limbă germană, precum și din acela al civilizației universale.

Anii de studiu, pe care și-i va impune singur, din dorința de a-și disciplina gândirea încă neșcolită, aveau să-l introducă, de aici înainte, în acea nesfârșită și amețitoare libertate a tuturor opțiunilor între care urmau să prevaleze: filosofia, logica, dreptul, economia politică, istoria și, bineînțeles, literalele.

Aici, la Viena, zilele i se scurg benefic și viitorul poet se străduie să-și caute cu febrilitate direcțiile proprii pentru afirmarea nestingerită a genialității sale încă latente. O grabă care-l macină pare să-l mână spre cuprinderea nesățioasă a tuturor lucrurilor demne de a fi cunoscut și apreciat. Contactele umane, parcurgerea ziarelor și revistelor, cursurile universitate atât de interesante și diverse, studiul unor cărți fundamentale, toată această activitate frenetică se succede cu o repeziciune menită parcă să oprească fărâma de viață ce-i fusese predeterminată.

Calea regală a intelectului i-a deschis-o și i-a netezit-o filosofia transcendențială kantiană care, cel puțin pentru el, dobânda caracterul unei autentice relevații: „Mintea nu mai e decât o fereastră prin care pătrunde soarele unei lumini nouă... Timpul a dispărut și eternitatea, cu forța ei

cea serioasă, te privește din fiecare lucru... Se pare că te-ai trezit într-o lume încremenită cu toate frumusețile...“ („Fragmentarium“).

În ceasurile de reflecție adâncă lui Mihai Eminescu i se pun în mișcare mecanismele invizibile ale capacităților creatoare, ale fanteziei sale vijelioase. Tălăzuind printre magmele lumii sublunare, în care se simțea adesea căzut, poetul din el va striga, asemenea unui titan răzvrătit, dar și ca un demon, din simțirea-i îndurerată născându-se acele vibrații de sentiment, acele explozii de lumină: „Venere și Madonă”, publicată, pe 15 aprilie 1870, în „Convorbiri literare” de la Iași sau „Epigonii”, creații ce vor dezvălui compatrioților săi, de la „Convorbiri literare”, „un poet în toată virtutea cuvântului”: „Mortua est!”, „Înger și demon”, „Împărat și proletar”, „Egiptul” ori „Cugetările sârmanului Dionis” o ingenioasă țesătură de imaginație și realitate ce ne suscită interesul și astăzi. Așadar, din asemenea exerciții desăvârșite avea să-și tragă sorgintea, siguranța aproape mesianică a cuvântului său de mai târziu.

Tot la Viena, l-a străfulgerat gândul sărbătoririi panromânești de la Mănăstirea Putna, înglobată în Imperiul Austro-Ungar, căci, deși aflat departe de ținuturile natale, Eminescu, fiind obsedat de miticul complex voievodal, nu putea să uite chipul emblematic al lui Ștefan cel Mare. Grație inițiativei lui, studenții din străinătate aveau să-i aducă unul dintre cele mai strălucitoare omagii în zilele de 14-15 august 1871.

În scurtele sale răgazuri, el a frecventat cu nostalgie, dar și cu interes, spectacolele teatrale sau muzicale care se succedau în Capitala Imperiului Habsburgic, Shakespeare sau Wagner numărându-se printre cei mai îndrăgiți și aplaudați. Uneori i s-a întâmplat să fie invitat la recepțiile unor repute actrițe de la Burgtheater: Frederica Bognâr, o tânără tragediană patetică, și Augusta Baudias – Wildbrandt, ai cărei ochi albaștri vor face să freamăte pentru o vreme lira poetului. În apartamentele strălucitoare ale acestora se întâmpla ca el să se rătăcească printre puzderia de oaspeți care întrețeseau intrigi și vânturau anecdote. Femeile „palide” priveau „cu ochi de foc”, „la streinul întristat”, fără a-l putea însă să-l și consoleze.

Fiind un om al singurătății, în zilele de iarnă, atunci când puținii bani îi îngăduiau să-și cumpere cărți, cafea și tutun, Eminescu se izola complet, uitând de lume și chiar de el însuși. „În claustrul”, veșnic altul, el se scufunda în lecturi care se potriveau cu firea sa visătoare de boem. În nopțile lungi de iarnă citea, cu creionul în mână, pe marii romantici germani, îmbătându-se de suava

(continuare în pag. 4)

lor poezie ori traducea pe Schopenhauer și Kant, rămânând adesea pradă cugetărilor lor, dar și închipuirilor sale din ce în ce mai sumbre: „Pe un pat sărac asudă într-o lungă agonie / Tânărul. O lampă-ntinde limba avară și subțire..., / Nimeni soarta n-o-mblânzește, nimeni fruntea nu-i mângâie“ („Înger și demon“) „marile aspirații“ fiindu-i „redușe la nimic“.

Dar iată că în viața-i tenace, tristă și monotonă de schimnic, se ivi, pe neașteptate, o oază de lumină. Și atunci el simți că îi cresc aripile de Luceafăr, că i se eliberează, în toată deplinătatea lor forțele creatoare latente. Era la începutul primăverii anului 1872...

Solitarul întâlnește, la Viena, ființa ce avea să-i transfigureze, pentru foarte multă vreme, întreaga-i existență. O tânără femeie din Iași, ajunsă în Capitala Imperiului doar pentru a-și trata sănătatea, deveni întruchiparea misterioasei flori a lui Novalis. Cerul Vienei căpătă, dintr-o dată, pentru Mihai Eminescu, seninătatea și strălucirea privirilor celei care reprezenta în viziunea sa „răpirea minții“.

Mihai, stăpânindu-și cu greu sfiiciunea, se îndrăgostește în mod fulgerător de frumoasa Veronica Micle, soția unui universitar din Iași, punându-și sufletul rănit de solitudine la picioarele grațioase ale acesteia: „Când te-am văzut, copilă, treceai așa frumoasă / Cu ochii mari albaștri, în bolți întunecoase, / Ca marmura de albă și mâinile de ceară / Urcau pe sânu-ți mândru o mantie ușoară“ („Înger și demon“).

Cei doi tineri visători, sub acordurile valsurilor lui Johann Strauss, aveau să rătăcească împreună pe largile bulevarde, să parcurgă aleile umbroase ale parcurilor din preajma Dunării, interferându-și existențele cel puțin în planul dialogului și al duetului lor sufletesc. Ei au privit împreună curcubeile de lumină arcuite peste jeturile cristaline ale fântânilor arteziene, monumentele semețe ale Vienei ori splendorile Renașterii italiene strecurate cu vădită dărnicie prin galeriile de artă.

Aflată sub starea de vrajă întreținută de florile oferite de grădinarul noptii, Veronica își dorea să afle în ce consta frumusețea religiei budiste ori adâncimea cugetărilor filosofilor germani. Uvertura iubirii celor doi, pură și neînținată, ce va inspira „Sara pe deal“, se va prelungi, pentru multă vreme, până când Veronica, „gingașa lumină a sufletului“, la un moment dat, avea să devină cu adevărat liberă. Momentul acesta benefic, care avea să-l determine să pună întreg universul în ecuație, îi va accentua căutarea demonică de absolut, în iubire și în cunoaștere, iar bolta poeziei sale începe să capete, de aici încolo, proporții galactice. În capul său de „zeu tânăr“ prind contur proiecte „vaste cât lumea“.

Rămas singur, măcinat de lipsuri și torturat de calvarul trupesc al suferințelor de care numai moartea avea să-l mântuie, spre sfârșitul verii aceluiași an, Mihai Eminescu, satisfăcându-se, ca student auditor, doar cu parcurgerea a trei trimestre, se hotărăște să se întoarcă în țară, acceptând astfel „nimicnicia“ netitrului precum și un răgaz pentru familiarizarea cu boala-i care deja i se declanșase.

Părintele spiritual al „Junimii“, Titu Maiorescu, afectat de hotărârea bruscă a discipolului său, își propune să-l trimită, bineînțeles și cu acordul membrilor societății literare, la Berlin, pregătindu-l astfel ca posibil succesor al catedrei sale de filosofie de la Universitatea ieșeană.

Eminescu student

Așadar, aventura intelectuală a lui Mihai Eminescu pare să continue, etapa vieneză marcând doar un segment al devenirii sale într-o cunoaștere care se va împlini însă cu adevărat la Berlin.

Pe 18 decembrie 1872, Mihai Eminescu devine student ordinar al Facultății de Filosofie din cadrul universității din metropola prusacă. Cum nu putea fi refractar la atâtea noi izvoare de lumină, la îndemnul mentorului „Junimii“, el se va scufunda cu o râvnă extraordinară în straturile cele mai profunde ale filosofiei germane, ale istoriei civilizațiilor demult apuse, ale etnopsihologiei și, deci, ale folclorului atât de tentant.

Studiul și reflecția gravă, pe marginea unor cărți fundamentale de filosofie și literatură, vor asigura o creștere uimitoare tulpinei vânjoase care tânjește după soarele absolutului. Poetul va înregistra, aici, saltul decisiv întru devenire, adică dinspre târâmul acumulării cunoștințelor înspre târâmul înțeleșurilor și semnificațiilor profunde. Caietele i se umplu de notițe, rezumate sau scripuri ale gândirii sale ardente. Citește și traduce ori adaptează scrierile lui Kant, Hegel, Goethe, Schiller, Heine etc. Acum aveau să prindă contur: „Cezara“, „Călin (File din poveste)“, „Luceafărul“, „Glossa“, „Floare albastră“... creații luminate de o nouă ordine lirică și de o riguroasă sinteză a sensibilității poporului nostru pe care încă evită să le publice. Din această clipă emanațiile spiritului său încep să fie nimbate de complexul luciferic care-l populează pe orbita universalității eterne, dezvoltându-se astfel lumii întregi floarea de foc a geniului românesc.

Dovedindu-se nemulțumit de tot și de toate, fiind obsedat de mitul gloriei eterne, „de iubirea de fală“, care îi crea senzația de fericire, poetul se izolează și mai mult, evitând a mai accepta să comunice cu lumea reală: „Toți

(continuare în pag. 5)

acei ce-n astă lume / Vor ceva... mă lase-n pace, / Eu nu voi nimic, nimic / Decât pace, pace, pace..." („Aducând cântări mulțime..."). „Năzuind neconținut spre un plan de viață superior etic și artistic", el caută „cu patos adevărul refuzând consecvent compromisul" (Mihail Sadoveanu).

La Berlin, Mihai Eminescu își câștigă existența lucrând la agenția diplomatică română, fapt ce avea să-i permită să se simtă oarecum independent. Dragostea, trăită cândva cu inima și cu imaginația exaltată pentru Veronica, cedă cu timpul în favoarea altor muze, aflate mult mai aproape, ce îi vor întreține treaz dorul de nemărginit. Duminica, el își permitea câteva ceasuri de răgaz, după o săptămână de lucru epuizantă la agenție, îndreptându-se cu trenul spre reședința princiară de la Potsdam, adi-că cât mai departe de larva Capitalei. Aici, prin interioarele rococo înalte și reci, prin camera lui Voltaire, pe aleile străjuite de nimfe și amorași sau sub pavilioanele ocroti-toare din parcul imens, fiind „mână-n mână" cu „surâzătoarea Milly", Mihai Eminescu retrăia frumoasele clipe ale aventurii sale vienezee.

Deși Titu Maiorescu îi pretinsese încununarea celor cinci ani de studii universitare cu un doctorat, Eminescu, în urma decepțiilor, care se acumulasera între timp, se hotărăște ca, în vara anului 1874, să-și încheie definitiv odiseia sa printre străini, concentrându-se, de aici încolo, asupra operei lui creative.

Oricum, cei cinci ani, care fuseseră și cei mai liniștiți din viața sa atât de zbuciumată, i-au fost hotărâtori pentru formarea și afirmarea-i ulterioară. Ei i-au îngăduit artistului, completat de o cultură vastă, să-și edifice lent, dar tenace, vastul și cuprinzătorul său univers.

Din acest moment temperaturile înalte ale spiritului său încins au început să topească tot ce reușise să acumuleze, de-a lungul studiilor, pentru a da naștere unor frumuseți poetice noi, nemaîntâlnite până la el de către ceilalți reprezentanți ai neamului nostru. Și astfel, genialul reformator, „alimentându-se din adâncimile fertile și insondabile ale unui fond autentic" (Emil Cioran), s-a pornit să edifice, în mai puțin de douăzeci de ani, panteonul măreț și modern al culturii naționale românești.

„Porni Luceafărul, creșteau / În cer a lui aripe ..."

Bibliografie:

- Călinescu, George, „Viața lui Mihai Eminescu", Editura Minerva, București, 1963;
 Ciopraga, Const., „Poezia lui Mihai Eminescu", Arhetipuri și metafore fundamentale, Junimea, Iași, 1990;
 Dumitrescu Bușulenga, Zoe, „Mihai Eminescu - viața", Editura Nicodim Caligraful, Putna, 2015;
 Ibrăileanu, Garabet, „Mihai Eminescu", Studii și articole, Editura Junimea, 1974;
 Panaitescu-Perpesicius, Dumitru, „Studii eminesciene", Editura Muzeului Literaturii Române, București, 2001;
 Petrașcu, Nicolae, „Mihail Eminescu", studiu critic, Stabilimentul grafic I.V. Socecu, București, 1892;
 Vintilă, Petru, „Eminescu", roman cronologic, Cartea Românească, București, 1974.

Mihail GĂLĂȚANU

O PROBĂ DE FOC

(La marii maeștri)

La marii maeștri, nudul era o probă de foc. Ca și portretul, ca și fresca. Ca și pictura votivă. Aia bisericească.

Să pictezi un cer, ehei,
era lucru mare.

Nu mai zic
de scena judecății. Aia
de apoi, că, ce, mai există
pe lume vreo alta? Vreo judecată?

Și, nu mai spun, câte alte pietre de încercare
există. De pildă,

izgonirea din Rai. Sau Capela Sixtină. Pe Adam,
umil -

și umilit,
în spatele Evei. Pe Eva,
insolentă și nerușinată.
Nud cu flori. Și cu frunze...

De fapt, și nudul tot un fel de peisaj e... Un pastel.
Și un portret, în același timp. Un ochi întunecat,
privind de dincolo de timp. Și de spații. Păros. Care
ne privește
prin timp. Prin toate
veacurile.

Pietre de încercare. Tot asta era
și Iisus Pantocrator. Și
coborârea în mormânt. Și spălarea
picioarelor. Și Mater Dolorosa. Și Maria Magdalena
îngenunchind
în fața crucii.

Dar, dincolo de toate scenele observate,
un pictor trebuia să aibă,
în hăul penelului,
sau pensulei,
și nudul.

Toulouse-Lautrec, Modigliani,
Renoir, Boticelli, spuneți-mi care
mare maestru
n-a avut

nud
printre modelele lui?
Proslăvitori ai nudului fost-au
și Gustave Courbet
și Paul Gauguin. Cu toții,
înregimentați în nud. Au nuri într-un nud. Au murit
într-un nud -
și acolo au și fost îngropați. De-a binelea. Psihopați.
Printre lari și penați.

(continuare în pag. 6)

(urmare din pag. 5)

Și, dacă n-aveai în față un model,
cum puteai TU să pictezi nudul? Și cum
l-ai fi intitulat nud,
din amintire?
Nud, așa cum
mi-l închipuim?
Nud,
în absență?
Nud, în loc
de preludiu? Sau,
mai bine, nud
de unul singur?
Și, chiar așa, poate că nudul
se pictează
singur. Detaliu
cu detaliu. Punct
cu punct. Cu udul.
Nuduri în poante. Pointilist. Cu tristețe.
Cu neputință. Cu melancolie. Infinit
de frustrat
și de trist. Nud
sinucis.
de artist.

OGLINDA MEA (TE MAI ȚINE MINTE)

-variantă-

Oglinda mea te mai ține minte fecioară.
Îți ține minte sânii,
desigur mici
- și caști
(caști toată ziua gura la ei)
Îți ține minte
fiecare cută,
vertebră,
fiecare roșeață
și fiecare paloare
de pe față
de unde vine
ea
și de ce
aș fi putut să te
desenez
și să rămâi acolo pe veci
prizoniera amintirii mele
încercănată
a mea
cu mine
pentru mine grea
deodată
tu nici nouăsprezece
fiindcă îți era
nu știi de ce
foarte greu să faci asta
tu fată
oglanda mea veche
dunga mea subțire
a gurii tale
amară
și de la bikini
dar surâzând
printre atâtea fragmente
oglanda

mea spartă
oglanda mea înzestrată
cu memorie
împrumutată
de la un elefant
te mai ține
minte
fecioară,
așa,
dintr-odată...

NU SUFLI ÎN TORT?

(Ai fi împlinit anii...)

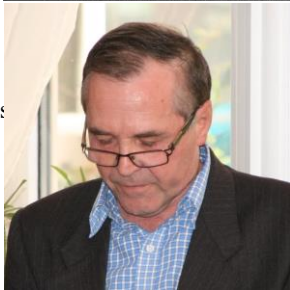
Ai fi împlinit anii. Dar nu, nu i-ar fi numărat
Nimeni. Am fi făcut,
Desigur,
Poze cu tortul de ciocolată.
Am fi făcut, firește
și negreșit,
neîndoios,
poze cu tortul de înghețată.
Am fi făcut fotografii cu tortul de frișcă.
Așa cum se face. Eu
te-aș fi îmbrâncit. Tu,
cu mutra împinsă. Să râzi. Până nu mai poți. Tu
te-ai fi prefăcut că nu ești
interesată
nici măcar
să suflă în el.
Să trăiești. Să fii
Pusă pe șotii. Și ce
dacă
ai împlinit
atâtea lumânări? Sunt la VII și la MORȚI. Acum,
mai puține la vii.
Oricum, și așa
ești pusă
pe chicotit.
Te-aș fi
obligat
să-ți strângi
părul
ca să nu te arzi.
Apoi ai fi ieșit
singură pe terasă
ca să plângi
singură, tu, în liniște,
ca în voie să plângi...

Maestrul și moartea

Maestrul meu vorbea îndelung cu moartea. Unii ar
putea crede că purtau dialoguri filosofice. Ei, aș! Se
mai întrețineau și ei, acolo. Maestrul meu mai zicea
una, moartea mai zicea una. Maestrul o bătea,
prieteneste, pe umăr, ca să o mai liniștească. Avea
dreptate, moartea era anxioasă de felul ei, anxioasă
nevoie-mare. Se și sărutau, din când în când, se
îmbrățișau, dar asta cine să mai vadă, oare?

(Din vol. recent, CELĂLALT MIHAIL, Editura Vinea, 2025)

Constantin OANĂ

Richard Constantinescu și cartea lui recentă „Răni și renaștere. Artă dureroasă a transformării”

Motto: „De unde sunt eu? Sunt din copilăria mea. Sunt din copilăria mea ca dintr-o țară”. (Antoine de Saint-Exupery)

Într-adevăr, trăind într-o lume, ca cea de azi, dominată în cea mai mare parte a ei de un pragmatism orb, simți cum destinul te împinge îndărăt, nu numai până în copilărie, până chiar dincolo de ea, la marginea unui izvor, în ipostaza gânditorului de la Hamangia.

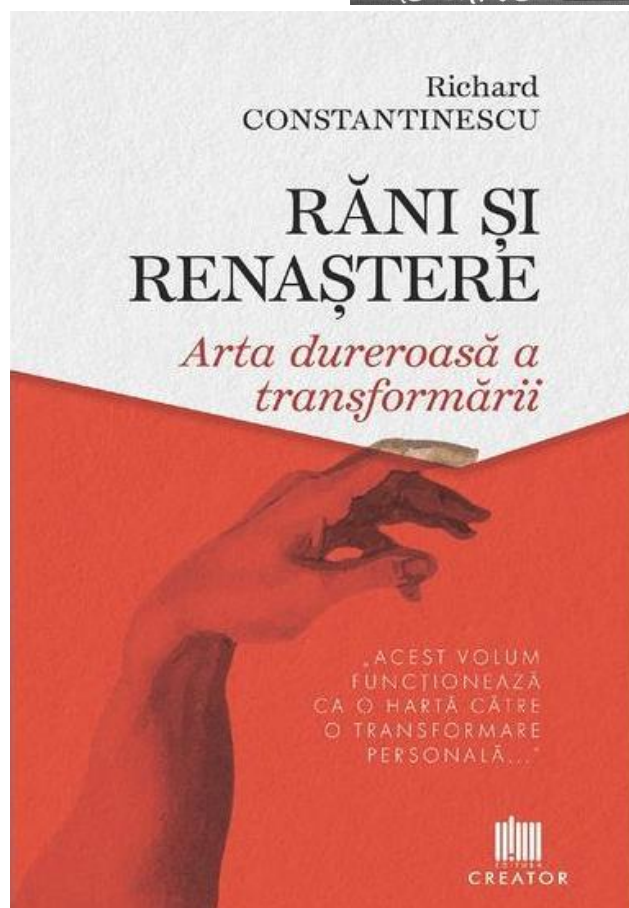
Avem în față cartea recentă a lui Richard Constantinescu, „Răni și renaștere. Artă dureroasă a transformării” (da, viața este artă dureroasă a transformării) scoasă la Editura Creator în acest an (2025), despre care autorul spune că „Este o carte scrisă cu luciditate și curaj despre felul în care trecem prin durere, cum ne regăsim și cum renaștem în ciuda tuturor rupturilor... E una dintre acele cărți care nu se cer a fi citite într-o zi, ci trăite pas cu pas”. Iar profesorul și criticul literar Ioan Stanomir zice așa: „Răni și renaștere. Artă dureroasă a transformării” este o carte despre puterea de a transforma suferința în forță și fragilitatea în renaștere. Fiecare rană – fizică, emoțională sau spirituală – devine aici un punct de plecare spre o formă mai autentică de a fi. Inspirată din istoria medicinei, unde crizele au generat mari descoperiri, cartea propune o viziune asupra lumii și a vieții: corpul afirmativ – acel corp care nu doar suportă durerea, ci o transformă în curaj și armonie. Fiecare capitol provoacă cititorul să exploreze sincer propriile răni și să descopere în ele începuturi neașteptate...

Cartea aceasta este o lucrare de frontieră. În paginile sale se împletesc notațiile unui prozator cu reflecțiile unui savant. Viața surprinsă între copertele ei este expusă cu minuțiozitatea unui chirurg, fiecare nervură a realului se simte în aceste texte”. Și mai adaug aici spusa Ioanei Monica Ciolan: „E mai mult decât o carte - e un jurnal terapeutic, e un manifest tăcut pentru cei care au trecut prin dureri și au învățat, cumva, să le poarte altfel”.

Cartea se întinde pe aproape 300 de pagini, în care sunt cuprinse aproximativ o sută de texte cu certe valențe literare, care fac din ea un adevărat jurnal al unui scriitor-gânditor, deliciu pentru oricine o citește.

Cineva spunea că se poate scrie un cuvânt despre o carte fără s-o fi citit. Ei bine, și în cazul de față e posibil acest lucru, că numai parcurgând cele o sută de titluri tu, ca cititor, începi să vibrezi, să te regăsești, constatând în felul acesta că firul empatic funcționează ca determinant în a scrie acel cuvânt.

Da, Richard Constantinescu este un savant, cum a spus Ioan Stanomir, dublat de un scriitor-gânditor, căci provocările de aici sunt elemente psihologice, ele creează breșe în mintea cititorului, iar în ce privește întrebările sugerate, legate de soarta omului, sunt mai mari decât răspunsurile ce așteptăm. Dacă toate lucrurile sunt puse la

locul lor, adevărul, în schimb, mereu se caută. De asemenea „durerea”, ce apare ca un leitmotiv, e paradoxal îngemănată cu bucuria, așa cum am văzut și pe net că se exprimă un prieten autorului. Dacă în literatura creștină există un cult al durerii (cum zice acesta), în același timp tot acolo există (compensatoriu) și cultul bucuriei - „Bucurați-vă!” Per aspera ad astra! Amintesc aici întâmplări cu primii creștini care, în arenele romane, mergeau cântând la lei. De ce!? Iată modalități de citire printre rânduri. Frumosul, la rândul său, este prezent atât direct, cât și deductibil, frumosul capabil să salveze lumea cum spune Dostoievski, frumosul ce dă culoare, sens înalt vieții, frumosul din aceeași tulpină cu dragostea, cea care mișcă sori și stele (conform Dante Alighieri).

Spuneam cândva, pe vremea când Richard era redactor-șef al publicației bilunare Kairos, că durerea e muzică și muzica e durere și exemplificam cu secvența „Plângerea lui Ingrid” din suita Peer Gynt (după Henrik Ibsen) de Edvard Grieg.

Gloria și ea apare în textele acestea ca o voce de sirenă, de care un Ulise nu se lasă păcălit, deși legat de catarg. Vanitas vanitatum omnia vanitas!

Aria în care lucrează cel mai bine mintea autorului este existența, viața cu prelungirea ei dincolo de moarte. Scriitorul, Richard Constantinescu este, vorba lui Eminescu, asemenea unei păsări ce zboară dincolo de nemărginirea timpului, în eternitate, că, orice s-ar spune, CEL CE ESTE (existența) îl iubește cu adevărat!

Câteva dintre filele de jurnal (terapeutic) care m-au impresionat profund:

1. Dincolo de supraviețuire. Căutarea sensului dincolo de încercare – pag 193, 194
2. Povestea unei salvări neașteptate – pag 107-109

(continuare în pag. 16)

Alina Beatrice CHEȘCĂ

CARAVANSERAI

Am traversat nisipurile
prin oaze mi-am așternut poemele și iubirile
prin DUMNEZEU mi-au înverzit binecuvântatele insule

Eu nu călătoresc prin lumea asta
ci prin constelații divine
mi-am petrecut ultimele vieți
iubindu-mă cu duhurile nisipurilor
lăsându-mi sângele prin temple de aur
colecționând idoli, înălțând castele
să-mi adăpostesc propriile vise

**DEASUPRA MEA BÂNTUIE AMORURILE
CU ARIPI DE ULII**

prădându-mă, hrănindu-se din mine cu lăcomie
trupul meu e o adevărată Agora
unde prinții poposesc la lăsarea serii
și mai pun câte-o cărămidă
pe Altarul Soarelui

**MEREU ÎNTRE DOUĂ LUMI
TREC PRIN VIAȚĂ
ÎN CALEAȘCA DE AUR A FARAONULUI**
nu vreau să știu
unde se termină realul
și unde-ncepe mirajul

NOAPTEA CELOR 1001 DE STELE

*Motto: „ploile nomade își ridicau cortul din sufletul meu
pășeam ostenit, fericit
se-nsera pe pământ.”
(Mircea Petean)*

Astăzi mă nasc din nou
mai tânără decât ieri
am închis ferestrele nopții
mă tăvălesc în lumina patului
în căutare de versuri nescrise
cu toate stelele adunate în mine
simți? viața ne caută, ne atinge
o altă dimineață ne vorbește în tăcere
aerul e plin de urmele noastre
la capăt de taină
măinile tale îmi sărută poezia
o plajă nesfârșită e iubirea noastră
cafea sorbită între soare și vânt

risipă de frumusețe
adunată în cochilii
ce ne cântă vechile corăbii
și țărmurile cu nume de legendă

DUMNEZEU NE TRIMITE O CLIPĂ DE PARADIS

hai, deschide cartea ta de vise
și pune semnul la hotarul
dintre viață și poveste...

ODYSEEA DIN NOI

Eu nu mai calc de mult pe pământ
pașii mei sunt înalți
mereu mai înalți
din poeme și clipe
mi-am făcut o cale nevăzută
spre iubiri adorabile
am alergat kilometri de timp
am construit o mare a mea
pe care corăbiile m-au dus
spre zeii anilor tăi
spre insule necunoscute
cu iluzia țărnelor oglindite adânc
în Paradisul din mine

s-ar cuveni să scriu imnuri eterne
pentru pașii ce-i lași
prin sângele meu
în ultima noapte dintre minarete
luna plină a devenit nemuritoare

**APĂRĂ, DOAMNE, ODYSEEA DIN NOI
SPERANȚA CĂ MĂINE
IUBIREA VA DESCHIDE PORȚILE LUMII....**

SCRISOARE CĂTRE DUMNEZEU

Așază, DOAMNE, pe umerii mei
tristețea întregii lumi
eu sunt puternică, DOAMNE
știi să transform răurile de sânge în curcubeie
pe care să ieșim la promenadă cu toții
de Crăciun, de Ramadan, Hanuka sau Diwali

DOAMNE, ia din zilele mele și fă-le
sânge curat pentru muribunzi
sevă pentru păduri și apă vie
pentru toate viețuitoarele pământului

ia din poezia mea
și dă-o celor ce doresc războaie
convinge-i că singurul război trebuie să fie
cel pentru supremația bucuriei
ia din aerul meu, DOAMNE
și îmbracă Planeta în miros de flori
ia-mi văzul și fă din el
covoare pentru rugăciuni
ia-mi hrana și somnul
și fă din ele ogoare și păduri nesfârșite

Ți dau și amintirile, DOAMNE
să faci din ele iubiri mai mari decât viața
ia-mi cărțile, dar fă-i pe copiii lumii
să trăiască într-o eternă poveste
ia-mi prietenii și fă-i îngeri la dreapta Ta
ia din anii mei și dă-le lor veșnicia, DOAMNE.

(continuare în pag. 9)

ia-mi sufletul și împarte-l la opt miliarde
dar lasă-i pe toți să cânte, sa viseze și să râdă
IA-MI TOT CE AM, TOT CE ȘTIU, TOT CE IUBESC
ȘI DĂ-LE OAMENILOR
TOT CE POT AVEA
TOT CE POT ȘTI
ȘI TOT CE POT IUBI

ZĂPEZI ȘI DEȘERTURI

Au dispărut toate lumile
dar tu mi-ai construit o Lume Nouă
la est și la vest de inimă
mi-ai construit zmeie pentru înălțat vise
și corăbii care să mă ducă pe Drumul Mătăsi
mi-au înviat anii
și mi-am scris cu dalta pe suflet
un nume nou știut dintotdeauna

SUNȚ O CLEOPATRĂ CONVERTITĂ
LA ZĂPEZILE VEȘNICE
rochia albastră e făcută din ochiul tău
deschis peste trupul meu de regină neîmblânzită
peste sufletul meu de zână adormită în culcușul lumii
venim din același timp
din aceeași vecinătate a lumii
din aceeași cușcă cu gratii de aur
am îmbrățișat aceiași copaci
și-am dansat prin aceleași furtuni
noaptea am privit aceleași stele
și-am călătorit cu Carul Mare spre aceleași tărâmurii

în patul dintre palmieri
se duce războiul de cucerire a lumii
în noi e toată copilăria cerului
nici unul nu pierde
amândoi câștigăm viața fără hotar
iar noaptea ne înflorește acoperișul inimii

m-am întors la tine ca la o navă clandestină
cu stindardul fluturând spre soare
cu promisiunea libertății sfinte
și aerul mirosind a pasăre Phoenix
mă privesc în oglinda mare cât un megalopolis
și văd cum îmi înfloresc ochii
mâinile tale se cufundă în mine
ca-n apele Mekongului
și le scoți colorate de maci

drumul s-a îmbolnăvit de iubirea copilăriei
tristețea e-n ochi și-n rădăcinile cuvintelor
și totuși e-atâta vară în iarna ce se-apropie
DEPARTE, ÎN TEMPLE,
ARD BEȚIȘOARE LA UMBRA LUI BUDDHA
patul nostru e mătasea lumii
răsăritul planetei spre care eu alerg despletită
și țes povești pe care omenirea le uitase demult

nu ne-a îmbătrânit tinerețea
nici muzica noastră nu a murit
cine mai credea în sângele nostru
în timpul de adolescenți cu iubirea în celule
în râsul hohotitor până la capătul lumii
tu ai crezut în frumusețea din mine
eu am crezut în apa vie din seva ta
și-n copilăria noastră nemuritoare

am crezut împreună în nebunia din noi
în drumul lui Magellan
ce ne străbate trupul în toate punctele cardinale
la capătul pământului ne va aștepta mereu soarele
ne vom cufunda în vara
din sufletul nostru de aur

CÂND LUMEA SE DESCHIDE

Motto: „Am sărutat această lume
cu ochii și cu
mâinile.”
(Rabindranath Tagore)

Am ajuns atât de departe
pământul e mingea cu care
îmi joc copilăria
de peste tot izbucnește lumina
mă nasc din fascinție
celulă cu celulă
VIAȚA E VEȘNICĂ
e ca și când
basmelor ar curge unele după altele
într-un șir infinit de bucurii
întind mâinile
mângâi pereții, tablourile
ce-mi vorbesc într-o limbă
pe care o cunosc dintotdeauna
din nenumăratele lumi
pe care le-am căutat și iubit

TIMPUL ARE CULOAREA MĂRII
pescărușii țipă ca și când
lumea acum s-ar naște
fericirea are atâtea nume și culori
da, există în mine culori neinventate încă
voi supraviețui lumii
purtând toate poveștile ei
toate poemele și iubirile mele
viața de-acum începe
trubadurii îmi aștern cântecele la picioare
lângă fereastra mea
pescărușii vin de departe
purtând doruri imaginate
strigătele cuceritorilor din alte vremuri

miroase a istorie, a sânge
a pasiune și-a vis adus de departe
DUMNEZEUL meu îmi pregătește ceva
un cufăr cu miros greu, oriental
din care amorul să irumpă
dezlegat din lanțul ruginit al realității

a început Ezanul
vocile mă dor
aș îngenunchia la capătul amiezei
mi-aș sprijini fruntea de covorul vechi
dar picioarele mele au devenit deja aripi
iar fruntea mea se sprijină de cer
de timpul magic cu aură de semilună
PE UMERII GOI
VĂLUL ALB, DE MĂTASE
ÎNFLOREȘTE ÎN VERSURI DE LEANDRU
viața de-acum începe...

Doina GURIȚĂ

RĂMÂI TU, IUBIRE!

Rămâi tu, iubire, în noaptea târzie,
Ca raza de lună ce-n suflet îmi scrie,
Cuvinte de dor, într-o tainică șoaptă,
Când cerul veghează, și stele așteaptă.

Rămâi tu, iubire, ca frunza pe ram,
Ca valul pe mare, ca visul în geam,
În brațele mele să-ți afli odihna,
Și-n inima mea să-ți fie tihna.

Rămâi tu, iubire, ca ploaia pe drum,
Ce spală pământul de vise și fum,
În fiecă clipă, în fiecare gând,
Să fim doi străini, și totuși un rând.

Rămâi tu, iubire, ca-n prima chemare,
Când timpul se-oprea în a noastră-ntrupare,
Să fii veșnicie, să fii dor nestins,
În noaptea adâncă, în somnul desprins.

Rămâi tu, iubire, când zorii se-aprind,
Când florile câmpului, plângând, se întind,
Să fim amintire, să fim un sărut,
Ce-n veșniciei de stele va fi cunoscut.

DUMNEZEU ÎMI ZÂMBEȘTE.

Dumnezeu îmi zâmbește
dintr-o clipă sfârșămată,
o rază rătăcită în abisul amurgului,
unde timpul se-nclină, obosit,
ca un arbore îmbrățișat de vânt,
iar sufletele cântă simfonii de tăceri.

Pe fruntea Lui, stelele curg
ca lacrimi desprinse din veșnicie,
iar ochii adânci ascund oceane de milenii,
unde valuri nesfârșite scriu poeme
pe care nimeni nu le va citi vreodată.
Cerurile tremură sub pleoapele Lui,
un freamăt al infinitului, o șoaptă fără sfârșit.

Pe buzele Sale cuvintele tac,
iar taina rostirii
arde precum un surâs de lumină
ce-nfloarește umbrele și le preface-n zori.
E chemarea lutului spre focul din înalturi,
unde fiecare dor se sparge în aripi,
bătând spre necunoscut.
Îmi vorbește în culori nemeșterite,
un curcubeu risipit în silabe divine,
pictând ceruri care ard
până devin rugăciuni nerostite.

Măinile Lui sunt ramuri de migdal în floare,
atingând răni pe care tăcerea le-a ascuns.

Palma Sa poartă liniștea întregului univers,
o pecete de lumină
peste tumultul din mine.

Dumnezeu îmi zâmbește,
iar în zâmbetul Lui mă pierd și mă regăsesc,
un fir de nisip mângâiat de valurile eternității,
un suspin topit în lumină,
o notă abia auzită
în melodia nesfârșită a cerului.

DIN OCHII TĂI, NEMURIREA

Sub tălpile vremii curg raze de aur,
Martie plouă cu șoapte de floare,
Se-ntoarce din ierni primăvara de faur,
Și-n brațele tale devin sărbătoare.

Tu, mamă, ești vântul ce știe să cânte,
Ești lutul ce arde-n tăceri împletite,
Ești zborul ce suie prin frunze mărunte,
Ești marea ce-n mine se frânge-n ispite.

Mă ții între palme ca ruga aprinsă,
Iar sufletu-ți moale mă-nvață să fiu,
Mi-ai scris numele-n cer, cu privirea ta ninsă,
Și-n piept îmi tresare al dragostei viu.

În ochii tăi, mamă, e toamna și vara,
E pruncia ce încă mai doarme în mine,
E clipa ce-ntoarce tăcerea și seara,
E mâna ce șterge și dor, și suspine.

E glasul tău blând, ca un cântec de stele,
Ce-n noapte m-alină cu doruri ascunse,
Din vis mă ridici și-mi presari peste piele
Lumina născută din lacrimi nepuse.

Ești leagănul lumii, ești trunchiul din care
Se-nalță-n lumină tot omul ce sînt,
De ziua ta, mamă, mă-nchin cu visare,
Sărut rădăcina iubirii din gând.

SURÂSUL PRIMĂVERII

A plâns zăpada în tăceri de soare,
Iar vântul și-a desprins din aripi fumul,
Pe cerul nou, ca un altar de floare,
Se-ntinde-n zori lumina ca parfumul.

Se-nalță viața din adânc de humă,
Din sămburii ascunși sub greul iernii,
Și cerul, răsucindu-se în spumă,
Își cerne blând surâsul primăverii.

În ramuri cântă muguri cu suspine,
Se leagănă pământul sub lumini,
Iar ziua-și țese în tulpini divine
Veșmânt de iarbă și cu flori de crini.

Și totul naște, crește, înfioară,
Ca un poem nescris, dar înțeles -
În fiecare frunză-i o comoară,
În fiecare zbor, un univers.

DOINA CE-ȘI CÂNTĂ TĂCEREA

Tăcerea cântă, lin, în vânt,
Ca un suspin din vremi uitate,
Și-n codru, frunza fără gând
Își murmură singurătate.

(continuare în pag. 11)

(urmare din pag. 10)

Izvoarele-și îngână dorul,
Fără cuvânt, fără surâs,
Ca și cum însăși clipa lor
S-ar fi născut doar din abis.

Un munte tace și ascultă
Cum trec luceferi peste el,
Și-n bolta nopții nevăzută
Se-mbracă luna în mister.

Pe câmpul nins de vis și umbră,
O doină plânge fără glas,
Se leagănă prin zarea sumbră
Și-n timp se pierde fără pas.

Dar cine-i știe amintirea,
Cine-i ascultă dorul blând?
E doar tăcerea... doar privirea
Ce plânge-n doina fără gând.

DOINA UMBREI ȘI VISULUI

Se-ascunde luna-n pajiști reci,
În murmur blând de ierburi dalbe,
Și-și cerne stele pe poteci,
Ca visele-n pânze albe.

Se-nchină codrul la izvor,
Cu frunza tremurând sub șoapte,
O doamnă-n alb și fără dor
Își scaldă taina-n ceas de noapte.

E vânt de aur și descânt,
E murmur de lumini și prunci,
Și peste timp, și peste vânt,
Se-nalță doina printre lunci.

O, umbră, vis și necuprins,
Tu legi pământul de-ncepături,
Ca-ntr-un altar străvechi și nins
De mit și clipă fără scuturi.

LACRIMILE ÎNSERĂRII

Înserarea cade lină peste codrii adormiți,
Lacrimile curg alene pe obrazul celor sfinți,
Răscolind în al meu suflet doruri vechi și gânduri mute,
Peste care se așterne noaptea-n visuri neștiute.

Sub umbrele grele, tainic, marea-și cântă-al său tumult,
Valuri, stele, gânduri pline, toate-n sufletu-mi ascult,
Într-un colț de lume tristă, printre arborii pustii,
Se aud a mele lacrimi, ca un plâns de ciocârlii.

Luna, palidă regină, varsă raze de argint,
Peste lacrimi ce se-ntreabă, peste doruri ce mă mint,
Într-o seară de poveste, când tăcerea e deplină,
Se-nfiripă doru-n mine ca o veche, tristă vină.

Ceasuri grele se coboară peste fruntea mea plecată,
În adâncul înserării, viața pare- o răsfățată,
Lacrimile-n șir de perle se preling ușor, ușor,
Pe-al meu suflet răvășit de al lumii-amar fior.

O, înserare blândă, dă-mi un strop de alinare,
Să-mi găsec în lacrimi pace, într-o tainică chemare,
Lacrimile să-mi fie punți spre cerul infinit,
Unde visele-s curate și durerea s-a sfârșit.

Astfel, tristă-n înserare, stau cu ochii pironiți,
Căutând printre lacrimi zborul celor fericiți,

Și-n acest amurg de taină, printre stelele ce zac,
Simt iubirea Ta, o, Doamne, și tac.

BIETUL POET

Bietul poet,
cu ochii plini de cer și pământ,
poartă-n suflet binecuvântarea tăcută,
ce cade ușor ca o ninsoare peste viață.

Fiecare cuvânt îi e dat ca un dar,
fiecare vers, o mână întinsă spre lume,
în el arde o lumină ce vine din alte sfere,
un foc ce nu se stinge, dar nici nu mistuie.

Bietul poet,
el știe bucuria din lacrimă,
speranța din durere,
și-apoi le toarnă în stihuri ca-n vase de lut,
făcând din suferință o cale spre cer.

Binecuvântat de Dumnezeu,
poartă o cruce nevăzută pe umeri,
dar, în taina nopții, șoptește universului
cuvinte ce n-au nevoie de răspuns.

El e o sămânță plantată în inima lumii,
și chiar dacă nimeni nu vede florile,
ele înfloresc în taină,
sub soarele lui Dumnezeu.

LA PORȚILE TĂCERII

La porțile tăcerii,
unde umbrele își lasă pașii
pe podeaua timpului,
mă aplec să ascult
ecoul unui gând nemărturisit.

Acolo, liniștea își țese vălul,
fir cu fir, din respirația nopții.
Oglinzile sparte ale amintirii
poartă crăpături
prin care curge lumina unei alte lumi.

Pământul își îngână povestea
în bățile inimii mele,
și fiecare rădăcină devine o punte
spre rădăcina celuilalt.

În tăcerea asta densă,
cu miros de ploaie neîmplinită,
stelele își șoptesc numele,
dar niciuna nu cade.
Rămân suspendate,
ca un adevăr care nu poate fi spus.

La porțile tăcerii,
mă întâlnesc cu mine însumi
într-o îmbrățișare fără sfârșit,
iar absența ta devine un loc sacru,
unde învăț să respir altfel.

Nu există chei, nici uși deschise,
doar un spațiu vast
unde iubirea așterne drumuri nevăzute,
și eu pășesc, singur,
căutând nemurirea.

Cristian Ovidiu DINICĂ

Sacrificiul Domnului de Rouă, Calea lui Traian și Cetatea Sucidava

Legenda Domnului de Rouă este o poveste captivantă și misterioasă, amplasată în contextul istoric al cetății Sucidava și al Drumului lui Traian, ambele fiind repere importante ale patrimoniului cultural românesc.

Povestea simbolizează o legătură profundă cu natura, iubirea și efemeritatea vieții, în timp ce cetatea Sucidava oferă un fundal istoric real pentru această legendă.

În 1938, Zaharia Bârsan publică poemul dramatic „Domnul de Rouă” în revista Pagini Literare, inspirându-se dintr-o legendă populară solară și un eres descris de Vlahuță în România Pitorească.

Legenda povestește dragostea dintre Soare și Lună, frate și soră.

Relația dintre Lună și Soare este adesea interpretată diferit în diverse mitologii și legende. În mitologia românească, ei sunt uneori considerați frați, simbolizând o legătură familială cosmică. Alteori, sunt văzuți ca iubiți imposibili, separați de voința divină, ceea ce explică alternanța dintre zi și noapte. Cei doi se întâlnesc pentru puțin timp doar când are loc o eclipsă.

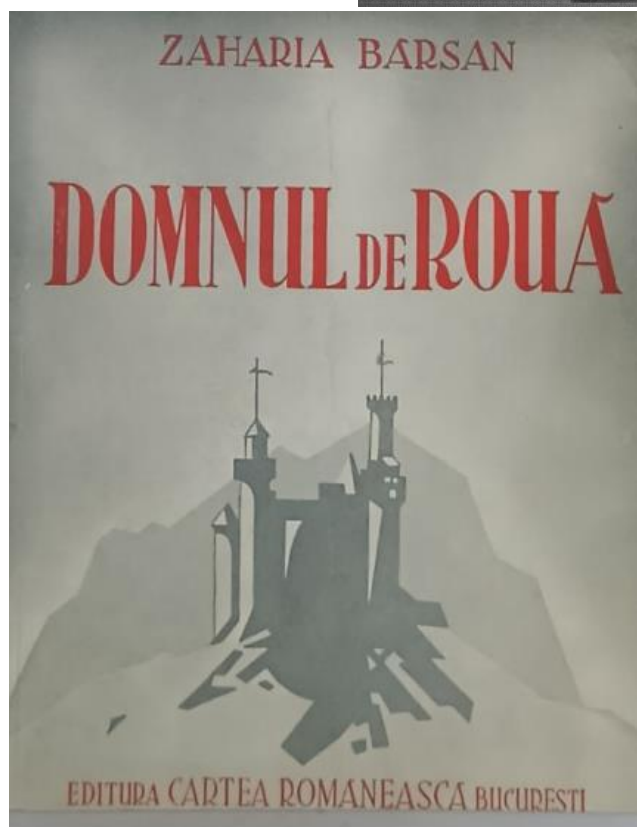
Luna plânge de când e lumea de dorul Soarelui și din lacrimile ei se naște „Craiu de Rouă”. Soarele aflând aceasta, îl tot caută pe copil și de câte ori îl vede, îl învăluie cu atât avânt de dragoste în giulgiul de foc al razelor sale, încât e gata să-l omoare. Copilul fuge din calea dragostei omorâtoare, se ascunde pe unde poate și iese numai noaptea la iveală. Viața lui se desfășoară numai sub lumina slabă, iubitoare, a mamei sale, luna...

După legenda însemnată în cartea lui Vlahuță, amintită mai sus, Craiu de Rouă se plimba noaptea pe „Drumul lui Traian” cale largă pietruită ce pornește din valea Dunării, de lângă satul numit Celeiu, vechea Malva a Daciei Malvensis și se înfundă în celălalt capăt, în munți. Acțiunea sa îmbină mitologia cu un farmec poetic deosebit.

Relația dintre Craiu de Rouă și Domnul de Rouă este una de continuitate și reinterpretare. Craiu de Rouă este mai mult un simbol mitologic, în timp ce Domnul de Rouă capătă o identitate literară și istorică, fiind integrat în peisajul cultural al Olteniei.

Domnul de Rouă devine o personificare mitologică pentru roua dimineții, un simbol al purității și vieții. Sacrificiul său final, când razele soarelui îl transformă în rouă, ilustrează iubirea supremă și efemeritatea existenței.

Legenda plasează „topirea” Domnului de Rouă în apropierea satului Potopin din județul Olt, unde există o baltă cu același nume, considerată locul unde acesta

s-a transformat în rouă. Astfel, povestea îmbină mitul cu locuri reale, conferind un caracter sacru spațiului geografic. Cetatea Sucidava, situată în Celei, actualmente cartier al orașului Corabia, județul Olt, a fost o locație de mare importanță strategică și economică în perioada romană. Inițial un așezământ dacic al tribului sucilor, cetatea a fost transformată de romani într-un castru militar și într-un punct de control vital pe malul nordic al Dunării.

Una dintre cele mai impresionante realizări ale romanilor, podul construit de Constantin cel Mare în anul 328 d.Hr., lega cetatea Sucidava de Oescus (în Bulgaria de azi) și servea ca o componentă crucială a Drumului lui Traian. Podul, cu o lungime remarcabilă de peste 2 kilometri, a fost folosit atât pentru transport militar, cât și pentru comerț. Zona cetății a fost reconstruită și fortificată în timpul domniei lui Constantin, devenind un simbol al influenței și inovației ingineriei romane.

Ruinele cetății Sucidava includ rămășițele zidurilor de apărare, ale fântânii romane (o realizare arhitecturală remarcabilă) și urme ale podului lui Constantin. Aceste artefacte păstrează vie memoria acestui loc istoric, întărind legătura dintre trecut și prezent. Realizare impresionantă a ingineriei romane, conceput pentru a facilita deplasarea trupelor și a resurselor în timpul războaielor daco-romane, Drumul lui Traian era o arteră vitală care lega sudul și nordul Imperiului Roman. Cunoscut și sub denumirea de „Via Traiana”, a fost construit în secolul al II-lea d.Hr., în timpul domniei împăratului Traian.

Drumul era realizat din piatră, cu o fundație solidă, și era proiectat să reziste în timp. În zonele montane, romanii au folosit tehnici avansate pentru a tăia drumuri prin stâncă, iar în zonele joase, au construit poduri și alte structuri de susținere. Acest cale a fost folosită nu

(continuare în pag. 13)

doar pentru scopuri militare, ci și pentru a stimula comerțul și a conecta diverse regiuni ale Daciei cu restul Imperiului Roman. Este fascinant cum aceste drumuri romane au influențat dezvoltarea ulterioară a regiunilor prin care treceau.

În județul Vâlcea, această rută, folosită de Domnul de Rouă în călătoriile sale nocturne către iubita sa, urmează Valea Oltului, traversând localități precum Călimănești și Râmnicu Vâlcea, ajungând în Țara Loviștei. În municipiul Râmnicu Vâlcea, Calea lui Traian este o arteră vitală pentru oraș, fiind una dintre cele mai vechi străzi din România, cu o istorie bogată și fascinantă. Aceasta era cunoscută în trecut sub denumirea de „Ulița Mare”, sub nivelul ei aflându-se vestigiile drumului antic pe care împăratul roman Traian și-a condus legiunile spre Sarmizegetusa acum aproximativ 2000 de ani. Strada este orientată de la sud spre nord și este un punct central al orașului, găzduind numeroase monumente istorice și arhitecturale, precum „Monumentul Eroilor” de la Cetățuie, Colegiul Național „Alexandru Lahovari” (datând din 1909), Muzeul Județean, Biserica „Toți Sfinții” (1762), și Obeliscul ridicat pe locul taberei din timpul Revoluției de la 1848. În perioada comunistă, strada a fost redenumită „V. I. Lenin”, însă și-a recăpătat ulterior numele istoric.

Simbolic, Drumul lui Traian reflectă legătura dintre natură și civilizație, dintre trecut și prezent.

Legenda Domnului de Rouă a inspirat numeroși scriitori, precum George Țârnea, care i-a dedicat volumul de poezii Drumul Domnului de Rouă (1977), în care tema iubirii și a sacrificiului se îmbină cu peisajele pitorești ale județului Vâlcea. Alți autori, precum Nicolae Densușianu, au analizat această poveste în lucrări etnografice, evidențiind conexiunea profundă dintre folclor și istorie.

Această legendă reprezintă o îmbinare unică între mitologie, istorie și literatură, simbolizând frumusețea trecătoare a vieții, sacrificiul și relația armonioasă cu natura. Prin sacrificiul său, Domnul de Rouă devine o metaforă a iubirii eterne și a dăruirii totale. Povestea transcende timpul, rămânând un simbol relevant pentru generațiile viitoare. efemere a vieții. Drumul lui Traian, traversând județele Olt și Vâlcea, și cetatea Sucidava oferă un fundal istoric care amplifică relevanța și farmecul acestei povești.

Domnul de Rouă devine o metaforă vie a iubirii, dar și a efemerității vieții, punând în lumină legătura profundă cu natura și cu ideea de dăruire totală, chiar și cu prețul propriei existențe. Faptul că el alege să traverseze noaptea Calea lui Traian, din Sucidava până în Țara Loviștei, pentru a fi alături de iubita sa, arată o determinare și o intensitate a sentimentelor rar întâlnite. Sacrificiul său final, când soarele îl surprinde și îl transformă în rouă, este un gest suprem de dăruire, iar prin topirea sa lasă un dar păământului și naturii.

Cristian Ovidiu DINICĂ

Fractalii

Nu ești pregătit niciodată să mori, chiar dacă sentimentul persistă cu anii și simți că-ți pierzi răbdarea, căutând să înțelegi de unde pot veni pericolele. Este suficient uneori să deschizi ochii și să vezi în profunzime, trecând peste amănuntele ce încarcă inutil realitatea. Poți să vezi și să înțelegi sau doar să observi, să alegi să fii într-o veghe continuă. Nimeni nu știe ce anume determină astrele să rezerve fiecăruia un rost diferit pe care să-l poată înțelege. Cert, însă, că nicio zi nu seamănă una cu alta.

Ziua în care, profitând de liniște și de absența norilor, am plecat toți patru cu gândul de a negocia și de a salva situația financiară a institutului nostru, conceput pentru valorificarea tranziției, speram să fie diferită în lungul șir al zilelor caniculare. Un ARO vechi, reabilitat, pe care-l deținea departamentul local al tranziției, ne dădea siguranța unei călătorii relaxante.

Directorul institutului, un individ mărunț, lipsit de personalitate, numit politic, sechestrat în propriile idei, puternic inhibat, ocupa locul din dreapta șoferului. Conducătorul autovehiculului, un tip bondoc, gata oricând să plece la drum, ne-a rezervat mie și unui alt coleg, locurile din spate. Traseul pe care plecasem nu era lung în mod normal. Îl puteam parcurge în două ore.

Eram tăcuți și îngândurați. Gândurile ne însoțeau. Serpentinele prezente pe drumul îngust ne dădeau fiori. Se circula ușor, fără agitație inutilă. Liniștea din interiorul mașinii era propice pentru somn. Privind păsările ce dominau cerul, aveai toate șansele să adormi.

Tăcerea era că o amnistie ce ne stăpânea, și-n care fiecare ne ascundeam gândurile. Timpul era suveran și blând cu noi, atingându-ne sufletul cu indulgența clipelor de vară. Ne aruncam priviri ca într-un dialog tăcut.

Drumul orașenesc s-a terminat și am intrat pe autostradă. Spațiul de rulare s-a lărgit. Erau patru benzi. Viteză a crescut. Traficul nu era unul mare. Soarele se anunța canicular. Era o zi de august fierbinte.

Mașina a căpătat viteză. Cu fiecare kilometru parcurs, nerăbdarea șoferului devenea evidentă. Sub capotă, motorul începea să fiarbă. Spațiul era înghițit sub ochii noștri, dar timpul trecea prea încet. Doream să petrecem o zi frumoasă și totuși eram deja plictisiți de căldură.

O clipă de neatenție și parcursul s-a schimbat. Brusc, în fața noastră un camion a oprit, orbit de un fulger pe care l-am văzut și noi. Motorul mașinii, ce înghițise lacom spațiul până atunci, a tresărit, de parcă ceva îl înfundase.

Lângă mine directorul dormea. Eu tăceam. Nu m-am gândit să-l trezesc. Spaima mă copleșise. Uimit priveam cum tabla mașinii se deforma. Spațiul părea că se dilată. Eram mut. Ca și cum aș fi filmat

(continuare în pag. 38)

Anda PETRACHE

Un fel de iubire

Eu te iubesc topindu-mă în iluzii,
în flăcări ce mă mistuie încet,
iar tu te-ai hotărât să-mi fii ispită,
hoinar nestingherit, din visul meu...

Îmi cresc în palme sute de dorințe
ce ard mocnit, tăcut, de dorul tău,
cărbuni aprinși ce se întrețin cu șoapte,
cu gânduri ce odihna nu-și găsesc...

Eu te iubesc strigându-mi neputința
de-a spune da sau nu, când mă colinzi
și pârjolești câmpiile din suflet
cu ochii tăi ce împrăștie scânteii.

Am încercat să mă ascund printre cuvinte
să înfrunt cu ele dorul ce-l trimiți mereu
dar m-au trădat și m-au predat ursitei
și iarăși te iubesc, deși mi-e greu...

Eu te iubesc arzând noapte de noapte,
tu mă colinzi în anotimpul meu,
sălășluind tăcut printre dorințe
ce strâns le ții demult, la pieptul tău...

Sunet de vioară

Ca o șoaptă în amurg, o vioară mă strigă
vălurind cu arcușul un sunet prelung
și din notele toate care cresc răsucite
se țes doruri alese, ce se așază-n cuvânt.

Îl ascult cum se întinde și mă prinde de mână,
îl ascult cum vorbește în silabe, doinind
și când strofele scrise au spus tot ce contează
se avântă în refrenul care curge, șoptind...

Ești cam tot ce s-a spus de poeți mai devreme,
trubaduri te-au cântat la un foc, mai demult...
Un amurg desenat peste zare, cu slova,
o cărare ce urcă în timp, peste dealuri, cântând...

Tu, iubire, ești un sunet ce crește în minte,
dintre corzi răscolite cu nesaț, de-un arcuș,
în culori ce aduc în privire speranța
și în palme c-un vers, tălmăcit de-un cuvânt...

Ca o șoaptă în zori, o vioară te strigă,
vălurind un refren ce s-a scris de poeți, mai demult...
O chemare se aprinde în firide de gene
și te prinde mână, să revii mai curând...

Copacul din tine

În tine e copacul ce-mi dă umbră
când soarele se întinde peste lume,
care mă cheamă, răscolindu-mi zborul
și ascult cum inima îi bate în tulpină -
răscolitor efort de a ține pasul
cu sentimentele ce nu pot să vorbească...

În tine e văzduhul ce-mi dă pace
și îmi mângâie tâmplele în noapte,
care-mi șoptește, răsfolindu-mi gândul
să-mi las dorințele să urce în fuioare -
comensurabile mărimi ce aduc în față
trăiri ce locuiesc demult în sinea noastră...

În tine este focul ce-mi aprinde dorul,
cuvinte ce trenează pe elipse
și ard mocnit, silabisindu-mi ruga -
înșiruire împărțită în două,
bucăți de suflete ce-și caută perechea
și se rostogolesc în timp ca jumătățile de sferă...

În tine e mulțimea de cuvinte
ce îmi dau aripi când vâslesc spre zare
și se anunță vântul bun din pupa...
Cea mai ușoară cale de-a ajunge,
făcând o punte dacă este cazul,
între două trăiri complementare
ce locuiesc în puncte cardinale...
...Răscolitoare gânduri care se conjugă
și în zbor mă poartă, luminându-mi tâmpla...

Muza

Azi vreau să-ți fiu, dacă se poate, muză...
Voi aborda surâsul, în privire
și șoaptelor le voi trasa cărarea
spre ochi tăi, ce sta-vor să le adune...

Azi vreau să fiu de față când m-adaugi
încet, încet în linii, cu cerneală
pe pânza prinsă în șevalet, de gânduri
și mă transformi în curcubeu pe ceruri...

Voi învăța cadența stropilor de ploaie
dacă un nor se va ivi pe drumuri
și razelor de soare le voi ieși în cale
să le așez în suflet, rânduri, rânduri...

Am să vibrez în ton cu o culoare
ce-mi creionează aducerile aminte
iar tu mă vei compune din cuvinte
care se aprind atunci când sunt rostite...

Vreau să-ți fiu muză astăzi, toată ziua
să-mi desenezi surâsul cu creionul,
să lase urme încrustate pe o pânză,
să nu se mai destrame-n provizoriu...

Atât aș vrea... pe înserat, să îmi dai schița
și mâine să începem de la capăt...
Să mă asezi pe foi, între cuvinte
și muză să îți fiu, pe mai departe...

Suntem lumină

Suntem la fel și totuși suntem altfel,
copii ai clipelor ce trec prin Univers,

(continuare în pag. 15)

(urmare din pag. 48)

mici scânteieri care vibrează pe elipsă
și luminează cerul chiar dacă e ziua.....

Ne naștem din iubire, cu durere,
purtând în noi culori particulare
și pașii noștri desenează traiectorii -
mici broderii incandescente-n firele de iarbă
ce lasă urme ce ne definesc ca oameni.

Ne mai și pierdem uneori busola
și rătăcim ca bărcile în derivă
într-un tangaj ce-și strigă echilibrul
în călimara noastră cu cerneală...

Ne perindăm prin lume și prin viață
urmând destinul prinși în paranteze,
în granițele unui timp care-și conjugă starea
de multe ori așa cum îi convine...

Un timp prezent, ce se măsoară în secunde,
un altul imperfect, rămas în așteptare
și-un viitor care se vrea mai mult probabil
sau ce a fost și nu mai e posibil...

Suntem fideli atât cât ne convine
și în Dumnezeu ne punem noi speranța
când ne amintim că suntem o scânteie
ce nu se știe cât va sta aprinsă...

Ne ducem la biserici - unii din convingeri,
iar alții doar să aprindem lumânare
să încercăm să căutăm iertare
pentru păcatul de a repeta greșeala...

Suntem ce spunem, ce gândim, ce scriem,
copii maturi, rămași în paranteze...
De mai schimbăm din când în când culoarea
în care se conjugă verbele pe rânduri,
vibrația se simte de departe...,
tot un destin ne-a desenat traseul!

...Suntem scânteii aprinse care luminează
un colț de cer, o inimă, o viață...

Nadia-Corina CĂPRIȚĂ

Îmi ești

Tu îmi ești și șoaptă și strigăt,
Ecoul tăcerii și psalmul albastru,
Îmi ești amintire din clipa de mâine,
Răsărit în amurg, senin în furtună.

Tu îmi cunoști și visuri și zboruri,
Și ploile care îmi curg în adânc,
Îmi iartă întunericul ce sângeră-n zi
Și scrie-mi povestea cu noi în Lumină.

Tu știi anotimpul ce crește în noi,
Și dragostea vie și surâsul de mugur,
Îmi vindecă toamna de neguri și plumb
Și dă-mi primăvara cu verde nebun.

Iertare

Doamne,
Mă iartă de toată întristarea
De toată mâhnirea pe care

am adus-o celor din jur
prin gândurile, vorbele
și prin tot ceea ce am făcut!
Dumnezeul meu,
Iartă-mi nepăsarea,
Furtuna și netrăirea,
Iartă-mi gândul și mâhnirea!
Doamne,
Îmi iartă tăcerile care au rănit,
Îmi iartă furtunile fără Tine
Și trăirile în întuneric!
Îmi iartă mângâierea
pe care nu am dăruit-o
Și rugăciunile fără suspin!
Mă iartă pentru nerăbdare,
Îmi iartă vorba fără viață
și gândul fără lumină.
Mă vindecă de strigătele nerostite
Ce mi se fac tornade în adâncuri,
Mă vindecă de necuvânt și rătăcire
Ce mă furtună în fiecare clipă.

Legământ

Pe-o lacrimă te-am scris
Să-mi sculpezi anotimpuri,
Te-am sihăstrit pe veci
Pe-un zâmbet de albastru,
Să-mi fii un nesfârșit senin
În clipă și-n furtună.

Te-am răsărit pe-o slovă
Izvor să-mi fii, și rouă,
Pe-un vis într-un amurg
Te-am zămislit iubire
Să-mi vindeci nelumina
Din zbor și din trăire.

Te-am lăcrimat pe-o rază
Să-mi fulgeri mângâieri,
Pe un apus de plumb
Te-am reaprins Lumină
Să-mi stingi război și tunet
Din negrele adâncuri.

Tăcere,

Te-am pus strajă gurii mele,
Cuvintele mi-ai înflorit,
Împletind cununi de stihuri
În suflet mi le-ai tănuit.

Gândului te-am pus de pază
Să îi izvorăști nădejde,
În trăiri ridică-i ziduri
De senin și mângâiere.

Să-i fii inimii Apostol,
Pătîmind întru răbdare
Să-i vestești, din Evanghelii,
Anotimp de Înviere.

Laurențiu DRĂGUȘIN

Ochiul ca o roată

Câtă asemănare e
între ochiul nostru
și roata, sora drumului
golit de năluci.
Cineva învăța să cânte
într-o vară fierbinte.
Și altcineva atunci
a deschis grădinile
și raiul s-a mutat din cuvânt
pe pământ.
Drumurile erau toate la fel,
doar roata se micșorase.
Era ca un ochi care ne privea
de sus, din el
din cerul stingher
rămas nepăzit
dar din care frumos mai ninge.

Păduri boreale

Păduri boreale pe vechi continente
sapă în noi precum sfintele zori
o liniște oarbă vopsind iminente
umbre lăsate peste alte ninsori.

Trag după ele cărări înălbite
cu hamul cel poartă vechi cai îngerești.
Azi vindem prin piețe coclitate site
pădurilor noastre prin care privești.

Și treci înainte prin ele umblând
ca într-o lume dinainte știut
că niciunde nu plouă și cerul e blând
și păduri boreale niciodată n-am vrut.

Uneori

Uneori ne privim pe ascuns
și ne cerem dreptul de a fi zid.
Ne privim cu un ochi care-a plâns
pentru ploaia din ținutul arid.

Din afară mai nimic nu pătrunde.
Doar un munte ne desparte în vis,
când o moară macină pe niciunde
din nisipul unui țărnișă neatins.

Uneori ne strigăm chiar pe nume,
alteori ne întorcem cu teamă.
O lumină adâncă ne spune
pe unde să trecem de vamă.

Pasărea din vis

Zbor în sus și zbor în jos
păsări albe ca năluci,
tot fugind din rai pe plai
ploile ni le aduci.

Pe sub streșină, curat
cerul vânturat ne lasă
urma zborului furat
de năluci în câte-o casă.

Zbori în sus și zbori în jos
pasăre din vis luată,
tu zidește-ne frumos
ca de fiecare dată.

O boală anume

Suferim de o boală anume,
de un chin cât o lume de mare.
Ursitoarea nici ea nu ne spune
cât mai e din această vânzare.

Trec înainte de noi, întrebările.
Doctori de seamă ne caută bine.
Suferim de o boală, ca mările
pustiite de un val care vine.

Și doar umbra ce stă în firidă
ne aduce aminte de ea,
de o boală anume, perfidă
într-o lume neștiută și rea.

(urmare din pag. 7)

3. Mama mea, Freud – pag 43-45
4. Când inocența devine țintă, când adevăratul succes nu înseamnă glorie – pag 120-122
5. Dincolo de pierdere. Cărți, amintiri și lupte nevăzute – pag 154-156
6. Rusnacul din amintiri. Ecouri ale războiului în familia mea – pag 188-189
7. Cartea care mi-a transformat viața. De la colecționar la minimalist convins – pag 116-119
8. Reflecții din cimitirul virtual pag 137-139
9. Empatie și ignoranță. Despre războiul din Ucraina – pag 184-186
10. Scandal în sutană. Cum a ajuns părintele Scatoalcă (Calistrat) eroul antisistem – pag 235-237.

Cosmin POPA

CASTELUL GOTIC

Personaje

Raluca

Oana

Felix

Student

Măturător

Educatoare

Bibliotecar

Librar

Personaje episodice

Un castel distrus de furtuni și de ninsori și de arșița ultimelor secete neștiute de istorici și de ultimii cărturari clasiciști. Zid împrejmuț de liliaci. În depărtare plouă cu fulgere sinistre. Torțe aprinse la porți. Elegii de soprane cresc în intensitate și dispar cu fantomele în păduri și dealuri. Într-o cameră gotică se află trei persoane cu preocupări paranormale. Stau la masă și citesc dosare vechi și prăfuite despre fantome și despre dispariții inumane. Sunt păziți de scheleți cu coifuri medievale.

ACT I

(Scheleții se plimbă prin camere fără să vorbească)

Raluca: (geloasă) Aș fi vrut să fiu profesoară la universitate, în străinătate, să predau literatura comparată, să vorbesc despre gotici, să predau științele, pseudo-științele oculte, esotericul la acele seminarii din apus, s-au deschis în Anglia clase pentru științele întunecate, se studiază tarot, esoterismul, divinația și se practică niște formule chimice din evul mediu, evident, doar pentru cei pasionați, unii spun că la un moment dat devine anost și materialist, sunt puțini care studiază toată viața, restul dau de bani, copiii ș.a., sunt doar o simplă secretară, și sufăr că nu am putut să fac mai mult, am avut bani, sunt prea bătrână...

Felix: (mirat) Bătrână? La treizeci de ani? Ești căsătorită?

Raluca: Da, exact la treizeci m-am căsătorit cu un scriitor straniu.

Oana: (invidioasă) Scriitor straniu? De ce nu ți-ai luat unul realist? Al meu e realist, scrie ca în 1870, e impresionist, aș fi vrut și eu unul straniu, mă plictisesc de prea multă realitate, de prea multă lumină, de prea mult optimist, aș fi vrut un excentric să mă plimbe noaptea, iarna, prin oraș, prin locuri clar-obscur, întunecate...

Felix: Vă place goticul.

Raluca: Mi-a plăcut, de la Horace Walpole până la ultimii scriitori americani din noul val modern, am citit niște antologii de proză din 2002, să vă spun exact, nu am mai văzut așa ceva atâta modernitate, povești horror în New York, California, incredibili, câte nu se pot face în lumea asta, dar plictiseala, banii, confortul, prea multă

libertate, banii, câteodată...distruge omul, îi ia talentul, îl seacă, tehnologia în exces.

Felix: (amar) Am divorțat. Soția mea m-a înșelat cu un prieten de la universitate. Nu era interesată de gotic ori de cărți. Spunea ce crede și trăia doar prin baruri, de multe ori venea acasă plină de sânge. O băteau oamenii, câtă rușine am avut. (Se îndreaptă spre un dulap victorian și scoase un pahar de aur, îl privi, apoi turnase dintr-o sticlă un vin spumos, și sorbi fără expresie)

Raluca: (tăioasă) Eșecul căsniciei tale este din vina ta, nu ai fost bărbat adevărat. Sunteți mulți. (râdea iritată)

(Se sparse un tablou iar câțiva scheleți fugiră printre camere. Felix se făcu roșu ca un clește de cizmar medieval apoi o pocni pe Raluca de se izbi pe podea)

Raluca: (exasperată) Nenorocitul, te înjunghii, o să îmi chem soțul să te calce în picioare, animal și scârbă.

Felix: (frustrat) Scârbă ordinară, dacă mă mai acuzi, ori dacă mai arăți cu degetul, o să trag un glonț în fruntea aia de femeie strâmbă...jigodie!

Oana: (morocănoasă) Voi doi mă iritați. Poate vă pocnesc pe amândoi. Ce vă umflați ca cepele crescute la foc automat?! Cine sunteți voi să îmi stricați cheful, da? Dacă colegul a fost înșelat, lasă-l dracului în pace, iar tu, bărbate, să te iau la puricat un pic, dacă ești bărbat nu lovești femeile, da? Așa ai bătut-o pe maică-ta? Pe fata ta? Ce ar spune din mormânt cei decedați? Așa v-au învățat în familia voastră? Să bateți femeile? Dumneata nu știi ce s-a întâmplat la mine în cartier, a mai fost un erou ca tine care a lovit o femeie, iar femeia și-a chemat un iubit și l-a făcut pe ăla vânăt, de l-a călcat în picioare, să te ferească Dumnezeu să provoci oameni cu relații. Rușine să îți fie. Halal tată, halal bărbat. Dacă ești puternic, lovește oameni mai înalți, mai puternici decât tine, o mână de om, rușine colegule.

Raluca: (depresivă) De ce credeți că fantomele există?

Oana: Fiindcă supranaturalul...nu este logic, nici divin, nici să-i spun nebunie...este un fenomen adevărat, își are propriile legi, nu e nimic psihologic cum ar vrea să creadă anumite școli, este un fenomen original...

Felix: Iertați-mă, Maica Domnului iartă-mă să nu ajung în lad. V-am insultat, doamnelor, de dragul fetelor voastre care sunt eleve, și spre rușinea mea (făcea o plecăciune de iertare) vor preda la școală copiilor mei și celorlalte neamuri.

Raluca: Doamne ajută, să trecem mai departe.

Oana: Asemenea.

Raluca: Paranormalul, să vă zic drept, eu am citit multe cărți de la Horace până în prezent...ce alte cărți mai știți?

Oana: Marele Edgar Poe, dar toți îl știu, aș spune Frankenstein, aș spune Stephen King, aș spune Dracula evident, îmi plac descrierile și caracterele...

Raluca: Dr. Jekyll și Hyde, Călugărul e bizar, Femeia în Negru...

Felix: Eu am fost înjunghiat de o fantomă, recunosc mi-am bătut prima femeie fiindcă eram gelos, oamenii din oraș râdeau de mine că îmi țineam femeia sechestrată în apartament, veneam beat și am pocnit-o de a

(continuare în pag. 18)

dat cu capul de un dulap și după doi ani a murit, am scăpat dar fantoma vine și mă strânge noaptea de gât, e teribil, am devenit alcoolice, mă ascund în casă de frică, sunt blestemat pe viață.

Oana: Crezi că o fantomă ar vrea să te omoare?

Felix: Se prea poate...deși...

Oana: Animalule, te omor...

Raluca: Doamne dumnezeule...

(Oana l-a pus la pământ pe Felix și-l lovea cu capul de ciment, iar scheleții din spate bătura la tobe și geamurile gotice, și ușile cu motive de lupi și lilieci se deschiseră și înăuntru venira spirite din păcatele castelelui.)

Raluca: L-ai omorât ca în acel roman...

Oana: Ura mea pentru bărbați, de ani de zile m-au provocat la întuneric, frustrarea...gotic...sentiment violent de crimă...(Râdea ca o nebună.) Sentimente pasionale de moarte, să calc bărbați în picioare, Ann Radcliff...gotic...

(Scheleții se adunara în jurul lor. Băteau la tobe. La un semnal îl luara pe Felix și-l izbiră ca în cavourile medievale, și-l trase pe roată, și aduseră șobolani să-i rupă mațele. Femeile râdeau.)

Raluca: Goticul, pe viu...am vrut să fiu profesoară, acum am văzut pe viu crimele gotice, din cărți...

Oana: Asta am așteptat toată viața...

(Celelalte personaje aplaudau și erau indiferente, răsfoind cărți. Tipau în cor: Cărțile sunt mai faine decât crimele! Huu-ooo!)

Afară vremea devenea violentă. Fantomele ieșira în noapte. Toți se întunecara ca în castelele victoriene. Sunete de soprane și elegii se auzeau pe coridoare. Un vampir și o grupă de monștri din Amazon se plimbara printre femei, oferindu-le niște chei magice.

CORTINA

Mónica TÓTH

speranța

puful de pădăie
prins de hoț

tăcere

stropii de ploaie
mângâie în tăcere
razele lunii

dor

îmi lipsești
îmbrățșez tare
fularul tău

rază de speranță

Ce trist e totul
Doar POEZIA
ar mai putea
lumina ziua...

Poezia

Poezia
cu tine începe o nouă caldă primăvară,
o îmbrățșare lungă,
un sărut dulce,
cu tine am atins cerul albastru

sub pielea...

sub pielea pământului
cresc în fiecare zi:
o picătură de minune
un strop de rouă
o silabă cocoșată
un cuvânt auriu
o literă bronzată
un zâmbet cu parfum de primăvară
sub pielea mea
crește o poezie cu aripi tăiate

adevăr

plânge poezia
îi cade părul
sângerează
nimeni și nimic
nu o mai vindecă
nici un leac
nu are efect
plâng și eu
alături de ea
în grădina silabelor

Aș vrea

Aș vrea să fii acum cu mine
Să te simt lângă mine.
Să simt mirosul pielii tale.
Aș vrea să-ți sărut ochii....
Îmi lipsești
Buzele-mi sunt
pline de cuvinte..

Marin MOSCU**Gânduri ruginii**

Gânduri ruginii cădeau printre copaci
Ca libelule scoase din eter,
Pășeam peste nervura nopții
Cu îngerii robitului mister.

Am fluierat cu vântul printre gingii
La scorbura nopții înserate,
De dorul străngerii la piept,
Încă un vis pentru o noapte.

Ai răspuns cu-o prindere de mână
Și pe geam mi-ai arătat
Cum soțul tău dormea cu Bachus
Alături de-un motan vărgat.

În mine au crescut speranțe,
Mi-ai pus aripi pentru vis
Și am zburat din gând în gând
Până rugina ne-a cuprins...

Tu frunză, eu ram...

Tu ești frunză, eu marele ram,
Așa vom rămâne mereu să te am...
Tu ești frunză om, eu sunt omul pom,
Cumpăna luminii ieșind din cernoziom...
Tu ești curcubeul versurilor mele,
Eu sunt visătorul ce înalță stele...
Tu ești frunză, eu marele ram,
Așa vom rămâne, mereu să te am...

Doamne...

Doamne, pentru tine viața
Pe pământ a fost un joc,
Pentru noi nedumerire
Și vise fără noroc...
Ai făcut verde pământul
Ce încântă-n bogății,
Ai pus și multă neghină
Peste- ntinsele câmpii...
Tu ne-ai dat și căprioare,
Frumuseți de nedescris,
Dar ne-ai dat și lighioane
Care sunt greu de învins...
Tu ne-ai așezat în lume
Popoare lângă popoare,
Unii bucuroși de soare,
Alții - n mare- ntunecare...
Chiar așa și printre noi
Printre buni ai plantat răi
Care uită de-a lui frate

Și de țara pe-a ei căi...
Ne-ar vinde trecut și gloriei,
Credința și buna pace,
Ne-ar întoarce în istorii
Printre rele dobitoace...
Spune, Doamne, ce să facem,
Cum să mergem pe drum bun
Să nu fie amintirea,
Carne pe afet de tun?...
Dă-ne mintea cea din urmă
De credință și de pace
Să revizuim prezentul
Dintre om și dobitoace...

Hăitașii

Când seara îi cuprinde
Se lasă somnoroși
În visele aride
Cu nuferi noroioși...

Între timp hăitașii
Întind mâna spre cer,
Ei sunt pătimașii,
Buldogii de mister...

Mă credeți, nu mă credeți,
Ei știu să păcălească
Din tot ce e de preț
Aprind uscată iască...

Cadou online

Cadou online e un sărut
De înger călător prin viață,
O aripă de început
În fiecare dimineață...

Aș vrea să fie orișicând
În inima fără păcate,
Vieții-n valuri înotând
Îi dăm o șansă fără moarte...

Te-oi săruta pe tine înger
Din brațul sfânt al Domnului
În care fericire sânger
Pe culmele destinului.. .

Lumea

Lumea ascultă pe furis
Și bârfește pe la spate,
În jurul nostru-i urdiniș
De râuri cu mii de păcate...

Lumea e câmp cu dinți de lapte
Pe rugul mării suferințe,
Extragem aurul prin sânge
Din steaua multelor dorințe...

Acum când lumea ne ascultă
Și ne bârfește pe la spate,
Rămânem mari înotători
Pe râuri cu mii de păcate...

Adrian TALABĂ

Născător de infinit

Tu ce fugi
mâna aripă să-ți fie
neîngândurat zborul
meteor pe cer albastru
cu sandaia-ți zburătoare
peste norul nepătat
gând de stele colțuroase
ce înțeapă infinitul
născător de infinit.

Fără de aproape

Singur
cel fără de aproape
singur
atât de singur
fără izvor
fără temei
îmbrăcat în singurătate
m-aș agăța
de ramurile cerului
de-o aripă de înger
ce-n zbor a trecut
am obosit
de-atâta singurătate
simt nevoia
de-o blândă trândăveală.

Nenăscutule

Tu, nenăscutule
veni-vei din orizontul cosmic
cândva, să știi
aici sub spațiul ceresc
soarele dă deșteptarea zilei
norii zboară în umbre paralele
fluturii sunt liberi
arginta lumină a lunii
împarte marea
melcul e cel mai vechi periscop
că astăzi va fi ieri pentru mâine
natura-i prietenă, încă
păsările-s gânduri zburătoare
să știi.

Smerit gând

Cioc, cioc
la poarta cerului
un gând de minte omenească
deschise-un înger, îl întrebă
treci pragul spre eternitate?

știi îngere
de mult în pribegie plecat-am
îl trec, că mi-a venit sorocul
smerit, trecu-n eternitate
printre miresmele de rai.

Pântec de vers

Lumina zilei
rătăcește-n roșul apus
cu aripi de stele
noaptea
în întunecime zboară
caut cuvinte
în pântec de vers
un freamăt îmi mângâie clipa
scriu
sorb din lună
un ceai cald
de cer siniliu.

Plânsul brazilor

Odihnă
în poieni de lumină
umbră de trufaș stejar
izgonim ultima oboseală
miros suav
al rășinii
din plânsul brazilor
lângă o șoptă de izvor.

Marea descătușare

Trecătoare umbre
adună regrete
amintiri ce se pierd în uitări
oftează gândul
din adâncuri
vine chemarea
în noapte țipăt pustiu
agonizant tremură lumânarea
încă o adiere și
timpul se stinge
în marea descătușare.

Mult Veneratul

Plecați-vă sfioși
cu palme-mpreunate
și gândul tremurând
priviri zburând
apropie clipa
de trecere-n eternul sfânt
întâlnind Mult Veneratul
ascuns de orizont.

Sasha IVANOV

Întâlnirea cu preotul (fragment de roman)

Nu mi-am dat seama ce însemna acea încăpere. Întinericul aspru nu-și lepăda convingerile nici măcar în pragul ușii. Noroc de lumânare. Preotul tânăr aprinsese o lumânare. O lumânare ciudată care nu lumina decât chipurile noastre, în rest nimic, nu se deslușea altceva din interiorul camerei.

- Sunteți atât de tânăr, părinte! Am exclamat cucerit de chipul său angelic.

- Da, sunt! acceptă el sec fără vreo inflexiune în glas.

- Și arătați atât de bătrân la lumina lumânării!

- Acum arăt bine. Să mă fi văzut dimineață! După o noapte cumplită, nu credeam să mă mai trezesc... Am crezut că voi arde în explozia de la Senat, că mă voi face scrum, însă focul acela m-a călit. Nici nu simțeam. Cel mai mult m-a durut când mi-au tăiat picioarele. Ca să încap între cele patru scânduri. Dar, te-am luat prea repede. Să pornim cu începutul! Mă numesc 62 acum. Un nume obișnuit acolo. Toți purtau numere. Numele unuia se traducea într-o cifră. Al meu, cifra mea era formată din mai multe, din numele lor înșiruite... Știam că vor veni. Îi așteptam. N-am fugit. Nu m-am înarmat. Pregătisem obrazul celălalt. Aproape m-am bucurat auzind bătăile în poartă. Aveam valiza făcută. S-au crucit. Credeau că mă vor dibui ascuns într-un beci ori în dulap. Mi-am pus pălăria cea bună. Am apucat bastonul și, salutând politicos tablourile mele, biblioteca, aruncând o ultimă privire în oglinda din hol, ieșeam sprinten în fruntea celor ce nu mai pricepeau nimic. Mi-am deschis singur ușa mașinii. Ei, sărmanii nevolnici, credeau că mă voi teme de dânsii, că-mi voi tângui nenorocirea. Eu absolvisem de mult purgatoriul: magna cum laude. Salvasem multe trupuri în pădurea bisericii mele. Ușurasem povara multor suflete, prieteni și nu numai. Și mă rugasem pentru toți deopotrivă. Să fi căzut la proba purgatoriului însemna că ce știusem nu știusem bine, adică oricum nimic nu mai conta. Eram împăcat. Plecam într-o vilegiatură în care mă așteptau întâmplări minunate. Lăsam impresia căutării cu nerăbdare a acestei mari bucurii ce avea să mi se așeze în suflet. La camera de primire a arestului înainte de orice altă procedură promisem un număr. Transformarea numelui în număr însemna că tocmai pornisem pe un drum lung, anevoios, cu sfârșit previzibil. Sau scurt și gata. Când urcasem în dubă mi s-a oferit un alt număr. Mi-l lipiseră pe haină. După ceva drum, nu foarte mult, să fi fost vreo 70 de kilometri, am murit. Prima oară. Un tip înalt mătăhălos, dar cu față tâmpă și mișcări efeminate, alături de

unul mic, gras, arțăgos, mă împingeau de la spate. M-am prăbușit pe podeaua rece a dubei întunecate. Cel gras îmi sucise mâna. Mi-a eliberat-o prea târziu. Se rupse din încheietură. În cădere, osul desprins pătrunse prin piele. Era de răs. Să fi văzut cum atârna. Parcă eram de la teatrul Țândărică. Copiii ar fi murit de răs. Nu simțeam. Durerea a apărut mai târziu. Sufocantă. Nu puteam respira. Poate și din cauza aerului închis. Nu a mirosului. Doar că fiind mulți, oxigenul pătruns prin fante înguste nu ne mulțumea pe toți. Abia pe la hurducături intra ceva mai mult. Ajunsesem a ne ruga la Dumnezeu pentru hopuri și gropi în pavajul drumului. Nu mirosea a fecale. Nu se căcase nimeni pe el. Asta se întâmpla în cazul fricii. Nouă nu ne era teamă. Fiecare dintre noi se afla acolo din proprie inițiativă. Fuseserăm lăsați să alegem. Puteam fi în dubă, pe drum spre închisoare sau la conducerea unei biserici creștine. Alesesem purgatoriul Pământului în locul unei alte biserici creștine. Deși, e de răs, singura diferență între cele două Biserici era tocmai Purgatoriul, ha-ha, din Ceruri! Simțeam că mă sufoc. Era ca atunci când se ridica inima la gât în timpul unei alergări, apoi coboara încet înapoi în piept pe măsură ce înceteam. Ori când mi-era teamă și bătea nebunește, cum se întâmplase în pădure unde ascusesem oamenii aceia. Pe urmă strocul se rădea după ce dispărea frica. Ei, la mine rămăsese așa. Adică nu, aveam în continuare sentimentul acela de inimă la gât bătând nebunește, dar simțeam moleșeală, de parcă inima înceta să mai bată sau bătea foarte încet, abia perceptibil. Mi-e greu să explic. Aveam două inimi: una la gât izbînd cu putere, alta în josul pieptului, moale, luptând din greu să mențină cadența vieții... Atac de panică? M-am întrebat cu speranță în gând. Mi se păruse infarct. Ajungând cu gândul la inima aceea de jos ce se căznea să bată, am simțit parcă și gol în stomac, ba chiar începuseră să-mi ghiorăie un pic mațele; semn clar de infarct. Așa am gândit eu atunci... Izbeam cu pumnii în piept, cum citisem nu știu pe unde că trebuie făcut. Izbeam, izbeam... parcă mă lăsa puțin, dar mă păraseau puterile. N-aveam decât o mână la dispoziție, cealaltă atârna pe lângă corp. Cu aceeași mână trebuia să mă sprijin, să-mi fac și masaj cardiac. I-am îndemnat să lovească și ei. Argetoianu și Maniu își dădeau coate abia stăpînindu-și răsul. Îmi venea a râde și mie. Cred că eram nostim cu brațul acela atârînd, cum, târîndu-mă așa în fund cu un picior sub mine, deschideam palma, apucam stinghia de fier de sub banchetă, apoi strîngeam pumnul trîntindu-l cu putere de piept. Pot numai să-mi închipui ce față schimonosită trebuie să avut. Râdeam cu toții de ne prăpădeam. Și-au făcut milă și au început să dea și ei. Maniu îi zicea: Argetoiene, dă tu că ai fost o săptămână la interne! Fostul ministru mă apăsa sarcastic pe piept. Încet, apoi din ce în ce mai tare. Degeaba! Tot am murit... La Sighet era frig. Era frig și vara și iarna. Când am ajuns ne urau toți gardienii. Mi-au alocat un număr. Era numărul meu personal. Era numai al meu. Era tot ce aveam. Căci șobolanii nu ne aparțineau, fierul din paturi nici atât... Ne schimbau des camerele. Cum încălzeam pe una, ne ofereau

(continuare în pag. 22)

alta răcoroasă. Aer respiram din belșug, aer curat de munte. Mereu deschideau geamurile să intre aer, mai ales iarna. Vara, le mai închideau, curentul acela cald ne putea face rău. Biblia, ziarele și cărțile fuseseră interzise. Aveam doar o rețea fără fir care funcționa destul de prost datorită izolării emițătorilor și oricum era doar cu circuit închis. Nu aflam mare lucru. Era cam ca, cum să zic pentru a fi înțeles? Cam ca o rețea de socializare fără internet. Avantajul nostru, aveam un avantaj. Acest avantaj era tocmai lipsa confortului, a hârtiei igienice. Nici gardienii nu dețineau asemenea simbol al prosperității. Se ștergeau la fund cu ziare, pe care noi le recuperam de pe unde le găseam și le savuram cu nesăț. Adică le citeam. Înțelegeți tu!... Eram supli. Dimineața consumam zeamă de tifon, acela în care se ținea brânza la scurs. Era tare bun! Chiar și după zeci de infuzii. La prânz nu mâncam. Oricum nu știam când era prânzul. Seara da, știam sigur când se făcea seară, că venea frigul, frigul crâncen. Seara consumam supă de colivă. Câteodată supă de varză, iar la revelion, zeamă de fasole. Uauuu! Era minunată. Un deliciu. Nu pot descrie și nu cred că voi reuși vreodată să mă fac înțeles, să-mi priceapă cu toți bucuria, exaltarea minunată, ca o halucinație din aceea benefică izvorâtă din plăcere pură și împlinire, când simțeam că în zeama din castron fusese fiartă fasole. Bine, fasolea-fasole, bobul, nu exista, dar fusese acolo. A doua oară am murit de mai multe ori. De fiecare dată datorită atrofierii mușchilor. Dar se petrecea într-un mod vesel. Lipsa proteinei din mâncare ducea la pierderea treptată a controlului propriului trup. În zilele dinaintea morții arătam toți ca niște actori de pantomimă. Dan Puric ar fi fost mândru de noi. Ar fi spus că suntem cea mai tare clasă a sa. Ne-ar fi trimis în turnee prin țară sau chiar în străinătate. Am fi stârnit hazul întregii lumi. Patria însăși ar fi fost mândră de noi. Așa pantomimă nu se văzuse nici la Paris... După o vreme ne-am adaptat. Deveniserăm oarecum serioși, nu mai râdeam cu gura până la urechi ca la început. Și eram sănătoși tun. Dându-ne seama că dacă boleanu nu se întâmpla nimic, am preferat să fim sănătoși. Odată am cântat, cântam. Îl auzeam de departe, prin pereți, prin geamuri sparte, prin guri de hârdaie, pe dragul nostru Ionuț cum se ruga. Știam că era el. Îl recunoscusem cu toții vocea caldă ca de copil, însă puternică. Simțisem veselia din glasul său. Și-am început să cântăm cântecul lui preferat. Ca la biserică. Întregul nostru Rai răsuna de rugă și cânt. Din toate celulele. Ionuțul ne auzea. Părea a se ruga și mai tare. Tremurul gâturilor slabe adunat din cotloane învăluia locurile goale, crescând pe măsură ce fiorul de fus din miezul furtunii ricoșa la atingerea pereților coșcoviți. Gardienii începuseră a se foi. Nu știau unde să intre, pe cine să lovească sau cui să scuipe fața mai întâi. Hotărâseră că eu eram acela. Ceilalți scăpaseră, pentru moment. M-am bucurat pentru asta. N-aveam parte de multe împliniri în locul acela. Acea mică bucurie pentru mine a fost mare. Hruba în care m-au coborât nu avea pat și nici ferestre. M-am lăsat pe spate acolo jos, direct pe piatră. Simțeam iarba moale gădilându-mi pielea. Leșeam în capătul satului. Ocoleam. Dar pe malul Mureșului drumul părea mai scurt, tolba mai ușoară. Cât stăteam la izolare mâncarea se înjumătățea, primeam doar jumătate din zeama de colivă. Treceam cu greu prin hățșul de la marginea miriștei. Că eram mic și picioarele

abia depășeau spicul mohorului. Apoi, prin lanul de mei cosit, tijele groase rămase în urmă îmi împungeau tălpile. Săream în sus ca taica la horă. Și urlam. Nu mă durea chiar tare, mai mult mă gădila. Urlam și râdeam. Tropeam în apa rece a Mureșului. Udam cărțile, dar nu-mi păsa c-avea să mă bată taica. Mâncam corcodușe. Știam un pom cu corcodușe roșii. În hruba de alături îl aduceau pe Ionuț. Îl bătuseră bine. Încă îl loveau. Icnea. Pe dealurile de dincolo de Mureș huiiau buciume. Pălcuri joase de pădure tânără ascundeau mioare. Doar vuietul prelung dezvăluia prezență de oameni acolo. Ionuț urlă o dată tare, pe urmă tăcu. Încercă să-mi dezlipesc spatele de jos, de pe betonul rece. N-am reușit. Parcă se lipise. Asta nu putea fi bine pentru răunchi. Înainte de a mă coborî în beci, la izolare, mă dezbrăcaseră complet. Asta nu mă împiedica să stau întins pe spate, cu privirea în sus, cum lăncezeam odată pe prundișul încins. Cerul era mereu frumos la noi în sat. Chiar și norii cei mai amenințatori tot căpătau așa o formă, de-ți venea să-i sorbi. Pentru a ajunge la școală trebuia să trec Mureșul. M-am ridicat ajutându-mă de palme. Parcă ardeau. Le-am tras repede încercând să le încălzesc în poale. Mi-am pipăit pulpele. Erau bocnă. Îmi scăpau aburi printre buze. După fiecare respirație auzeam un horcăit. Plămânilor nu le plăceau podelele reci. Soarele ardea câmpurile, uscăse și ierburile dintre lăstărișuri. Pietrele din apropierea apei frigeau. Tălpile fragede ale copilului nu mai puteau suporta. Țopăiam pe vârfuri până ajungeam la sandale. Pește dulce, prundiș încins, tăcere de om. Tot ce-mi lipsea găseam cu prisosință în gândurile mele. Se auzeau doar păsări ciripind între frunze și apa izbindu-se de pietre mari ce nu se rostogoliseră de mult. Nuci tineri îngustau drumul spre școală. Grădina domnului învățător era plină de varză. Cărute încărcate cu saci se întorceau de la Toplița. Cai roibi împletii își trăgeau suflul în fața birtului. Biserica își purta crucea ca pe un șoim cu aripile deschise. Coșuri cu ouă și cozonaci așteptau la sfințit. Ouă și cozonaci! Liniște. Se auzeau doar ouă și cozonaci. Frig. Dinții îmi clănțăneau pe măsură ce mă încălzeam în sinea mea. Nu știu cum, dar simțeam că mi-e cald. Simțeam căldură deși mi-era frig. De fapt mi-era frig când mă gândeam la frig și cald când mă gândeam la căldură. Simțeam cozonaci. Dar nu voiam să-i mănânc înainte de paște. Unii dintre deținuții politici spuneau cu jale că nu vor mai mânca niciodată cozonaci. Râdeam de ei. Noi și după moarte am fi primit cozonaci. Măcar de Paștele blajinilor. Un bătrân în putere așeza fânul cu o furcă. Femeia sa hrănea găinile cu porumb. În cuptorul încins... bușteni de fag torceau... pe plită, turte albe... Faguri de miere... M-am smuls îngrozit din visul acesta. Simțeam că dacă visam până la capăt nu mă mai trezeam. Știam că visez, că trebuie să mă opresc, dar nu reușeam. Parcă visul mă trăgea înapoi printr-un vârtej adânc care nu voia să-mi ofere scăpare. Luptam cu el. Câștigam puțin câte puțin, însă nu era de ajuns. Nu reușeam să mă desprind. Aveam ochii lipiți. Imediat după ce i-am desprins mi s-a făcut frig. Apoi groază. Transpiram în timp ce aburi îmi scăpau dintre buze. Un guzan mare târa după el niște mațe. Avea blana murdară de sânge. Și nasul său scârbos de guzgan era roșu. N-aveam niciun dubiu. Mațele acelea târâte prin celula mea de șobolanul sătul erau intestinele goale ale lui Ionuț. Se terminase de rugat. Când m-au târât sus i-am zărit fața. Zâmbea. Parcă spunea: să trăiți și să mă pomeniți! Beți un ceai de tifon și

(continuare în pag. 25)

Ion DULUGEAC

Bunica Sofia

Albastrul limpede al cerului adânc era pătat uneori de un punct negru, mișcător, de parcă era un vultur ce dorea să prade. Părea să ochiască din înălțimea văzduhului, un iepure rătăcit pe pajiste, o veveriță îndrăzneată, sau un jder neastâmpărat, ce deveneau victimele păsării de pradă. Așa era în vremea războiului, atacul aerian al englezilor pe marginea de nord a Bucureștiului.

Când avioanele treceau prin aer, glasul motoarelor îți frângeau elanul și-ți îngheța inima, după care se auzea sunetul tânguitor al bombelor care răsunau peste orașul măcinat de exploziile nimicitoare ale Royal Air Force. În acest timp trecea pe Calea Griviței doamna Sofia Dună, care îi ferea pe cei doi nepoți, Jean și Ilinca, de zgomotele bombelor ce începuseră să cadă în cartierul Băneasa, megând repejor către primul adăpost de lângă Podul Grand.

Bunica Sofia le povestise nepoților săi încă de acasă, trecutul acelei artere care se regăsește în istoria țării, ca punct de legătură cu Gara de Nord. Dar pe vremea când capitala se afla la Târgoviște, o bucată de vreme s-a numit Calea Târgoviștei, fiind drumul de acces către vechiul oraș al Țării Românești. După eroicele lupte de la Grivița în 1878, marele bulevard a primit numele redutei Grivița, unde armata română a repurtat una din cele mai glorioase victorii ale Războiului de Independență, mulți dintre ostașii căzuți fiind din zona Gării de Nord.

Când priveai efectul bombardamentelor, întorceai supărat pricina spre apus, spre a-i blestema pe cotropitori. Nu-ți venea a crede că un popor atât de civilizată, cum erau englezii, odinioară fiind dați ca model prin școli, poate să zvârle cu așa ușurință moartea, să pună unul peste altul, blocuri, magazine, spitale, case și palate, cele care practic erau... nevinovate.

- Ilinca, fata mamei, stai aproape să te pot apăra, draga mea! zise femeia cu glas blând.

- Așa am să fac bunică, nu mă grăbesc și nici nu-mi este frică!

- Dar ție Jenică, mamă, îți este frică... băiatul meu?

- Nu-mi este bunică! Știi bine când eram la gară cu tata, înainte să plece pe front, și a fost un bombardament mai puternic, povestit seara de colonel care-i vecin cu noi.

Bunica Sofia, știa de la radio, că urmau bombardamente masive în zona gării în acele zile de aprilie, astfel că prevăzătoare alergă spre adăpostul din subsolul unui bloc cu două etaje.

Din fericire pentru ea, știind că urmează acel bombardament al englezilor, plecase din vreme de acasă.

Loviturile grele primite în acea zi de 4 aprilie 1944, pe Calea Griviței, au fost teribile. Din nefericire pentru mulți oameni din zonă, urmarea bombardării de aviația engleză, ce au aplicat metoda *Covorului de bombe*, pierind mulți oameni nevinovați.

Cum obiectivul trupelor anglo-americane era acela de aplicare a unor lovituri repetate în valuri, peste cartierul unde era Gara de Nord, dar în zonă se aflau, Tirajul Atelieilor CFR, precum și Rafinăria Steaua Roșie, astfel că distrugerile de clădiri și pierderile de vieți omenești în acea zi neagră au fost foarte mari.

Cum erau destule monumente istorice ce numărau peste 70 de clădiri valoroase, atunci au dispărut multe dintre construcțiile din zona Gării de Nord, ce erau clădiri de patrimoniu.

Acele clădiri istorice erau construite în mare parte în secolul XVII-XIX, de către boierii stabiliți pe Calea Griviței, una din arterele cele mai bogate al Bucureștiului interbelic.

Numai atunci, când vedeai pereții căzuți unul peste altul, cu mobile și draperiile răsfirate printre betoane îngrămădite, te apuca frica. Dărâmurile caselor bombardate în stada Polonă păreau niște stânci golașe tăiate de o mână nevăzută, cu linii lungi și aiurea îndreptate. Te apuca amețela și-n suflet pătrundea frica. Toate îți curmau șirul gândirii, apăsându-te pe creieri deseori, de te lăsau înmărmurit de ură, față de englezii asasini, cum deseori îi numea populația.

- Daragă Jenică, îți este frică, băiatul meu frumos?

- Nu mi-e frică bunică Sofia, de ce să-mi fie frică, spuse ușor indignat tânărul de aproape 10 ani, luându-o de mână pe sora lui mai mică.

- Trebuie să nu uitați că vă aveți doar pe voi, și pe mine, dragii mei nepoți. Dar am jurat lui Dumnezeu, să vă cresc în credință, să faceți școală și să ajungeți mari, le zise bunica Sofia, care îi trase aproape de trupul său, acoperind cu mâinile sale vânjoase pe nepoți.

- Am ajuns la adăpost bunică Sofia, rosti scurt Jean, care o strânse de mână.

- Intrați voi copii mei, acum vin și eu. Uite, îl văd pe Ștefan, ce are câțiva metri și intă pe ușă, iar vecina Tatiana, croitoreasa, se pare că a rămas în urmă. Fiul său, este sportiv la un club de călărie! rosti femeia zâmbind celor doi nepoți, făcând loc băiatului mai mare cu doi ani decât nepotul său, Jean, privind atentă către croitoreasa pe care o agățase o sarmă de fustă.

Din senin în capătul blocului, pe Calea Griviței, căzu în acel moment o bombă, lansată de un avion al aviației engleze care viza liniile ferate. Proiectilul căzu-se înainte de calea ferată, lângă o cisternă de lapte, care luă foc, iar femeia de frică se aplecă peste nepoții săi, să nu fie atinși de vreo schije, în vreme ce Tatiana se adăpostise după piciorul metalic al Podului Grant.

Privind către croitoreasă care fugea spre ușa adăpostului, Sofia, al cărui frate lucrase la „Atelieile Centrale de Poduri”, o întreprindere a Companiei de Căi Ferate, specializată în uzinarea și montajul podurilor de cale ferată, știa de la nenea Nicolae, cum îl numeau în familie, cum prin anul 1929 au fost executat lucrări de consolidare a Podului Grant, lucru care acum îi apărase viața imprudentei croitorese.

- Tatiana, draga mea, ai scăpat ca prin urechile acului! zise emoționată Sofia.

(continuare în pag. 24)

- Tatiana, draga mea, ai scăpat ca prin urechile acului! zise emoționată Sofia.

- Coană Sofia, știam că podul a fost ranforsat de curând, așa că m-am tras după un pilon unde am fost apărută pe trei laturi, de parcă eram ca într-o cutie de metal, zău așa.

- Hai, draga mea, intră că rămâneam fără toalete! Glumi doamna Sofia, o femei cu titlu nobiliar pe care toți știau că se trăgea din familia Prințului Ghica.

- Nu mai termină nenorociiții ăștia de englezi și americani! rosti cătrănită una Anastasia care avea un magazin de pâine, covrigi și patiserie în colțului blocului, ale cărui ferestre fuseseră spulberate de schijele bombei explodate peste drum.

- Ce vrei măi femei, cine poate știi când și unde cad bombe, zise croitoreasa.

- Nenorociiții ăștia de la armată, nu fac nimic ! rosti ea cătrănită, apoi își aduse aminte că nu luase banii din teaguea și începu să se bată cu palmele peste creștet.

- Ce aveți doamna Anastasia, de ce vă dați de ceasul morții, ce ați pățit?

- Doamna Sofia, am lăsat banii în teagueaua magazinului, și sunt foarte mulți, aveam și încasările de ieri! se căină brutăreasa.

- Dar lasă-i bolilor... de bani ! îi zise Tatiana, care îl trase pe fiul său lângă ea pe o băncuță de lemn din adăpostul antiaerian, din subsolul aceluia bloc de ceferiști.

- Ce știi tu măi croitoreasă de cocoane ! Dacă măă fură, intru în faliment! rosti ea.

- Și dacă intrii ce, doar nu ești nebună să ieși acum să mergi după bani! Poți muri de la o altă bombă ce explodează, așa că... stai liniștită.

- Ce știi tu dragă Tatiana, dacă pierd banii măă omoară bărbatul și sigur divorțează.

- Femeie dacă pleci, poți fii mitraliată, sau ucisă de o altă bombă, sau să-ți cadă un plafon în cap și mori pe loc! o încurajă un ofițer care intrase cu ordonanța sa, în adăpost.

- Cred că am să risc și dau o fugă până la magazin, rosti hotărâtă negustoreasa.

- Nastasie, tu chiar nu ai minte-n cap, vrei să-ți lași copii pe drumuri? strigă Sofia.

Cum auzi tonalitatea înaltă din glasul doamnei Sofia, care deseori o ajutase cu bani pe brutăreasă, negustoreasa se mai potoli și stătu atentă cu urechea la ușa adăpostului.

Nu a fost greu pentru ofițerul de infanterie să descopere că frumoasa lui vecină din adăpost, era o persoană de neam boieresc. După modul cum vorbea și mai ales prin tonalitatea glasului său, realiză că era de neam mare. Sesiză atunci și modul supus al celorlalte femei care o știau din cartierul ceferiștilor, și a foștilor mici burghezi de pe Calea Grivița. Aristocrația acelei femei pe care o văzuse întâia oară în adăpost, văzând cum se comportă, un accent dominant, părea a fi ascultată de cei din jurul său. Atunci își aminti că avea stil vulcanic ușor temperet, precum majoritatea familiilor princiare care descindeau din domnitorii numiți adesea de la Constantinopol, care împânzise alături de numeroși evrei, zona Gării de Nord.

- Doamna știe ce spune și vă oferă un sfat înțelept! adăugă ofițerul.

- Cred că și m'neata ești de pe la Craiova, cum e

bărbat-miu ! rosti brutăreasa.

- Dragă doamnă, am făcut liceul și scoala militară în Oltenia, rosti el zâmbind.

Anastasia privi către ofițerul spătos și bine făcut, de parcă nu se puteam sătura cercetând potrivirea dintre fizicul său și alegerea vorbelor rostite cu grije. Privindu-i fața bronzată, cu ochii strălucitori, mici ca de viezure și scânteietori ca smaraldul, îl plăcu pe loc. Observă în treacăt cum mâinile sale osoase, destul de puternice, cu venele care ieșeau de sub piele, arătau că nu a fost deprinsă cu munca. Tatiana, arunca priviri scurte și cercetătoare vecinei sale, pe care o repezi pentru graba de a părăsi adăpostul. Sofia se uită prin genele dese și lungi, care nu-i puteau ascunde privirile cercetătoare, pline de pasiune, ce clipeau des și îi spuse brutăresei.

- Văd că nu mai ai grija banilor, stai la vorbă cu ofițerul, deși a sunat alarma că a trecut pericolul aerian și putem ieși, Anastasio, dragă !

- Scuze doamna Sofia, scuze! Mă gândem că domn ofițer, este precum bărbatul meu, plecat pe front de care nu știu nimic de șase luni, băjbăii vorbele brutăreasa.

- Dacă soțul vă e pe front, am să vin cu ordonanța să vă ajutăm la strâns... molozul.

- Mare pomană vă faceți cu ea biata femeie! adăugă Tatiana, care știa de Anastasia că e rea de muscă, trăind cu cinci-șase ofițeri și soldați germani, până dnu de mult timp.

Cum se deschise ușa, de afară se auzeau ultimile picături ale unei ploii de vară, care căzuse cu găleata, vreme de un sfert de ceas. Peste *Podul Grand*, unde trona clădirea unui Spital de urgență, se așeza umbra podului bucureștean. Cum ploaia stătuse de câteva clipe, Sofia își luă nepoții și în câteva minute întâ în curtea casei din spatele blocului cu brutăria.

Anastasia și cei doi militari au deschise larg fereastra plăvăliei, privind atenți pe stradă unde se strânseseră bălți mici printre cuburile de granit ale caldarâmului străzii. Peste faimosul pod, se tolăneau așternute razele soarelui. Către Basarab, soarele lucea pe bolta plină de nori albi spre Dâmbovița, în timp ce femeia privea distrugerile, sesizând că nu erau probleme mari.

- Văd că structura blocului nu este avariata, așa că puteți intra la ghișeu cu bani, să recuperați banii să plătiți obligațiile pentru necesarul de făină.

- Mulțumesc frumos domnule ofițer, rămân datoare, rosti femeia amabilă.

- Vom îndepărta noi resturile la geamul distrus și apoi puteți să vindeți, doamnă.

Căpitanul Petrescu Victor, auzind mulțumirile femeii, simțea cum se desprinde înăuntrul lui o stare febrilă, care părea a se pierde treptat într-un clocot ciudat și surd de căldură. Astfel, întreaga sa ființă se mistuie într-o mare văpaie de iubire spontană pentru brutăreasa Anastasia. Era pentru el o trăire ciudată, o senzație de alunecare înceată care totuși se grăbea.

Părea că se îndrăgostise și ordonă soldatului să strângă mizeriile din fața prăvăliei cu o mătură, el rămânând să mărturisească femeii trăirile sale. Ea roși ușor și dându-și ochii peste cap de plăcere, îi zise calm că-l așteaptă mai pe seară la o ciorbă de găină de țară. După care îi dădu un pachet cu merdenele și doi covrigi cu susan, puse într-o plasă, și-l sărută pe un obraz.

- Ne vedem după ora 19, dragă Anastasia, rosti el

(continuare în pag. 25)

făcându-i cu mâna.

Lumina albastră a zilei era opturată de o ceață umedă, iar aerul devenise apăsător și rece. Mirosea a praf de pușcă când cei doi plecau către Gara de Nord în drumul către strada Viting, unde era Spitalul Militar, mergând în vizită la un coleg de școală militară, rănit pe front.

- Bună ziua doamna Anastasia, ce mai faci? Spuse una de la frizeria de peste stradă.

- Uite mi-a spart geamurile suflul exploziilor de dimineață, rosti ea.

- Dar suflul ăla ți-a adus așa, și un dor nebun de amor, nu-i așa?

- Ce vrei să spui Vergino, ce tot îndrugii acolo! se minună brutăreasa.

- Făi moldoveancă nenorocită, nici bine nu a plecat bărbat-tu pe front, iar tu faci curte la ofițeri, femeie fără caracter? se răsti furioasă, frizerița.

- Nu știu la ce te referi, măi femeie, te rog fii mai clară-n afirmații!

- Dacă te mai prind că te dai la căpitanul Petrescu, te bat trompetă de la Rădăuți de nu te vezi. Ofițerul ăla este însurat cu verișoara mea, la Caracal. A fost detașat aici la București, așa că stai în banca ta... că te tăvălesc de nu te vezi.

- Vergino, te rog să ieși afară, imediat!

- Moldoveanco, vezi că te iau de ciuf și mătur brutăria cu tine. Pe cine crezi că dai tu afară, curvă nenorocită, vrei să spargi casa omului!

- Te rog să termini cu insinuările tale de Caracal, hai că am treabă...

- Dacă ai treabă, uite un avertisment, rosti ea, și scoase din buzunarul de la halat mașina de tuns și a lovit cu puterea sticla vitrinei care se făcu praf.

- Ce ai femeie, vrei să chem poliția, nu ești întreagă la cap!

- Până chemi tu poliția te bat eu... ca la Siguranță, să-ți treacă dorul de mârliț cu bărbați însurați, nenorocito! Apoi, în următorul moment o trase de după tejghea, luându-o de părul așezat în coade și o trânti pe betonul podelei din magazin, în timp ce femeia stiga după ajutor.

- Săriți, mă omoară, săriți m-a atacat, săriți că mă omoara!

- Sare dracu să te apere, nu auzi că a sunat alarma, dracu te scapă din mâna mea.

Dar, ca un făcut, din stradă apăru două ucenice care o ajutau pe brutăreasă, fiind eleve la Fabrica de Pâine din Pajura, ele aducându-le aminte că sunt obligate să meargă în adăpost.

- Nenorocito, ai noroc cu fetele astea, că te închideam aici, să cadă blocul pe tine.

- Dar ce se întâmplă doamnă? spuse una mai durdulie cu două cozi blonde

- Se întâmplă că brutăreasa are bărbatul pe front, dar se uită după cumnatul meu, un căpitan chipeș. Nevasta lui, adică verișoara mea, este gravidă, iar ășteia îi arde de împerecheat.

- Măi doamna Vergina, să știi că eu n-am nimic cu ofițerul, pe care l-am întâlnit în adăpost, la alarma de mai de vreme, apoi el m-a ajutat să fac un pic de ordine în prăvălie.

- Stai departe de căpitanul de artilerie, Petrescu că jar mânănci, tută... de Moldova.

- Femeie îți jur că nu am nimic cu omul, întreabă și pe

doamna Sofia pe care o știi bine, jur că am fost cu toții în adăpost.

Din senin, un planseu de la balconul etajului unu, lovit de schijele unei bombe se rupse și se auzi o bubuitură. Un țipăt ascuțit al unei femei, striga după ajutor. De jos, cele două femei și tinerele ajutoare venite la brutăreasă, au ieșit în stradă. La câțiva metri au văzut cum un biet bărbat, mai mult speriat și murdar decât era lovit, ieșea de-a bușilea din praful degajat de placa de beton care cedase în momentul când el, a dus fotoliul greu pe balcon, căzând peste tejgheaua florăresei. Bine că proprietara florăriei nu venise de câteva zile la lucru, de frica bombelor, că se putea trezi cu balconul în cap. Faptul că balconul și bărbatul ținând de fotoliu au aterizat pe tejghea, a permis amortizarea căderii bietului om. Apoi... cu toții au mers în adăpost.

(urmare din pag. 22)

pentru mine! lertați-mă că v-am lăsat fără porția mea!... Timpul dormit în carceră, direct pe piatră, mi-a distrus plămâni. Zilele următoare scuiam sânge și nu mai puteam bea zeama de cârpă cu zer. Gardienii au înțeles asta. S-au îndurat. M-au mutat singur într-o cameră cu geamuri... le larg deschise. Le-am mulțumit pentru asta. Iarna se așternea liniștită peste pieptul meu. Zăream stele fierbinți pe cerul înghețat. Zâmbeam fericit. Mă pregăteam să-înving. Nu eu pieream, ci ei, cei care mâncau cozonac și nu știau de ce. Proștii care tăiau în primăvară mielul crezând că era vrerea lui Stalin. Râdeam. Râdeam în hohote. Îmi curgea sânge din gură. Și râdeam. În camera 62 râdeau prietenii mei. În celelalte celule râdeau ceilalți: Maniu și Brătianu. Se veseleau toți care priceuseră că singurii deținuți din închisoare erau cei ce umblau liberi prin ea. Râdeam...

Se auzea un clopot. Preotul redeveni serios."

(din romanul "O plimbare pe Bulevardul Dacia" în curs de apariție la editura Boem@)

Ștefan ANDRONACHE

Tivoli sau dezmățul fântânilor arteziene

Exasperat fiind de căldura caniculară care se abătuse asupra Romei, într-una din zile, m-am repezit până la Tivoli, oraș situat la nici cincizeci de kilometri est de Capitală, într-o zonă colinară acoperită de măslini și de unde poți avea o priveliște admirabilă asupra Campaniei.

Știam din lecturi că frumusețea sălbatică a locului datorată pădurilor sau căderilor naturale de apă, cât și condițiile climatice favorabile reușise, încă din perioada antichității, să facă din vechiul Tibur un loc privilegiat de veligiatură și odihnă, la începuturi, pentru împărați sau poeți, precum Horațiu și Catullus, iar, ceva mai târziu, pentru reprezentanții politici ori cei ai clerului care și-au ridicat, aici, reședințe luxoase.

La piciorul colinelor Sabine, în anul 117 d.Hr., împăratul Hadrian, un mare iubitor și ocrotitor al artelor, a început construcția faimoasei sale Villa Adriana, de fapt a unui complex vast de edificii ce trebuiau să reconstituie, la o scară mai redusă, un fel de „summa” monumentelor ce reușiseră să-l impresioneze în timpul expedițiilor sale prin Grecia sau Egipt.

Șantierul - aflat în imediata apropiere a unor cariere de marmură vestite - a durat vreme de șaiszeci de ani, succesorii împăratului străduindu-se să materializeze proiectul. Astfel, pe o suprafață de 60 hectare, au prins contur adevărate străzi de-a lungul cărora împăratul Traian și privilegiații săi invitați puteau întâlni și admira porticuri, terme, fântâni, piețe, biblioteci, grădini, cariatide grecești, teatre sau temple, cum este cazul celui al lui Serapis care nu se deosebea deloc de originalul păstrat la Canope, așezare situată în Delta Nilului.

Sucesiunea teraselor sau bazinul central cu apă crează privitorului o stare benefică de echilibru și de liniște interioară, frumusețea acestora aflându-și pandantul în Teatro Marittimo, care a căpătat acum înfățișarea unei clădiri de formă circulară, porticul său cu coloane reușind să înconjoare o mică insulă. Întregul decor, care pare să facă parte dintr-o scenografie bine gândită, îți oferă șansa să te sustragi realității concrete și să te refugiezi, de ce nu ?, în mirifica lume a fanteziei.

Mai târziu, invaziile barbare, care nu au cruțat nici aceste locuri retrase, au prefăcut totul în ruine pentru ca, ulterior, piatra sau marmura împrăștiată să fie refolosită la clădirea caselor orașului Tivoli din preajmă.

Gravorul Piranesi a făcut, pe la jumătatea secolului al XVIII-lea, șaisprezece desene ale villei pe vremea când aceasta nu devenise încă prada predilectă a arheologilor. Oricum, în acel moment, când zăcea năruită sub mărcini și semăna mai degrabă cu palatul „Frumoasei din Pădurea Adormită”, ea era cu mult mai apropiată de înfățișarea pe care i-o lăsaseră romanii înainte de retragerea lor de aici.

Multe dintre obiectele de valoare ce s-au descoperit pe parcurs (peste 300 busturi din marmură și zeci de

mozaicuri) au îmbogățit colecțiile unor mari muzee din Roma sau din alte orașe ale continentului nostru. Cu toate acestea, au mai rămas și aici destule obiecte care, după scoaterea lor din pământ, și-au găsit locul cuvenit într-un muzeu amenajat chiar în incinta ruinelor celebre ce au exercitat o puternică influență asupra culturii arhitectonice până în zilele noastre.

Villa Adriana reușise să o impresioneze într-atât de mult pe scriitoarea franceză Margueritte Yourcenar (care o vizitase la vârsta de douăzeci de ani), încât aceasta s-a decis să scrie o carte extraordinară, „Memoriile lui Hadrian”, ce avea să fie tradusă în nenumărate limbi.

Deși așezarea urbană de alături - care se află la vreo 5 km distanță de această admirabilă rezervație arheologică a civilizației romane - are numeroase construcții civile (un amfiteatru roman, Palatul Croce, un castel fortăreață ș.m.a.) sau religioase (menționăm Biserica Sf. Silvestru, Catedrala etc.), turiștii (printre care m-am nimerit și eu autorul rândurilor de față) se simt cel mai mult atrași de un alt obiectiv cu nimic mai prejos decât cel prezentat mai înainte.

Tivoli - Villa d'Este văzută dinspre parc

Așadar, în rândurile ce urmează, îmi rezerv plăcerea de a vă înfățișa celebra Villa d'Este cu anexele sale care, cu siguranță, a contribuit cel mai mult la popularizarea micului oraș de numai 53000 locuitori de la poalele munților Tiburtini.

Ca să ajung chiar în dreptul acesteia, m-a ajutat un conațional binevoitor care, plecat fiind de mai bine de un an dintr-o comună a județului Botoșani, munca la o firmă de construcții. Luându-l inițial drept un om de al locului, în momentul când am coborât împreună din

(continuare în pag. 27)

mașină, l-am întrebat dacă știe unde se află Villa d'Este. Exprimarea noastră (într-o italiană aproximativă) ne-a determinat, în cele din urmă, să ne dezvăluim identitatea spre bucuria reciprocă, dar și spre regretul sincer că, vreme de o jumătate de oră cât a durat călătoria noastră cu autocarul, nu ne-am putut cunoaște pentru a putea comunica ceva mai mult în propria limbă. Ne-am despărțit destul de repede pentru că el, care între timp învățase aici ce înseamnă adevărata disciplină, trebuia să ajungă cât mai repede posibil la serviciu, iar eu doream să-mi fructific cu folos timpul pe care mi-l afectasem în mod cu totul special pentru cunoașterea acestui minunat loc atât de râvnit de iubitorii de artă, de natură, deci de frumos.

Când am măsurat cu privirea de la distanță Villa d'Este aproape că fusesem pe punctul de a trăi o cumplită dezamăgire. De la nivelul străzii, aceasta părea să aibă o înfățișare mai mult decât modestă. Pătrunzând însă înăuntru și văzându-i întreg spațiul dispus pe trei niveluri la care se ajungea cu liftul, mi-am dat seama că mă înșelasem. Deja mă aflam într-un autentic palat și nu într-unul oarecare ci într-unul destul de luxos pe măsura gustului guvernatorului pontifical care locuise aici.

Somptuoasa Villa înglobează în construcția sa, bineînțeles cu modificările și adăugirile de rigoare, toate încăperile unei foste mănăstiri benedictine pe care ambițiosul cardinal Ippolito d'Este (fiul Lucreției Borgia și al lui Alfonso d'Este, duce de Ferrara) și-a dorit cu totdădinsul să o transforme în palatul guvernatorului pontifical. Proiectul a fost conceput de arhitectul napoletan Pirro Ligorio, de materializarea concretă a acestuia ocupându-se însă G. Alberto Galvani.

Edificiul – ce datează din anul 1550 și care reușisese să-l entuziasmeze chiar și pe pictorul francez Fragonard care a avut privilegiul de a-i fi fost oaspete – cuprinde holuri largi, saloane, apartamente și tot felul de camere. Dintre acestea cele mai frumoase mi s-au părut a fi: Salonul Central, destinat primirii înalților demnitari, și apartamentele cardinalului și ale nobililor. În marea lor majoritate, acestea dețin piese de mobilier autentice iar pereții le sunt decorați cu fresce delicate și pline de inspirație - ce redau scene de vânatoare, peisaje ori reconstituie alegorii și episoade din istoria orașului - ale căror autori sunt: Livio Agresti, Girolamo Muziano sau Zuccari.

În două dintre încăperile vizitate, am avut satisfacția de a descoperi expuse pe simeze 14 tablouri (în special peisaje, portrete și naturi moarte) pe care autoarea lor, pictorița de origine română, Virginia Tomescu Scrocco (1886-1950), ce fusese căsătorită cu doctorul Amedeo Scrocco din localitate, le-a dăruit municipalității care știuse întotdeauna să-i aprecieze talentul și implicarea sa în animarea vieții spirituale a urbei.

Adevărata fațadă a palatului dă spre grădinile pe a căror structură extrem de complexă, dar destul de unitară, și-au pus amprenta inspirația și priceperea mai multor generații de specialiști de înaltă clasă din domeniu. Pe balustradele terasei largi a palatului au fost instalate, probabil din rațiuni practice, poate chiar estetice, câteva olane cu lămâi pitici ale căror fructe deja date în pârg (la sfârșitul lunii iunie) se profilau superb pe fundalul creat de cartierul nordic al orașului și de colina îndepărtată. Profitând de acest admirabil cadru îl imortalizez de îndă-

tă pe peliculă cu speranța că el va reuși să dea un plus de autenticitate și de culoare fotoreportajului pe care mi-am propus a-l realiza aici.

Prima reacție pe care am avut-o, atunci când am descoperit că la picioarele mele se desfășoară în toată splendoarea sa o imensă și scenografică grădină, a fost aceea de imensă bucurie. În peregrinările mele prin Europa mai văzusem destul de multe grădini dar parcă niciuna dintre ele nu părea să semene cu aceasta! Într-adevăr, ajungi să trăiești senzații unice în momentul în care ți-i dat să vezi, dintr-un plonjeu, partea de sus a grădinii cu terase dispuse în trepte descrescătoare din care se profilează coroane de arbori diversi, alei, statui sau fântâni interesante din care țâșnesc peste tot și neîncetat jeturi de apă.

Pentru a pătrunde cu adevărat în grădină trebuie să cobori, mai întâi, treptele unei scări impozante. Pe prima alei din stânga a fost amenajată grota Diane, stucurile din preajma statuii reproducând o abundență de subiecte cu caracter mitologic. În centru, tronează frumoasa Fântână a Paharului plăsmuită de însuși marele Bernini. Ceva mai sus, pe terasa largă aciuată pe colțul din stânga grădinii, de unde ți se oferă o surpriză cât se poate de plăcută, aceea de a avea o frumoasă panoramă asupra împrejurimilor, inclusiv asupra Capitalei Italiei, ți se dezvăluie un grup neobișnuit de fântâni.

Revenind în mijlocul parcului, exact pe axa sa principală, care leagă palatul de Rotonda Chiparoșilor, dai peste fântâna Dragonilor a cărei grup sculptural scăldat de jetul înalt îți amintește de temuta armată a papei Gregorio XIII Boncompagni. De aici, ți-i foarte comod să te deplasezi pe aleea, cea mai de jos posibilă, numită și a Bazinelor cu Pești; în oglinda lor limpede, precum cerul adânc de deasupra, reflectându-se cea mai spectaculoasă fântână dintre toate care s-au amenajat aici. Fântâna Orgii, pentru că despre ea este vorba, a preluat numele faimosului dispozitiv (conceput de francezul Claude Venard) care, altădată, la simpla acționare a apelor captate dintr-unul din brațele râului Aniene, emitea și niște sunete pline de armonie, motiv pentru care aceasta ajunsese să fie considerată un fel de minune a Villei d'Este.

Alcătuțit fiind din șase praguri distincte: din două cascade simetrice ce-și etalează pânzele lor înspumate și de încă două coloane uriașe de apă care împrăștie o pulbere fină și răcoroasă în jurul tău, această ingenioasă realizare a tehnicii, ce avea să fie scrupulos imitată în mai multe țări ale Europei (dar niciodată egalată!), poate fi asemuită „unei poeme cu numeroase episoade, cu nuanțe atât de subtile (...) vijelioasă și muzicală“ (I. Petrovici). Venind în mod cu totul special aici pentru a face o cură de romantism, compozitorul Franz Liszt nu a putut rezista tentației de a transcrie ceva pe note. Și, astfel, s-a născut fermecătoarea sa lucrare pianistică „Jocuri de apă la Villa d'Este“.

Undeva, pe pajiștea însoțită din dreapta fântâni atît de spectaculoase, un pâlcc de arbori - format din trei chiparoși înalți și un altul ceva mai mic dar mai voluminos - înfrumusețează perspectiva care se pierde undeva spre limita orizontului sugerând nemărginirea.

Din Rotonda Chiparoșilor, pe care a imortalizat-o într-un desen extrem de reușit pictorul Fragonard și ai

(continuare în pag. 28)

cărei arbori au ajuns să fie considerați, în momentul de față, drept cei mai bătrâni din întreaga țară, mă opresc, pentru câteva clipe, în preajma unei grote creată drept fundal pentru statuia zeiței

Tivoli – Fântâna „La Rometta“

Tivoli – Aleea celor o sută de fântâni

Artemis. Din cei doisprezece săni ai săi ies șuvițe fine de apă pe care, dacă le suprapui pe direcția razelor soarelui, îți crează impresia că ar fi chiar din lapte!

Atâta timp cât te afli în acest colț de paradis transpus pe pământ, în care arta a influențat într-atât de mult natura, nu ai de ce să te simți stresat. Miresmele pătrunzătoare pe care le emană vegetația luxuriantă din jur, umbra răcoasă a bolților de deasupra, murmurul neîntrerupt al fântânilor pe care-l tulbură doar ciripitul inofensiv al păsărelor, toate aceste bucurii nesperate te fac să-ți dorești ca vraja, care te-a subjugat deja, să nu se mai sfârșească niciodată ...

Și chiar dacă despărțirea de această „fantastică grădină“ (A.E. Baconsky) - în care vremelnicia ajunge să se conjuge cu exagerarea marcând astfel debutul triumfător al stilului baroc - îți va provoca un anumit regret (în sensul că nu știi dacă vei mai avea posibilitatea să o mai revezi vreodată), nu trebuie să te întristezi prea mult. Tot la Tivoli, te mai așteaptă încă o surpriză aproape la fel de plăcută.

În extremitatea nordică a orașului, din dreptul elegantelor temple romane dedicate Vestei sau Sybillei, ce datează cu mult înainte de Hristos, se profilează o splendidă priveliște spre Villa Gregoriana și asupra cascadelor ale căror ape le adună grijuliu râul Aniene. De fapt Villa se mai numește și a lui Manlio Vopisco care fusese, în epoca romană, proprietarul de drept al primelor construcții.

Frumusețea locului este dată de peisajul natural scăldat în permanență de apele râului și de două căderi uriașe de apă (din cele cinci existente aici) care produc un zgomot asurzitor. Cascadele impresionante prin dimensiunile lor s-au făcut din ordinul papei Grigoriu al XVI-lea, în primul rând cu intenția de a salva pentru totdeauna orașul de inundații (ultima, cea din 1826, a fost catastrofală) și, apoi, pentru a da un plus de frumusețe grădinii ce trebuia integrată cât mai bine naturii înconjurătoare precum și pentru a asigura necesarul de apă de care avea nevoie aceasta.

Cascadele au fost create de arhitectul Clemente Folchi, în 1835, în urma aducerii apelor râului din amonte printr-un tunel dublu săpat în muntele Catillo. Cea mai mare și mai spectaculoasă dintre toate acestea are peste o sută de metri înălțime!

Parcul, spre deosebire de celălalt de la Villa Adriana, mai conține grote (renumite fiind a lui Neptun și cea a Sirenelor), poteci, galerii și, desigur, numeroase locuri

deschise de unde poți admira priveliștile largi ale orizontului care îți dă „fiori de infinit“ (I. Petrovici).

Încheiind însemnările despre tot ceea ce are mai interesant această așezare, constat că, timp de peste două mii de ani, s-au concentrat aici, probabil plecând și de la exemplul Romei, câteva însemne ale civilizației autentice. Dacă din îndepărtata epocă romană se mai păstrează Villa Adriana, din ultima fază a Renașterii a ajuns intactă Villa d'Este, iar din secolul al XIX-lea, Villa Gregoriana și-a început tumultoasa sa existență, ce alte splendori și-au propus să mai adauge tuturor acestora, în cel de al treilea mileniu, fericiții locuitori din Tivoli pentru a menține astfel trează atenția lumii asupra privilegiatului lor loc de pelerinaj?

(Publicat în „Almanah de vacanță 2008“, editat de Fundația Culturală „Dr. Constantin Teodorescu“, Bârlad)

(va urma)

Cosmin POPA

Soare înghețat

Soarele de mai era înghețat, văzut prin ochii Cristinei, de un negru cromatic, vernil, cu puncte ca niște stele-de-mare verzui, fiind mai aproape de o sensibilitate impresionistă, dar în același timp arunca săgeți de căldură crudă, iar mirosul florilor proaspete, verzi, lungi și joviale, după rouă, o încânta nemaipomenit, iar rochia ei în contrast cu florile albe, pereții albi ai casei, geamurile lungi și dreptunghiulare, curate, aproape de un praf de clepsidră, aducea a pasteluri albe, curate, sensibile, pline de sevă și vitalitate, iar părul ei creț, lung, castaniu cu șuvițe negre o făcea nemaipomenit de frumoasă. Medie de statură, excentrică și sensibilă ca o paletă de culori calde, deschise, își luase o licență în literatură comparată și vruse să lucreze ca editor în București dar tuberculoza o făcuse să se izoleze și să lucreze într-o tipografie. Nu era căsătorită și nici nu avea de gând să facă copii, iar cele mai apropiate persoane ale ei erau câteva rude împrăștiate.

-Te-ai întors, ți-ai murdărit rochia albă, iar pălăria de paie e ruptă la margini, spuse o femeie trecută de cincizeci de ani, înaltă, cu ochii verzi de pisică siameză, slabă, îmbrăcată în haine simple.

-Mătușă Silva, ți-am mai spus că nu stau mult, aproape o lună de zile, apoi mă întorc în oraș.

-Unchiul Valentin este la pescuit, a vrut să mergi cu el în lacul verde, acolo sunt veverițe, când erai studentă veneai și te jucai cu vietățile de aici...

-Așa este, încă, mi-aduc aminte, dar acum vreau doar să mă bucur de soare, de liniște, de natură, de casa asta albă, pe care acum am observat, de fapt mi-am adus aminte, ultima oare era roșie, acum e albă, îmi place mai mult albă...

-Albul e mai frumos, spuse mătușă Silva.

Stăteau așezate în scaune de paie, minimaliste, sorbind cafea și ceai din cești cu flori, și priveau în grădina din spatele casei, se termina într-un râu imens, iar dincolo de margine se întindea multă iarbă, aproape de o pădure de conifere, albe, cu trunchiuri groase, imposibil de tăiat, cu crengi lungi, cu frunze verzi, iar aerul sufla ca un spirit de vegetație de primăvară, păgân. Mătușă Cristinei fuse-se secretară, iar acum se ocupa de grădinărit, avea zarzavaturi, legume, peri, meri și cireși galbeni. Soțul ei încă era profesor de matematică. Un om destul de înalt, cu fruntea mică, nasul lung, ochi albaștri, mers greoi, respira greu din cauza unei anemii, tâmple crețe, bărbie ascuțită, și sprâncene stufoase. Vorbea mult, era lăudăros, încrezut, și fuma țigară după țigară. Toată viața și-a petrecut-o predând, dar îi plăcea enorm să stea cu nevastă-sa Silva noaptea, în grădină, sau pe terasă, să privească natura, să admire soarele, luna, copacii.

-Nu am înțeles prea bine cum îți mai ocupi timpul, am uitat, spuse Silva luând ceașca între degetele groase, sorbind cafea cu miere.

-Citesc.

-Citești?

-Da.

-Atât?

-Nu îți vine să crezi?

-Dar în afară de asta?

-Îmi fac mâncare. Beau multă cafea. Cu zahăr, cu lapte, cu miere. Și ceai. Și tot felul de sucuri. Salariul îmi ajunge să cheltui exact cât îmi trebuie.

-Dar tu nu mai ieși?

-Sunt bătrână.

-Bătrână?

-Da, spuse Cristina, sorbind cafea, apoi o așeză și răsese.

-Eu nu vă înțeleg. Nu v-am înțeles niciodată.

-Nu îți pasă nimănui.

-Iar cu tuberculoza?

-Am nevoie de aer curat. De odihnă. De apă. În rest, e ușor.

-Am înțeles.

Câteva vrăbii ciripeau lângă ele, foșnetul cald al aerului de sfârșit de primăvară, mușcatele, regina-noptii, ghirlandele, cactușii, copacii înalți, casa neoromânească, livada de cireși galbeni, și căpșunile coapte o încânta nemaipomenit pe Cristina.

-Îl mai ții minte pe Iulian?

-Da. Este aici?

-Da.

-La fel de bolnav? Invalid.

-Bineînțeles.

-Îmi pare rău. Cheamă-l.

Silva se ridică din scaun și intră în ușa laterală ce dădea spre o anticameră, și de acolo se auzea un țipăt de băiat.

-Ușor...

-Să o vezi pe Cristina, a fost prietena ta, se juca cu tine...

-Cristina!

Silva ieșise cu Iulian, un băiat de patruzeci de ani, invalid, într-un scaun, și fața lui se lumină de bucurie, nu avuse contact cu oamenii ceva vreme. Era un om uscat, slab, cu ochi albaștri, nas de corb, nări umflate ca de taur, sprâncene subțiri, buze subțiri, mâini și picioare umflate. Suferise un accident de mașină, iar părinții lui au murit și a rămas în grija lui Silva și bărbatului ei.

-Cristina, de când nu te-am mai văzut...

-Îmi pare bine să te văd...

-Am citit cărțile pe care mi le-ai dat ultima oară...

-Da? Care ți-a plăcut cel mai mult?

-Cea cu animalele, fabulele, animalele personificate...

-Din lumea celor care nu cuvântă?

-Da, da, și râdea de entuziasm.

Era bolnav și invalid, dar se resemnase, trăia cu intensitate și se bucura de grija cuplului.

-Care ți-a plăcut cel mai mult? Spuse Cristina zâmbind și oferindu-i o cutie cu bomboane.

-Cea cu vulpea, și cu lupii, și aia cu furnicile, lumea lor îmi place foarte mult.

-Mă bucur.

-S-a mai îngrășat, spuse Silva.

-Era prea slab.

-Mă bucur să vă văd.

-Și noi, spuse Silva uitându-se în depărtare.

"Vreau să văd toată grădina. Să mă uit în podul casei, apoi să văd, poate am să găsesc niște tablouri, niște cărți împrăștiate. Ca sufletul meu, de fapt nu am suflet...spirit" se gândi Cristina.

(continuare în pag. 30)

(urmare din pag. 29)

-Mătușă Silva, mi-e foame.
 -Ție, băiete?
 -Da, dacă vrea Cristina...
 -Du-te, stăm aici.
 Ieșise și făcu o plecăciune.
 -Îți place de mătușa?
 -Da. Dar nu prea, cum să-ți spun eu, nu prea vorbim decât când este nevoie...
 -Iar unchiul?
 -Nici el. Dar îmi place că mai ieșim câteodată. Eu de multe ori stau în pat.
 -Este important că te-ai resemnat.
 -Nu se putea altfel.
 -Eu în locul tău, te-aș invidia...
 -Da?
 -Da, să ai atâta timp liber, doar să citești romane, incredibil...
 -Am citit multe, că și așa nu este nimic de făcut, de aventuri, fantastice, istorice, și nu mă mai satur...
 -Este foarte bine.
 Silva ieșise cu un platou mare de mâncare.
 -Ce avem?
 -Ciorbă și sarmale.
 -Perfect.
 -Și roșii, gogoșari, castraveți, pui, piure...
 -Am să iau asta.
 -Și asta...
 -Perfect.
 -Toarnă suc de fructe. Vreau pui și ciulama și tocăniță...
 -Perfect...
 -Măcar ești sănătoasă, spuse Silva.
 -Măcar mâncare, dacă nu sunt căsătorită.
 -Ce rudă deșteaptă mai am.
 Aerul devenea cald. Treptat ieșeau la suprafață insectele și găzele de primăvară, o radașcă, gărgărițe, fluturi, dragoni-de-apă, în depărtare un grup mic de căprioare trecea privindu-i, și Lulian se bucură și arăță cu furculița spre pădure.
 -Uite, căprioare!
 -Da, că bine zici.
 -Ce gustos este puiul.
 -Știam că îți place.
 -Ție băiete?
 -Da, este în regulă, nu pot să mă plâng.
 -De când nu a mai fost la noi Cristina, se vede că nici tu nu ai mai întâlnit oameni...
 -Da.
 Mâncără în liniște. Din vale sunetul de lacuri, de râuri și de prundișuri, de vietăți și de alge, de lipitori, de frunze amestecate cu pământ, un miros de uleiuri, de vopsele și de pădure, miros de pământ proaspăt, de natură curată, protejată de modernitate, o natură ascunsă. Soarele era pe cer înghețat, îl puteai privi aproape alb, încercuit de gheața albă iar miezul era galben, aproape că arăta ca o stea înghețată, dar razele erau luminoase, calde, fierbinți chiar, și lumina pereții albi ai casei neo-românești. Prin geamurile mari intrau razele de soare, casa era de un alb indescritibil. Zidurile de lemn, terasa de lemn, cu scaune, tablouri, jucării vechi, ace, cutii, ustensile de pământ, fierăstraie, cutii, lemne, timbre, ghivecele cu flori, cărți, haine, sacoșe, animale împăiate, toate erau luminate, nimic nu era în umbră.

-Sărut-mâna pentru masă.
 -La fel.
 -Să ne fie de bine.
 -Am să mai beau cafea, și apoi...am să merg cu Lulian în grădină, și la râu.
 -Mergeți.
 Cristina se ridică de pe scaun și luase ultima prăjitură de dovleac. Îl ajutase pe Lulian să înainteze spre lac, și prin grădină.
 -Mulțumesc că mă ajuți.
 -Este în regulă. Nu prea am rude. Prieteni nici atât.
 -Ești singură, mătușa mi-a spus că ai citit multe cărți...
 -Da, am citit scriitori și scriitoare care nu au avut copii niciodată, Murakami Haruki, realism magic japonez, Harper Lee o introvertită singuratică, la fel, și ei veneau câteodată la rude...așa erau ei, a scrie cărți îți ia tot timpul, nu mai ai timp de moștenitori...Murakami e doar cu soția lui...
 -Interesant...
 -Deja este amiază. Ora cinci și treizeci și doi...
 -Uite-l pe Valentin...
 -Nu v-am mai văzut de o vreme...
 -Ce mai faci?
 -Am scos din baltă pești...ai slăbit...
 -Da, l-am adus și pe Lulian fiindcă nu a mai ieșit din casă de o vreme...
 -Foarte bine...
 -Eu îl las pe Lulian cu tine, trebuie să merg în pădure...
 -Ți-e rău?
 -Am nevoie de timp pentru mine...
 -Cum dorești...
 -Vorbim mai târziu...
 -Pa...
 Cristina plecă spre pădure. Soarele era alb amestecat cu roșu, cu picățele albastre, în culori albe, și deveni deodată tristă, și începu să plângă. Vietăți și animale noi ieșiră la suprafață, în culori albe. Natura prinse viață de spirit păgân, copacii deveniră din ce în ce mai albi, și totul în cale se schimbă, iar soarele iar era alb și înghețat, răspândind răceală de primăvară, de luna mai. Părul ei creșt și negru, trupul frumos arcut, și florile albe în contrast cu rochia ei albă sub halucinantul soare înghețat alb, o făcea o șuviță de pastel alb, de fantomă, cu pălărie și rochie albă, elegantă, și se pierdea în natură, sub culori vii și albe, sub stări fugitive și sentimente văzute doar prin ochii ei, și începu să plângă.
 -Lubitul meu, unde ești...?
 Căzu în iarbă, și simți vuietul copacilor albi, nisipul de mare din valea lacurilor venind spre ea, briza lacurilor și sărate, albe, verzi, și soarele îi lumina pălăria albă, rochia albă, bijuteriile colorate viu, curate, pure, și casa albă din depărtare se vedea ca și ea – o fantomă de femeie, și plângea, tremurând.
 -Lubitul meu, unde ești? Iubitul meu...nu mai pot fără tine...dragostea mea...

Eugenia-Lucica DELCEA

România - Țara Poeziei

Eu vin din Țara Poeziei,
a oamenilor ce poartă în suflet cuvintele doină și dor.

Eu port cu mine semeția Munților Carpați,
mirajul Mării Negre, dansul Dunării Albastre,
întinsul câmpiilor mănoase,
susurul izvoarelor coborâte din munți până la șes,
însoțit de cântecul cristalin al ciocârliei.

Eu port cu mine și poezie, și dor, și zborul înalt al *Păsării Măiastre*.

Eu vin de pe întinsul câmpiei dintre Dunăre, Olt și Sâi –
plai scăldat de razele binecuvântate ale Soarelui.

Eu port în suflet istoria milenară a acestui popor,
istoria străbunilor mei!

Străbunii mei nu spuneau „România, te iubesc!”,
pentru că țara era tot ce aveau mai sfânt și mai scump pe
pământ,
pentru ea au plecat în marile bătălii, jertfindu-și viața
pentru ea.

Mai mare iubire de-atât, ce vrei?
Țara și viața totuna era!

Străbunii mei, când plecau să-și apere țara,
purtau, în buzunarul vestonului de soldat, în dreptul
inimii,
Icoana Maicii Domnului cu Fiul-Iisus Mântuitorul,
să-i apere de primejdii, să se întoarcă acasă vii și
nevătămați.

Își făceau Sfânta Cruce, spuneau *Tatăl Nostru*,
porneau în ploaia de gloanțe, numai ei știu cât au
îndurat.

Viața și țara totuna era! Ce vrei mai mare iubire de-atât?

Străbunii mei nu spuneau „Dumnezeu, te iubesc!”,
pentru că Atotputernicul era în ființa lor
și oriunde îi purtau pașii, spuneau: *Nimic fără
Dumnezeu*.

Tot timpul se rugau:

„Doamne, apără toată lumea de tot răul și apără-ne și pe
noi!”.

Apoi se mai rugau și așa:

„Doamne, ajută la toată lumea și ajută-ne și nouă!”.
Întâi iubirea aproapelui era, apoi ei, cu dorul lor.

Credința lor nu era declarativă, ca o mărturisire în fața
Divinității,
pentru că Dumnezeu știa totul despre ei, le citea
gândurile.

Când au venit pe lume, au venit din puterea și darul Lui.
Mai mare iubire de-atât, ce vrei?

Ei se judecau singuri, erau înțelepți, știau măsura
dreptății,

știau care este mersul lumii în care trăiau,
mergeau la Biserică, se-nchinau, spuneau rugăciuni,
se spovedeau, se împărtășeau, țineau posturile,
preotul și învățătorul i-au luminat,
au învățat să scrie și să citească în Limba Română-
limba patriei în care s-au născut.

Ce minune mai mare vrei,
decât să ții o carte în mână, în limba poporului tău?

Din carte au învățat poezii despre patrie și popor,
au aflat sensul cuvintelor doină și dor.

Și cum te descoperi în fiecare cuvânt, tu, român,
om al câmpului, liber, ca pasările cerului,
om al carului cu boi,
ce ai brăzdat cu plugul și cu picioarele tale
plaiul tău străbun de mii și mii de ani.

Ce altă iubire de patrie mai vrei?

Străbunii mei plecau, cu săptămâna, la câmp,
acolo era sufletul lor, toată averea și a doua casă a
lor,
dormeau sub cerul liber, cum liberi erau și ei,
contemplând bolta cerului de la răsărit până la apus,
numărând stelele și constelețiile,
vedeau luna, luceafărul de seară și de ziuă răsărind.

Cum să n-ai suflet de poet?

Cum să nu pui în cântec frumosul care te-nconjoară?

Om ești, și Puterea Divină lucrează prin om!

Nu e nici-o întâmplare unde ai venit pe lume.

Fiecare popor își are sufletul lui,
iar el este predestinat să existe pe locul ales de
Dumnezeu.

Cum să nu-ți iubești pământul unde ai venit pe lume,
care te-a hrănit și te-a adăpostit,
cărui i-ai dat toată truda ta, tot zbuciumul vieții tale,
muncind și iar muncind, pentru că munca era felul lor
de a fi?

Greu, ușor, n-au dat înapoi, au rămas lipiți de
pământul lor.

Străbunii mei nu spuneau „Mândru că sunt român!”,
dar nici nu vorbeau de rău patria în care s-au născut.
Român și atât!

Eu port cu mine și dor, și poezie,
și amintirea pioasă a străbunilor mei!

Cât sunt eu din ce-au fost ei?

Doar o prelungire, peste timp,
ce se afundă în noianul de amintiri,
dându-le viață prin cuvânt.

Atât! Și pe mine, tot Dumnezeu m-a ales să cânt!

Să cânt și să slăvesc acest popor în care m-am
născut,
cu poezie, cu dor, cu tot!

George Eugen ITOAFĂ**Pas spre cer**

Un zbor între cer și tăcere,
 Un pas ce refuză cădere.
 O torță căzută din lună,
 Un înger născut din furtună.
 O rugă ce pleacă spre ziduri,
 Un gând ce se pierde prin viduri.
 O frunză ce tremură rece,
 O cale ce pare că trece.
 O hartă ce plânge uitarea,
 O rană ce-și strigă iertarea.
 O floare ce-n noapte suspină,
 Un zâmbet crescut din lumină.
 O ramă cu poze străine,
 Un nume pierdut prin ruine.
 O ușă rămasă deschisă,
 O poartă de vise ucisă.

Îngerul adormit

Îngerul adormit
 Nu mai zboară demult.
 Stă întins pe lespede a unei biserici uitate.
 Pe aripile lui
 A crescut mușchiul timpului,
 Iar lumina s-a stins pe buzele lui.
 Nu-l plânge nimeni.
 Poate doar o lumânare,
 Uitată de cineva cu suflet curat.
 Pietrele îl cunosc pe nume,
 Dar nu pot rosti rugăciunea
 Care l-ar trezi din vis.
 Sub crucea tăcerii rămâne întins,
 Semn că și îngerii pot obosi,
 Dar cerul n-a uitat să-l aștepte.

Oameni obosiți

Oamenii se nasc obosiți.
 Învață repede să tacă,
 Să stea drepti,
 Să nu deranjeze.
 Sunt obosiți de reguli
 Care nu le-au aparținut niciodată.
 Li se spune să alerge,
 Dar nimeni nu le dă o hartă.
 Sunt obosiți la grădiniță,
 Când trebuie să-și merite pauza de joacă.
 Obosiți în liceu,
 De frica de a nu greși la întrebarea greșită.
 Obosiți la muncă,
 Unde pauza e o vină
 Și gândul propriu, o ofensă.
 Se nasc cu inimi deschise,
 Dar le închid rapid,
 Că nu e timp de simțire.
 Doar de randament.

Oamenii se nasc obosiți.
 Și dacă se opresc,
 Li se spune că nu au voință.
 Când, de fapt,
 Ei doar își caută dreptul de a respira.
 Sunt obosiți de oameni
 Care nu mai pot visa,
 Și tocmai de aceea
 Le frâng aripile celor care zboară.
 Obosiți de guri care râd amar
 Când cineva încearcă să construiască.
 Obosiți de „nu se poate”,
 Spus de cei care n-au încercat niciodată.

Strigă iar în munți o goarnă

Strigă iar în munți o goarnă,
 Trece șoimul peste marnă.
 Nu-i străin, ci luptător,
 Fiu de dac și visător.
 Ține piept la fiecare,
 Cu putere și răbdare.
 Din cetate până-n vad
 Se-aude glasul lui Vlad:
 „Foc pe turci și pe dușmani,
 Să nu plângem peste ani!”
 Cu sabia ridicată
 Ies la luptă de-ndată.
 Sus, române, cu nevoi,
 Hai la luptă-n deal cu noi!
 Neam de sânge, jurământ,
 Nu ne dăm pământul sfânt.
 Scrie numele pe stânci,
 Cu urme de răni adânci.
 Pe colinele străbune
 Se ridică mii de rune.
 Prin tăceri ce nu se curmă,
 Inima străveche-i urmă.
 Iar sub cerul de aramă
 Se aud legende-n ramă.

Scrisoare de pe front

Îți scriu, iubito, de pe-un colț de hartă,
 Cu mâna grea, de parcă n-ar fi-a mea,
 Sub pași de plumb, pământul tot tresaltă,
 Și moartea pare că mă strigă-n ea.
 Din tranșee, cerul pare-un vis pătat,
 Și dorul meu se rătăcește-n lună.
 Mi-e dor de tine, de al nostru pat,
 Și de privirea ta, blândă și bună.
 Nu știu când vin — ori dacă voi mai fi,
 Dar port la piept o poză, lângă piele.
 Doar chipul tău mă face a zâmbi,
 Și îmi păzește inima de gloanțe grele.
 Să nu mă plângi, de dorul meu nu plânge,
 Iubirea ta mă ține viu în foc,
 Când scriu, condeiul meu în sânge frânge,
 Și-n gândul tău îmi caut eu noroc.

Dumitru BĂLUȚĂ

SURĂSUL GIOCONDEI

(4)

Roberto Casolli era cutezător, chiar nu se jena să pună ideea sa în discuții: să înființeze la *Nuova Villa* un atelier de pictură, dar poate chiar o Școală de Vară pentru tinerii pictori din Basarabia. Asta iar prinde bine și tinerei pictorițe Ancuța Gârnu..

– Genială idee! A exclamat Geni, bătând din palme. Chiar eu voi fi fondatoarea acestei instituții.

– *Molto bene**, a aprobat Roberto Casolli.

Nea Ștefan, care era de față, rupea și el câte o frază pe înțelesul lui și se minuna cât de adevărat a spus cine a spus că și moldovenii din Basarabia de la Râm se trag. Altfel nu s-ar înțelege la vorbă cu italianul. Ca să probeze chestia aceasta, adică să se convingă că și italianul îl înțelege pe dânsul, el l-a întrebat pe limba sa:

– la să-mi spui, dom'le Roberto, câți ani ai?

– Settanta anni**, a răspuns repede acesta.

– Ca să vezi, fără nicio greșeală! Da'poi și eu am împlinit șaptezeci de ani.

– Siamo d'accordo***! s-a bucurat Roberto, îmbrățișându-l prietenește pe nea Ștefan.

În al doilea rând, nea Ștefan s-a gândit că n-ar strica să se pună bine pe lângă italian ca el cu Geni, dacă va fi să intre în posesia acestei *Nuova villa*, să nu-i îngrădească cu totul accesul și lui la grădina îngrijită de dânsul de când s-au petrecut părinții lui Alecu. Aceasta îi devenise ca o parte din viața lui.

Geni a mers la secția de poliție unde a primit banii și lui lucrurile lui Alecu ridicate de la locul accidentului rutier. Într-o geantă a găsit fotografia sa de la cules de vii pe vremea studenției, care i-a stârnit atâtea emoții nostime, ca în prima ei tinerețe. Îi mai amintea cât de mult îl fermeca pe Alecu surâsul ei imprimat pe această poza, relațiile lor, care acum i se păreau atât de îndepărtată și șterse de de o conviețuire gri.

– Cine este în poza asta? a întrebat-o curios Roberto.

– Da tu nu pricepi?

– Nu cumva elti tu?!

– Da, la 18 ani.

– Nu-mi vine să cred, Dă să o privesc mai bine.

Roberto Casolli privea cu nesaț fotografia, sub diferite unghiuri în raport cu lumina.

– *Oh, il sorriso di La Gioconda****!* A exclamat Roberto Casolli și a pus poza atent într-o mapă a sa cu schițe picturale de călătorie.

– Adevărat spui? a întrebat Geni măgulită, asta ca să mai audă o dată aprecierea lui. și i-a zis lui Geni:

– Adevărat, draga mea Geni. Iată că abia acum te-am descoperit așa, cum demult te căutam.

Geni a surâs, iar el și-a lăsat mâinile sale ofilite de vârstă pe umerii ei și a sărutat-o pe frunte.

Soții Sofronovici, aflând că soția răposatului vânzător al casei a venit în sfârșit, după un răgaz în care, cum socoteau ei, ea și-ar fi rezolvat problema ci moștenirea, s-au prezentat să continue tocmeala privitor la vânzarea-cumpărarea casei. Maria a fost plăcut surprinsă de revederea cu fostul ei patron de la Florența signor Roberto Casolli, dar și acesta s-a arătat bucuros. Ba chiar a îmbrățișat-o și a sărutat-o pe obraz. Femeia s-a înroșit la față chiar ca un bujor, fiindcă scena aceasta jenantă s-a petrecut în fața bărbatului ei, pe care îl știa nemaipomenit de gelos. Ion într-adevăr s-a schimbat brusc, nu mai avea față și deveni rece și plat ca peretele vărui.

– Mai lasă, Marie, nu te mai pupa atâta, că nu pentru asta am venit aici.

– Ei, Ioane, așa-i feleșagul lui signor Roberto să se pupe, dar nu face niciun rău.

Au râs cu toții distrați, chiar și Geni care o privea pieziș pe Maria. Nea Ștefan ca printre altele a reținut că în vorbele Mariei ar fi loc de o justificare stângace, demnă de oarecare bănuieți. Cum deja avuse nefericita parte într-un scandal ațâțat tot de dânsa, după care a urmat ceea ce a urmat, el și-a zis că este mai potrivit să plece de aici. A ieșit pe neobservate afară și s-a îndreptat spre casă. Ceilalți au rămas să discute treburile lor.

– Marie, pentru că noi deja ne cunoaștem bine, eu o să discut personal cu tine.

– Carevasăzică, eu nici aici n-am cuvânt, zise Ion frustrat.

– Doamne ferește, Sunteți de față și puteți interveni, dacă e nevoie.

– Doamnă Geni, haideti să pornim discuția de la recipisa asta, pe care noi vrem s-o citiți și să spuneți dacă ceva nu vă este clar, începem Maria tocmeala și-i puse lui Geni recipisa dinainte.

– Am citit foarte atent, a spus Geni după ce parcurse cu ochii textul de pe foaie. Personal, nu am dubii. Cu atât mai mult că aici stă și semnătura unchiului Ștefan.

– Ei bine, dumneavoastră sunteți moștenirea casei, ce facem mai departe?

– De-acum încolo recipisa rămâne la mine, pentru că...

– Stați puțin, a sărit ca ars Ion, noi am plătit arvună 3000 de euro, nu vedeți ce-i scris acolo?

– Ba da, văd și vă rog să nu mă întrerupeți.

– Dar de ce ne-ați luat recipisa? nu se ogoia Ion.

– Recipisa asta oricum nu este legală, însă...

– Cum, adică, nu este legală? Marie, spune și tu, nu tăcea.

– Ioane, ai răbdare. Vezi că doamna Geni vrea să spună ceva, l-a dogenit Maria.

– Recipisa este ilegală, pentru că n-a fost autentificată de către notar.. Dar eu trec peste asta. Vreau ca ea să rămână la mine, pentru că eu vă întorc înapoi arvuna. Ronaldo, se adresă Geni către pictor, adă banii și pune-i pe masă. Aceștia sunt banii pe care i-ați plătit regretatului meu soț. Aceleași bancnote, așa am înțeles de la ofițerul de poliție care a ridicat lucrurile victimei de la locul accidentului rutier și a efectuat ancheta. Eu vă întorc înapoi acești bani, m-ați înțeles? Numărați-i!

(continuare în pag. 34)

În odaie s-a lăsat o liniște grea. Doar trosnetul focului se auzea din gura sobei. Roberto se retrase într-un colț și creiona ceva pe o coală de hârtie. Probabil, scena cu niște oameni îngândurați ce părea că înmărmuriseră pentru un moment. Până la urmă, Ion zise cu glas frânt:

– Noi nu luăm banii înapoi. Au trecut 6 luni și de-acum sunteți moștenitoarea casei. Haideți să mergem la notar să întocmim contractul și am încheiat târgul.

– Da, sunt succesoare de drept, dar încă n-am făcut documentele. Nu se știe dacă n-ar avea pretenții la partea sa și fiica Ancuța. La momentul decesului tatălui, fiind studentă, ea era la întreținerea lui, S-ar putea să ne judecăm, așa că...

– Păi, judecați-vă mai repede! a răbufnit Ion, Ce așteptați, că noi nu ne lăsăm...

– Acuma nu avem timp. Signor Roberto Casolli pregătește o expoziție de pictură la Belart Gallery de la Paris pentru primăvara acestui an, iar eu trebuie să-l ajut. Ancuța, tot în acest an, susține teza de licență la Academia de Arte Plastice din Florența. Asta este foarte important.

– Doamnă Geni, noi nu vă grăbim, a intervenit umilă Maria. Cu domnul Alecu, Dumnezeu să-l ierte, am ajuns la înțelegere în privința prețului gospodăriei, putem să ne înțelegem și cu dumneavoastră. Haideți să ne tocim, că de asta suntem aici.

– Nu ne putem tocmi, Maria. Chiar dacă voi intra oficial în moștenire, eu casa n-o vând. Noi avem alte planuri.

– Dar nu ne pasă de planurile voastre!

– E o nebunie să nu profitați de bunătatea mea. Luați banii. Cu recipisa asta în judecată nu poți merge. Un avocat v-ar spune același lucru

– Se vede că nu vreți să ducem tocmeala la capăt. Odată ce vorbiți ca la carte, cred că aveți un avocat deștept, a zis Maria resemnată. Ioane, dă-te mai aproape să numărăm banii.

– Eu nu am nevoie de banii ăștia, ci de casă! a strigat Ion și a ieșit furios din casă, trântind ușa în urma sa.

– Drum bun și cale btută! i-a zis geni din urmă. Maria, ia tu banii că sunt muncii de tine.

– Hai, doamnă, nu ne...

– Ce să vă fac, femeie, dacă amși eu planurile mele?

– Doamnă Geni, aveam o părere bună despre dumneavoastră. Nu m-am așteptat să ne mai întâlnim vreodată în asemenea hal.

Geni părea că nu o ascultă pe Maria, ci cercetează pereții din jur, căutând un reper de echilibru, ca să nu izbucnească în plâns. Nu se înțelegea pe sine însăși: la ce îi trebuie agitația alimentată de orgoliul ei în jurul acestei case, la care nu a ținut niciodată? Maria a numărat banii după care i-a legat țărânește într-o batistă uzată și, punând cu grijă această legătură în geantă, a plecat grăbită să-și ajungă din urmă bărbatul.

Nimic nu este mai aproape sufletului omului decât împăcarea cu sine. Asta de unde supărarea lui Geni pe propria sa vanitate în discuția purtată cu soții Sofronovici trecuse ca ploaia de vară. Chiar a doua zi ea și "italianul ei", cum la etichetat în gândul său nea Ștefan pe concubinul Roberto, și-au strâns valizele și au plecat, la fel de subit cum au venit. Geni se tot frăsuia că este "atât de prinsă în pregătirea expoziției de pictură a lui signor Roberto Casolli la Belart Gallery de la Paris". Dar nu a scăpat din vedere nici să se milogească pe lângă unchiul

Ștrfan ca el să albă grijă, "nu pe degeaba", de *Nuova Villa* lor, până când va găsi un angajat. Bătrânul s-a învoit, dar a refuzat orice recompensă.

Pe Valea Lăpușnei năvălea primăvara. Oamenii din Grăneni se trezeau și ei cum suflul nou al naturii. Dindată ce se luase zăpada, prin ogrăzile caselor, prin grădini se vedeau tot mai mulți gospodari făcând ordine, așezând lucrurile la locul lor firesc. Se bucurau de tot ce reînvia și se răspândea tot mai mult, de-a valma cu lumina soarelui înflăcărat. Nea Ștefan umbla ca argintul-viu, dintr-un loc în altul, de dimineață până seara cu treburi. Acum se vedea printre pomii din jurul casei sale, pe care îi primenea din ram în ram, gătindu-i să dea în floare. Acum se auzea pe la *Nuova Villa*, îngrijind și acolo grădina de uscăturile și amprentele vremurilor de la un anotimp la altul. Ba iarăși revenea acasă, la mica sa prisacă – albinile, chemate de primăvară afară, nu mai răbdau să stea închise în stupuri.

Ion Sofronovici din satul Salcia nu avea grădină, pentru că locuia cu familia sa la părinți. Nici la câmp nu apucase „cotă” de pământ, pentru că nu i se cuvinea. În schimb, avea specialitate de zidăr, pe care o însușise în adolescență la o școală de meserii. Pe timpuri zidăria era la mare căutare. De fapt, este căutată și acum, numai nu acasă. Ca mulți alți bărbați, a mers și el la muncă în Rusia, unde a construit mult și bine, însă nimic pentru dânsul. Patronii locali îi înșelau de bani. Din cât câștigau, trecând prin atâtea vâmi, acasă ajungeai mai cu nimic. Maria avea și ea specialitate bună – bucătăreasă, însă la țară nu era întreată. S-au sfătuit între ei și au hotărât ca ea să plece în Italia, unde deja munceau câteva rude de-ale ei și câștigau bine.

Atât au mai visat ei să cumpere o casă pentru familia lor, care deja era numeroasă. Au muncit deopotrivă: ea în casa pictorului Roberto Casolli din Florența, el îngrijind de copii acasă. Au așteptat răbdători momentul. Au căutat miticulos și când au ales tocmai ceea ce le trebuie, la un preț pe potrivă mijloacelor de care dispuneau, tocmai atunci s-a produs surparea speranței lor. Dar Geni ar fi putut să cedeze din dorințele sale, să le vândă casa. La ce să-i folosească ei o gospodărie țărănească, o mahala dintr-un sat depopulat aproape pe jumătate, într-o margine de țară bulversată de sărăcie. Ce nu-i ajunge ei care și așa se desfată într-un conac nu altundeva decât în Florența. Dar și amantul ei nu pare să fie mai de treabă. Își întinde mâinile la femeii străine, "pupăciosul ce nu face niciun rău". De ce Maria, în loc să-i dea palme, i-a luat apărarea? Vezi Doamne, își dorește o *Nuova Villa* aici, mai aproape de Maria. Cam la asta se gândea mereu Ion Sofronovici din ziua când a ieșit ca nebun din casa aceea nenorocită, trântind ușa în urma sa. Și asta mai mult de o lună, nu l-a mai lăsat nici pe o clipă această stare. Nu mai doar me omenește nopțile, nu mai poate să se apropie de Maria. Nu-și mai găsește ocupație mâinilor, picioarelor.

Într-o seară Maria se străduia să aprindă focul în sobă – afară se lăsase o pâclă și nu trăgea hogeacul. Ea a adus din șură o canistră cu benzină și a stropit puțin vreascurile din gura sobei. În vremea asta a intrat Ion cu țigara în dinți.

– Fugi cu țigara de-aici, Ioane!

– Unde să fug? Pe așa vreme nici câinele nu stă

(continuare în pag. 35)

(urmare din pag. 34)

afară..

- Nu vezi că am dat cu benzină, vrei să aprinzi casa?!
- Stai liniștită, că benzina are și ea minte.
- Tu nu glumi, loane. Chiar vrei să aprinzi casa!
- Să aprind casa... Marie, crezi că aş putea să aprind casa? întrebă el săcâitor și rânji de răutate.
- Fuuu, ce pute de la tine a vodcă! Iarăși ai băut. Mai bine te-ai împărtăși că vine Paștele, iar tu...
- Ce „tu”, ce mai vrei de la mine?
- Mi-i în grijă să nu aprinzi ceva.
- l'auzi, eu pot să aprind casa! a zis el mirat.
- Stinge țigara și să duci canistra înapoi în șură.

Ion nu a mai spus nimic. A luat canistra cu benzină și a ieșit cu ea afară. Nu a dus-o în șură, ci a ieșit din ogradă. A stat o vreme la poartă, parcă meditănd încotro să pornească. Nu a mers pe drumul de pietriș, unicul care ducea și venea dintr-un capăt al satucului în altul, dar mai și lega localitatea cu șoseaua principală. A luat-o pe o hudiță îngustă plină de hopuri. A trecut puntea care continua cale dincolo de pâraul înămolit și mustind ca o rană deschisă a pământului neîngrijit, care nu are nici măcar un toponimic. Această zonă, de o patte și de alta a pâraului, era năpădită de sălcii pletoase, care le veneau de prin localnicilor pentru diferite îndeletniciri. Poate de aici s-ar trage și toponimicul satucului – Salcia. Albia pâraului se umplea cu apă doar când plouă ori se topesc brusc troienele, revărsându-se în râul Lăpușna. Ion, când trece această punte, de fiecare dată își amintește cum odată, în copilărie, i-a lunecat din mâini un pepene verde și, vrând să-l rețină, s-a prăvălit în apa învolburată a pâraului. De aceea acum el ținea strâns în mână canistra ca pe un lucru de mare trebuință. A urcat dealul, iar de acolo se vedeau luminițele satului Grâneni. Asta era calea pe scurtătură – 3-4 km.

El deja obosise. În afară de cele 3 litri cam cât cântărea canistra cu benzină, mai duce încă atâta noroi ce se ținea lipicios de bocancii lui. Dar nu avea unde să se așeze pentru a se odihni puțin. De jur-împrejur numai câmp puhav. Se mai poticnea și sub influența vodcii și a nicotinei. Băuse cam mult și fuma țigară după țigară. Mergea cu opriri dese, ca să nu cadă din picioare. Totuși, Ion a ocolit Primăria din centru, unde se afla și postul de poliție. Mergea la fel, pe ulițe colaterale.

În Grâneni a intrat când se întunecase de-a binelea. Întunericul părea amestecat cu chiciura densă ca păcura și se vedea prost de tot. Era Săptămâna Patimilor și ferestrele, deși peste 2-3 case, totuși luminau până târziu. Cel puțin, prin asta se înțelegea că în locuințele oamenilor domină o atmosferă divină, că ei cuminică cu Isus Hristos întru patimile lor. Ion nu se gândea la asta. Își făcea anevoios loc prin beznă și, într-un sfârșit, pașii lui se opriră la poarta pe care atârna un lacăt masiv, iar mai sus încă sta prinsă o placă de plastic, pe care scria mășcat cu vopsea: “CASĂ DE VÂNZARE”. Citise acest aviz de atâtea ori, încât i se împlântase adânc în creier și, probabil, textul ăsta l-a adus ca o busolă exact aici. Mai întâi, a aruncat canistra în curte, apoi s-a cățărât și a sărit și el gardul. Casa, cu pereții văruiți și acoperișul de ardezie albă, se înălța ca o lebădă singuratică asupra întunericului. Ion a scos căpacul canistrei și a lăsat să curgă liber benzina pe sub pereți, prin înconjurul construcțiilor, aruncând în urma sa mucul de țigară. Apoi s-a așezat pe o piatră de lângă fântână, obosit ca după o muncă grozavă. Casa și acareturile din curte îndată au fost cuprinse de flăcări. O dâră de foc venea și

înspre dânsul. El a realizat că din canistra ce părea deșertă s-au prelins picături de benzină pe jos. Realizând pericolul, a aruncat canistra în fântână și s-a îndreptat spre gard să fugă. Abia atunci a sesizat că hanele lui miroase acut a benzină.

Coincidentă sau nu, au dat glas cocoșii la miez de noapte. Au stârnit zarvă și câinii, prin tot satul. Au început să bată clopotele bisericilor de pe cele 3 coline. Valea Lăpușnea s-a umplut de vuiet ca la cutremur. Oamenii satului, treziți din somn de larmă, îndemnându-se cu strigăte despirate, alergau cu gălețile să stingă pojarul dezastruos. Autospeciala cu o echipă de pompieri de la cea mai apropiată unitate de stare de urgență a sosit, când obiectivul cuprin se flăcări era deja mistuit, însă a reușit totuși să intervină ca incendiul să nu se răspândească peste gospodăriile adiacente.

Nea Ștefan a sărit și el la pojar cu o găleată chiar la primul strigăt de „Po-jaaa-r! Săriți, oameni buni!”, însușit, pentru asemenea cazuri, de la mic la mare de când e lumea. Dar panica i se strecurase în oase încă de la cel dintâi cocoș ce a cucurigat cu vreo 15 minute înainte de miezul nopții. El chiar s-a sculat în capul oaselor și s-a uitat pe fereastră în adâncul întunericului, ca să înțeleagă cam de ce cocoșii și-au schimbat subit programul lor de neclintit. Iar cum a apucat să ajungă și el la *Nuova Villa* în flăcări, primul lui gând a zburat spre Ion Sofronovici. Nu-i plăcea lui omul ăsta și gata! Spre dimineață, la fața locului a sosit și o echipă de polițiști în frunte cu un procuror, care i-au propus lui și unui consilier de la Primărie să asiste la examinarea locului accidentului. Atunci bănuiala lui s-a adevărat. În curte, lângă gard, a fost depistat un cadavru carbonizat de gen masculin. Pe mâna stângă avea o brățară din metal de aramă, iar pe cea dreaptă corpul și ceasului. Aceste semne neobișnuite el le-a văzut la Ion Sofronovici, ori de câte ori a avut ocazia să fie în prezența aceluia. Asta va confirma și soția lui Ion, Maria Sofronovici, dar va recunoaște ca fiind a lor și canistra extrasă din fântână.

Maria va cumpăra altă casă, tot în Grâneni, dar nu va afla niciodată ce la determinat pe soșul ei, cu prețul vieții, să pună foc pe *Nuova Villa*, care urma să devină proprietatea femeiei ce purta mereu pe față surâsul Giocondei.

* Foarte bine (it.)

** Șaptezeci de ani (it.)

*** suntem de-o seamă (it.)

O, surâsul Giocondei (it.)

Coralia DRĂGAN

pastel dansant

e luna mai
pe ringul florilor
mă-nvârt amețitor
în ritm de vals și cânt

razele soarelui
mă îmbrățișează
cu sclipiri de diamant
în timp ce dansez și cânt

printre macii aprinși
și parfumuri de rai
condurii îmi plutesc sfioși
de-atâta frumusețe și cânt

dintr-un ungher uitat
mă cheamă șoapte de iubire
ce-mi îmbujorează obrații
și rochia involburată
de vârtejul dorințelor

e luna mai !

lacrimi

lacrimi în noapte
mărgăritare
pe un fir nevăzut
până la ușa inimii tale
îmi încătușează suflarea

sorb lumină
din adâncul ființei tale
să-mi vindec aripa rănită

și să mă înalț sub zorii aprinși
ai unei dimineți

m-ai răstignit

m-ai răstignit
prinzându-mi sufletul
de lună
și m-ai ascuns
cu fiecare răsărit

am pendulat
între lumini și umbre
și-am tot sperat
să mă dizolv în univers

Lăsați-mă să plâng cu cerul

Nu deschideți
nici o umbrelă,
lăsați-mă să plând
cu cerul ca fiecare
picătură să spele
suflete de ură;

Să curgă
peste lumea toată
potop de ape doar
de Dumnezeu filtrate
care ne vrea curați
ca-n baia de la botez
spălați;

Ne bălăcim ca porcii
în noroaie și ne urâm
frați între noi
și ne-ncolțim
precum câinii
printre garduriș

Lăsați-mă să-mi spăl
privirea, auzu-mi să
pătrundă picătura,
ființa toată să mi-o curăț
de tot ce mă-nconjoară
a ură și-a minciună;

Nu, nu deschideți
nici o umbrelă, lăsați
să curgă apă pură
peste-o întreagă lume,
s-o curețe de viciile
inventate și dușmăanii
fără măsură adunate.

Eugen ONISCU

Șansa

În anul 1996 Adrian Știrbu își căuta pe orice cale o modalitate de a se căpătui. Erau timpuri când unii făceau bani din afaceri, pe când alții se zbăteau în sărăcie. Adrian încercase unele mici afaceri dar nu îi ieșea nimic, ba mai mult de atât îl însoțea un fel de ghinion ce îi dădea toate planurile sale peste cap. Adrian era de înălțime mijlocie, slab, cu părul șaten, ochii verzi ce reflectau răutate și istețime, fața simpatică și puțin suptă, purta aproape tot timpul puțină barbă și dădea impresia unui tip dezghețat ce știa să-și croiască drum în viață.

Trecuse prin multe, ba chiar stătuse și la pușcărie, unde după spusele unui coleg de detenție învățase multe pentru că pușcăria este o școală. Locuia într-un cartier de oameni gospodari, unde îi plăcea să joace rolul unui om de treabă. Deși unii din vecini îl priveau cam suspect pentru că știau că fusese la pușcărie pentru furt și de ceva timp îl vedeau învârtindu-se fără rost neavând nimic de lucru.

Pușcărie făcuse pentru că lucrase la o firmă de pază unde pe timp de noapte, pe când era în tură sustrăgea anumite lucruri din depozitul pe care îl păzea. Fusese asociat cu alți colegi, însă totul până într-o zi când fură prinși, judecați și condamnați. Stătuse doi ani în pușcărie, iar după ce se eliberase lucrase puțin pe ici pe colo nefiind mulțumit deloc de starea sa materială.

Trăia în concubinaj cu o femeie pe nume Adina ce era mai mare cu opt ani ca el. Adina lucra ca și femeie de serviciu în piața cea mare a orașului, într-o hală unde erau mai multe magazine. Casa sa, inițial cu un aspect sărăcăcios, o moștenise de la niște rude mai apropiate, însă datorită faptului că se pricepea la construcții mai clădise două camere și o verandă. De asemenea învelise casa cu azbociment și reuși să o tencuiască, ceea ce îi dădu un aspect mai plăcut. Făcuse greșea ca înainte de a construi cele două camere să sape un bec mare deasupra căruia turnase o placă de beton fără a întări cu beton pereții beciului. La ceva timp după ce clădise cu chirpici pe placă, observase că placa se înclina într-o parte și începu să fortifice cu beton pereții beciului. Dar era prea târziu pentru că placa se lăsase și amenința să surpe pereții beciului.

Acea casă construită cu multe improvizatii, semăna foarte bine cu caracterul său ce avea hibe. Adrian era un om pus pe căpătuială fără a ține cont de anumite reguli și legi ale societății. Ba mai mult de atât, consuma mult alcool și se comporta cu violență cu Adina. Avea un fel de a fi foarte pervers, și căuta pe orice cale să înșele pe oricine numai să se căpătuiască cu ceva bani. Deși îi plăcea să poarte cel puțin între vecini acea mască de om cinstit, în realitate nu era om de treabă ci avea o inimă haină.

În ultimele zile se tot gândea la o afacere care după părerea lui în acea primăvară îi putea aduce beneficii, însă avea nevoie de încă un asociat, se tot gândise la mai mulți prieteni și cunoscuți, sau foști tovarăși de pușcărie. Cu unii

chiar vorbise și le prezentase afacerea, însă îl refuzaseră. Afacerea lui consta ca împreună cu un complice să sustragă de pe o proprietate privată puieți pe care apoi să-i vândă la piață și cum el nu dorea să se riște stând în piață cu marfă furată, avea nevoie de un complice mai temerar pe care să-l arunce în față, iar el din spate să tragă sforile.

Pe când lucra la un patron în construcții și se întorcea seara acasă, din mașina care îl transporta pe el și alți muncitori, văzu acea plantație de puieți de circa un hectar, îngrădită fiind cu gard de sârmă. Întrebând a cui este i se spusese că este a unuia ce învățea mai multe afaceri, ba chiar avea și un servis-auto. Atunci îi încolțise gândul mării afaceri ce spera el, în acea primăvară avea să-i aducă un venit considerabil. Dăduse o raită prin piață și văzuse cum se vând puieții și gândi că dacă lăsa mai ieftin atunci putea da lovitura, important era să poată lua de pe acea plantație cât mai mulți puieți și să-i poată vinde.

După câteva zile tot gândindu-se pe cine să ia ca asociat, ajunsese la concluzia că Mircea era omul ideal pentru afacerea sa. Mircea avea patruzeci și cinci de ani și era solid, având o privire dâră, de altfel fața sa reflecta atitudinea unui sălbatic și dădea impresia unui om periculos ce chiar așa era și în realitate. Părul blond, fruntea lată brăzdată de riduri, sprâncenele stufoase, ochii albaștrii scăpărând de acea dârzenie ce îl făcea neînfricat, nasul ridicat în sus semănând cu râțul unui porc mistreț, fața ridată și buhăit de alcool și barba mare blondă îl arătau ca un adevărat sălbatic ce se putea coborî în a face cele mai murdare lucruri.

Lucra sporadic și nu se ținea niciodată de treabă, deși era priceput ca și tâmplar, ba se pricepea la zidărie și la lucrări de instalație sanitară. Trăise în concubinaj cu mai multe femei, însă toate relațiile sale se terminaseră datorită faptului că consuma mult alcool și nu muncea constant. Ce-i drept, cu femeile devenea rar violent, doar atunci când îl supărau prea tare. În tinerețea sa fusese căsătorit cu o femeie minunată și avură împreună doi copii, dar datorită felului său de a fi nevastă-sa îl lăsase și plecase în Italia cu cei doi copii. De a lungul timpului încercase să se apropie de cei doi copii ai săi însă aceștia îl respinseseră numindu-l boschetar.

Locuia singur în casa părintească pentru că părinții îi muriseră, de asemenea și singurul său frate murise în niște circumstanțe foarte dubioase. Cartierul în care locuia era rău famat, situat fiind la marginea orașului în apropiere de o baltă, de altfel grădina sa se termina în stufărișul bălții. Casa sa era clădită din chirpici, nu prea înaltă, având trei camere cu aspect sărăcăcios și neîngrijit, fațada ei se crăpase pe alocuri. Avea în fața casei o boltă de vie ce creștea cam aiurea pentru că nu o îngrijea decât foarte rar. De asemenea în fața casei lăsase mulți lăstari de zarzări, vișini, corcoduși, ce proveneau de la copacii mai mari ce îi avea prin curte. Vara lăsa multe bălării să crească, chiar în fața casei încât casa îi era învaluită în bălării și avea un aspect grotesc.

Adrian îl alesese pe Mircea pentru că îl știa foarte temerar și că la nevoie putea pune mâna pe ciomag și bate pe câte unii. Însă pe de altă parte îi era teamă de Mircea și se tot întreba:

(continuare în pag. 38)

“Dar oare când vom începe să câștigăm bani nu mă va fura și nu se va întoarce cu violență împotriva mea? E posibil, dar eu îl domin ca intelect și voi ști să-l manipulez, așa că nu mă tem de el. Trebuie doar să-l iau cu binișorul de la început. Oricum îmi asum un risc pentru că el va sta la piață și toți banii vor trece prin mâinile lui, iar pentru un om ca el va fi foarte tentant. Dar nu am pe altcineva și de aceea trebuie să-mi asum riscul. Dar stai că acum mi-a venit gândul, am să-l introduc în afacere și pe prostul ăla de băiat al Adinei ca să vândă și el într-o altă parte a pieței iar eu îi voi supraveghea. Ca să pornesc în această afacere doar cu el ar fi un eșec prea mare. Dar, ce e mai important, eu ca un adevărat patron voi lua toți banii și le voi da și lor o mică parte pentru că afacerea e a mea și ei nu vor fi decât subalternii mei.”

După ce gândi astfel, Adrian hotărî să-i facă o vizită lui Mircea pentru al înștiința de afacerea sa. Ajunse la Mircea pe la orele serii. Mircea era puțin amețit de băutură și îl privi surprins pe Adrian pentru că nu îl mai văzuse de ceva timp. Îl invită în casă și îi oferă un scaun pe care să se așeze. În acea cameră totul era vraiste, haine aruncate prin colțurile camerei, patul nefăcut, pe masă resturi de mâncare și o sticlă pe jumătate cu vin, persista peste tot un miros urât, apăsător. Adrian își stăpânea cu greu repulsia.

- Bei ceva?

Întrebă Mircea și bău direct din sticla cu vin, apoi îi întinse sticla lui Adrian.

- Nu mulțumesc, nu vreau nimic. Am venit la tine să-ți propun o combinație prin care să câștigăm bani.

- Mă refuzi, nu vrei să bei cu mine și dorești să facem afaceri împreună...

- Nici vorbă dă-mi sticla...

Adrian luă sticla de vin cu o repulsie pe care cu greu și-o stăpânea și trase un gât, conștient fiind de faptul că dacă nu proceda așa Mircea nu avea să accepte să intre în afacerea lui. Apoi începu să-i expună totul cu de amănuntul, menționând că el din tot ce Mircea vindea avea să primească șaptezeci și cinci la sută.

- Deci eu îmi asum aproape tot riscul și iau doar douăzeci și cinci la sută, iar tu grosul, mă crezi un fraier?

Adrian îi privi pentru câteva clipe ochii albaștri în care lucea acea sălbăticie de om ce nu s-ar fi dat în lături de la nimic și brațele masive, puternice, brăzdate de vene groase, pumnii mari, își dădu seama că într-o confruntare cu Mircea nu avea nici o șansă. Deci trebuia să-l înșele, o să-i promită jumătate din câștig și apoi o să vadă el cum o să-l păcălească.

- Bine, vei primi jumătate din tot ce câștigăm.

- Așa mai merge, când începem?

- Chiar de mâine, la cinci dimineața pornim cu bicicletele și cu câte un hârleț, să-ți iei și scule pentru tăiat gardul de sârmă. Apoi după ce luăm puietii venim în piață și pe tine te las la vânzare iar eu voi veghea de la distanță, iar seara împărțim mălaiul.

Stabilirea în ce loc să se întâlnească a doua zi dis-dimineață după care Adrian porni spre casă oare cum ușurat că afacerea sa era pe cale să înceapă.

(Va urma)

cu încetinitorul, vedeam cum tabla vehiculului în care ne aflam se strângea în jurul directorului. Mișcarea a fost una rapidă, încât nu am apucat să mă feresc și nici nu am simțit spargerea arcadei ochiului meu drept.

Zgomotul produs de ciocnire s-a pierdut în hărmălaia ce a urmat, comprimându-ne în șirul convergent de mașini ce ne urma, precum burduful unui acordeon strâns brusc. Vacarmul care s-a creat a ascuns efectul exploziei produsă de fulger iar lumina sa se vedea dincolo de liziera din stânga drumului. Ardea perdeaua forestieră, iar privirile noastre căutau să descifreze ce anume se întâmplase.

Am coborât impacientați. Atmosfera se încinsese. Un damf puternic cucerise văzduhul.

„Puteam să-l salvez, să-l trezesc. Eu sunt vinovat că nu l-am trezit când am văzut tablă cum l-a străpuns, cum l-a despicat” primul meu gând a fost acesta al învinuirii.

Era multă panică. Mulțumiți că suntem în viață ne-am cercetat fețele. Ochiul meu era inundat de sânge. Aveam o durere acută de cap, de parcă mă lovisem de un zid.

Colegul meu își scutura hainele. Fusesse azvârlit din mașină, dar scăpase teafăr. Din camionul de care ne-am lovit ieșea fum. Părea că ceva arde în el. Cel care îl condusesse se lovise de parbriz și leșinase

Instantaneu, pe cer au apărut elicopterele de salvare. În primul elicopter m-am urcat, împreună cu prietenul. De sus, imaginea semăna cu una apocaliptică desprinsă dintr-un scenariu american. Focul din stânga drumului se desfășurase într-o veritabilă mare de flăcări, ce oscila, având în centru o imensă suprafață luminoasă în care ne reflectam. Era precum o oglindă de dimensiuni uriașe ce înghițea fiecare imagine, dincolo de care nimic nu trecea. Opacă, vomită imaginile înghițite în apa ce mărginea drumul, creând astfel impresia unui cer răsturnat. Puteai pași pe el, cum ai fi mers pe un râu.

Dinspre oglindă, temperatura crescută ne ținea la distanță, însă o forță, ca o energie, ne atrăgea. Nu ne puteam opune. Elicopterul aflat în balans, din cauza energiei recepționate, încerca să se smulgă. Elicea tremura, gata să-i fie aruncată.

Într-o clipă, oglinda s-a desfăcută și ne-a înghițit. Am trecut dincolo, precum într-o mișcare de inversare. Imaginea elicopterului a fost aruncată reflexiv în apele râului, care au primit-o lăcom.

De partea cealaltă a oglinzii am simțit eliberarea de sub influența presiunii ce-mi strânsese capul ca într-o uriașă menghină. Doream să vorbesc, însă nu găseam cuvintele. Păream amețit, beat. Prietenul mă privea, neînțelegând unde ne aflăm. Pilotul elicopterului era derutat de aparatele de bord, ce o luaseră razna.

Într-un târziu am aterizat pe un câmp ce semăna izbitor cu cel al autostrăzii din care plecasem. În urmă, se vedeau însă scene desprinse de acolo, dar difuze, aflate mult în depărtare. Deși logica ne spunea că suntem într-un alt spațiu, deasupra primului din care plecasem, mediul era identic.

Pilotul, un tinerel simpatic, a insistat asupra aparatelor de bord și cineva a răspuns:

– Alo, baza, cerea pilotul, de la microfonul aparatului

(continuare în pag. 39)

de zbor!

– Da, baza! Unde sunteți? Ați dispărut de pe radar. Vă auzim, însă nu reușim să vă vedem.

– Suntem, suntem, unde dracu, întrebă pilotul? Nu înțeleg unde suntem? În fața ochilor vedem drumul către Dâmbovița.

– Veniți la spitalul de urgență. Sunteți așteptați.

Discuția era îngreunată de ecoul continuu.

– La Dâmbovița se văd nori de furtună, a spus pilotul nostru.

În depărtare tuna și norii se adunau.

– La Dâmbovița este soare și timp bun, a răspuns turnul de control; „timp bun” s-a auzit ca un ecou.

Pilotul, însă, a fost nevoit să vireze către București din cauza vremii diineerutante. În Capitală, cerul era senin și timp-pul era bun, propice pentru zbor. Nu eram așteptați. Colegul meu și cu mine am intrat în camera de gardă.

– Am avut un accident, Doamne ce a fost!

Cuvintele se auzeau cu repetiție, ecoul ne urmărea pre-tutindeni.

– Actele dumneavoastră, vă rog!

Am întins buletinul. Operatoarea a căutat în program. A găsit..

– Nu se poate! Cineva cu același nume s-a prezentat la Târgoviște, în Dâmbovița, acum o oră și cu aceeași rană. Aveți vaccinul antitetanos făcut?

– Nu, răspund eu.

– La fel, nici tizul dvs. nu-l are. Ciudat, doi indivizi cu aceleași caracteristici, cu aceeași rană, în același moment!?

– Pot să-i văd fotografia? Am întrebat eu din ce în ce mai mirat.

Tânăra asistentă m-a privit curioasă și m-a invitat lângă ea. Priveam! Eram eu! Era fotografia mea. În ecranul calculatorului era fotografia mea în evidența spitalului din Târgoviște, înregistrată cu data curentă.

Am fost luat în primire de un doctor rezident și dus în cabinetul său. Fiind sub efectul anesteziei și întins într-un pat, mi s-a cusut rana. Un alt doctor a venit grăbit să-l certe pe cel care mă îngrijea.

– Ai cercetat pacientul? Știi că este un caz inedit de dedublare?

Tânărul medic însă și-a continuat cu atenție operația de coasere.

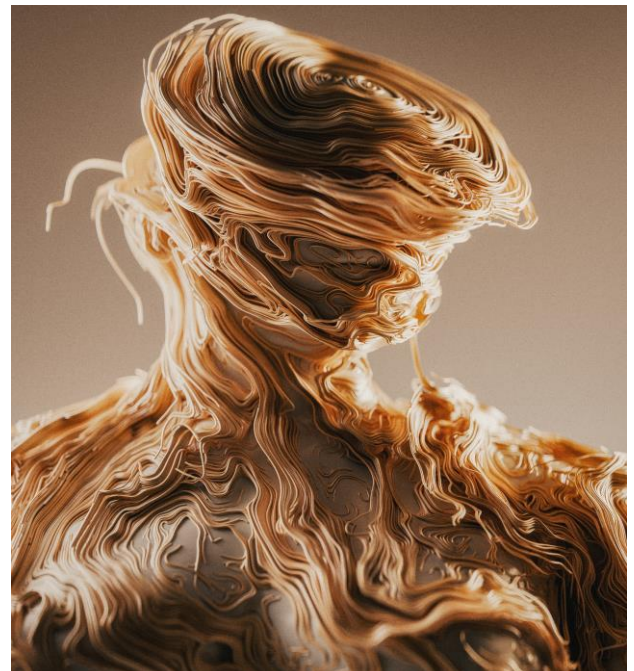
– Nu era timp, a răspuns acesta și mi-a recomandat să rămân în spital sub supraveghere. În afară de înțepăturile de la coasere nu simțeam nici un efect reprobabil, fără să întârzii am răspuns.

– Nu este nevoie. Vă mulțumesc, am spus. Colegul mă aștepta în holul spitalului.

– Să mergem, a spus acesta.

Din toată această întâmplare nu înțelegeam nimic. Ziuă fusese foarte solicitantă. Trecusem prin-tr-un accident din care, cu noroc, scăpasem. Printr-o experiență impresionantă căpătasem un efect de dedublare și era evident că obținusem și un tiz complet, asemănător mie. Eram nevoit să mă întorc. Să aflu ce s-a întâmplat. De vină era doar oglinda. Oricum, alt drum spre casă nu aveam, decât pe aceeași autostradă. Am mers în autogară pentru ultima cursă spre casă. Ultimul autobuz tocmai pleca. Am alergat după el, împreună cu prietenul, și am alunecat, am căzut. M-am lovit. Prietenul m-a ridicat și am reușit, sprijinit de el, să urc în autobuzul ce oprise și ne aștepta. Pe drum am

adormit și dintr-o dată am intrat într-o stare de letargie, eram influențat și de oboseală. Visam că se deschisese cerul și imagini geometrice de o rară simetrie se găseau în fața mea. Erau imagini, care răsturnate erau identice. Din ele se despărteau altele asemenea. Eram precum două persoane care fac același lucru în locuri simetrice și care suprapuse devin un singur individ. Gesturile noastre erau similare aveam aceleași simțiri și aceleași acțiuni. Nimic nu este imposibil, am gândit în acel moment! Dar preocuparea mea majoră consta în a repeta mental momentul impactului și a-mi reproșa că un om a murit sub ochii mei fără ca eu să acționez spre al salva.. Dureroasă era conștientizarea durerii din momentul impactului pe care eram convins că victima a simțit-o. Îmi asumăm întreaga vină. Totul se consumase atât de rapid. De la distanța percepeam și existența tizului. Auzeam vocea sa. Se străduia să-mi vorbească „Există clipa, momentul suveran, nu aveai cum să-l salvezi. Momentul impactului l-a prins dormind. Dacă-l trezeai groaza sa ar fi fost imensă și ar fi suferit.” Aceste cuvinte m-au trezit brusc și am privit. Pe partea dreaptă a drumului era locul unde perdeaua forestieră arsese. În apa de la marginea drumului o siluetă părea înghițită de noapte. Umbra avea forma unui trup uman. Era el, tizul, părea că vrea să plece. Ca și când îi auzeam glasul îi înțelegeam gândurile „Eu sunt născut din regretul tău, din amintirea ta, din faptul că ți-ai asumat gravitatea faptelor. Iartă-te și voi putea pleca împăcat, nu voi mai fi necesar și vei fi din nou, tu singur stăpân”. Marginile arse ale pădurii făceau parte din contextul zilei. Dar în inima mea simțea cum se așterne pacea odată cu acceptarea adevărului. Vedeam din nou repetându-se accidentul și poziția incomodă în care stătea directorul și cum nu se putea ferii de dezno-dământ. În momentul vizualizării și asumării, oglindă a dispărut, a rămas doar pădurea arsă de soare.

Simona RADU

PRIN MIRIFICA EUROPĂ de George DIMITRIU

Terminând de citit această carte, am avut sentimentul acela plăcut de întoarcere dintr-o vacanță perfectă, în care am călătorit din adăpostul confortabil al fotoliului meu.

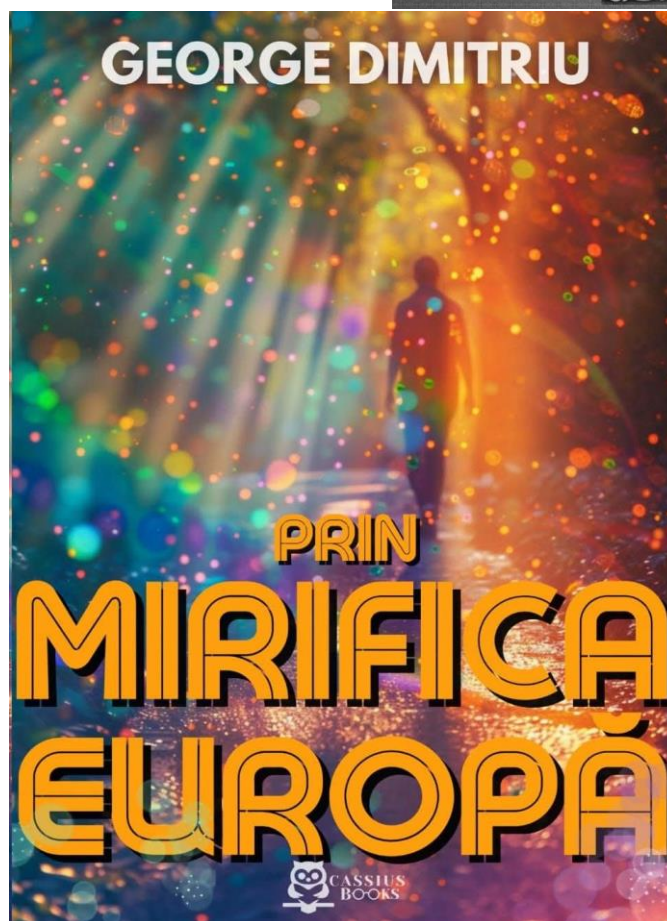
Domnul George Dimitriu este un călător împătimit, dar și un fin observator, dublat de un povestitor pe măsură. Bineînțeles că într-o culegere de reportaj literare descrierea e dominantă - nici n-ar putea fi altfel -, dar ca o descriere să te facă să simți mirosul apelor din Delta, de exemplu, ori gustul sărat al mărilor Greciei și sunetul divin al muzicii lui Mozart, presupune totuși un nivel de măiestrie dus pe cele mai înalte culmi, realizată de un adevărat maestru al genului. Pentru că reportajul literar - și aici mă refer la definiția ușor de găsit în manuale - este o narațiune non-ficțională care descrie evenimente, persoane, locuri sau fenomene reale într-un mod detaliat și evocator, folosind tehnici literare cum ar fi descrierea amănunțită, dialogul (care se presupune că e rupt din realitate), caracterizarea și construcția unui fir narativ. Acesta are rolul de a informa, dar și de a capta atenția cititorului printr-un stil narativ atrăgător, aproape de stilul unei opere de ficțiune, dar bazat pe realitate. Iar pentru un întreg volum de reportaje literare, harul autorului se cere a fi deosebit.

Așadar, într-o lume în care granițele par a se estompa pe zi ce trece, Europa rămâne pentru un fin observator o lume a contrastelor, a culturilor distincte și a peisajelor fascinante.

Cartea **Prin mirifica Europă** a lui George Dimitriu își propune să fie o invitație deschisă către o călătorie plină de descoperiri, explorând locuri pline de tradiție, încărcate de istorie și de frumuseți naturale. Fiecare capitol deschide o fereastră spre colțuri mai puțin cunoscute ale continentului, unde natura și cultura se împletesc în moduri unice.

Plecăm din Delta noastră, descrisă cu o bogăție de culori și de imagini rare, atât de detaliate încât îți aduc în nări miros de baltă, de stuf și de pește. Vedem Bara Sulina, Letea, Uzlina, admirăm copacul cu cormorani, ne deplasăm cu barca printr-o mare de stuf, cunoaștem lipovenii și casele lor cu „solzi”, gustăm din preparatele locale. Pentru că eu, personal, nu am apucat încă să văd Delta, recunosc că această primă parte a volumului m-a fascinat de-a dreptul. Mai ales că reportajele din Delta surprind atât latura sălbatică a locului, cât și poveștile oamenilor care trăiesc în armonie cu natura, continuând tradiții vechi de secole.

Pornim apoi prin munți - și, cu ocazia asta, citind despre plaiurile dragi și cunoscute ale Gorjului meu, îmi dau seama cu câtă acuratețe descrie autorul locurile pe unde îi calcă piciorul. Urcăm pe Cheile Nerei, străbatem Bucegii, pătrundem în Ținutul Secuiesc și ne întristăm când constatăm alături de autor că suntem străini în propria noastră țară, dar depășim momentul și ne întoarcem pe litoral, apoi o pornim la pas prin ținutul Buzăului și Țara Făgărașului, oprindu-ne într-o vizită scurtă la Castelul Corvinilor. Frumoasă țară mai avem! exclamăm la final, părăsind-o apoi pentru alte meleaguri.

Cu pași ușori, ajungem în Grecia, țara zeilor și a legendelor. Dar nu pornim pe poteci bătătorite de ghizii turistici, ci petrecem o zi în Santorini, ne aventurăm prin Creta și umblăm după o bere vulcanică în Fira.

În Țările Nordice parcă trecem într-o lume a viitorului, deși esența lor străveche, istoria, arhitectura tradițională sunt la fel de bine surprinse de autor. Peisajele sunt de o frumusețe rece, într-un ținut pe care oamenii au reușit să-l stăpânească.

Din Copenhaga zburăm ca vântul și ca gândul să ne încălzim prin înșorita Spanie, sătui parcă de răceala aspră a Nordului. Ne plimbăm prin orașe vibrante, pe plaje înșorite și petrecem o săptămână la Madrid, fără să uităm nici de Castilia și Aragon, iar fiecare capitol dedicat Spaniei dezvăluie un alt aspect al acestui mozaic cultural, de la reședința de vară a regilor până la arhitectura gotică și modernistă.

Continuăm călătoria prin Budapesta, Viena și Bavaria, avem parte de o petrecere în Freising, mergem la Dachau și vedem Landshut după nuntă. Ascultăm Mozart, cunoaștem oameni și locuri, iar în final ne oprim din pribegie la Fortăreața Deva, ca să ne petrecem apoi noaptea în Mărginimea Sibiului, căci unde e mai bine ca acasă? Dar călătorului îi șade bine cu drumul, așa că eu nu te mai rețin, dragă cititorule.

Doar te asigur că **Prin mirifica Europă** este mai mult decât o colecție de reportaje; este un jurnal de călătorie prin diversitatea geografică și culturală a unui continent mereu surprinzător. Te invit, așadar, să însoțești autorul în această aventură, să descoperi și să redescoperi Europa așa cum n-ai mai văzut-o niciodată.

HAOSUL ARE ORDINEA SA SAU DESPRE ORDINEA HAOSULUI DIN "PARCĂ TE IUBESC"

Dialog Petru Ababii - Iosefina Schirger

Noi toți facem parte din această ordine a haosului universal. Dovada faptului că haosul are o ordine proprie, singura prin care poate să se determine ca atare este veșnica mișcare și transformare a tot și a toate în univers. Dacă haosul ar fi ceva stabil în viziune umană interpretativă, aceste fenomene nu ar avea loc. Haosul posedă aceste caracteristici care îi și asigură ordinea. Viața, existența în general, este un haos aflat în ordinea sa haotică - ordinea haosului vieții în cazul nostru. Singurul lucru stabil este mișcarea și transformarea prin mișcare a tot și a toate, însăși această ordine a haosului existențial. Ceea ce numim noi haos cu semnificația noțiunii acceptată de oameni, este o iluzie pură. Drept concluzie putem da haosului o nouă definiție: *Haosul este o ordine stabilă a mișcării și transformărilor a tot și a toate în univers*. Iar universul este o ordine stabilă haotică a mișcării și transformărilor a tot și a toate celor ce-l alcătuiesc. Fenomenul în sine este ceea ce numim eternitate. (Petru Ababii, 17.09.2024)

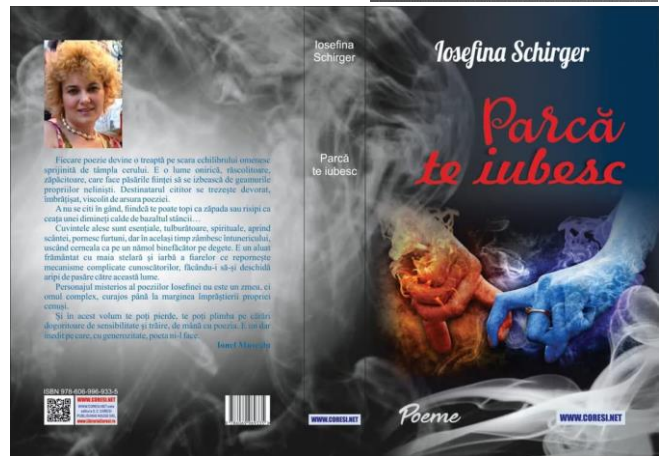
- Iosefina, am parcurs cuprinsul și câteva pagini din volumul tău, *Parcă te iubesc*. Am citit dintr-o suflare și fără suflare. Am rămas fără cuvinte. Ești un tezaur de trăiri imaginative neîntâlnit. La tine un sentiment emotiv, o simțire, o idee, un concept are sute și sute de înfățișări metaforice care pur și simplu te copleșesc! Nu m-am așteptat la atâta bogăție spirituală, lumină visătoare. Dovada acestei abundențe sunt poemele ce scriesc ca niște chihlimbare. Sunt gata să scriu o carte întregă doar pe marginea unei poezii, atâta bogăție conține ea!

- Mă faceți să plâng. Am exagerat. Am scris dezlănat. Unele pasaje mai trebuiau lucrate. Dar am vrut să închid *capitolul* pentru a trece la altceva: de la monolog la dialog.

- Nu sunt de acord cu tine. Ești autocritică. Este o ordine perfectă a ideilor. Puțini creatori s-ar descurca să organizeze un astfel de generator de potențial metafizic, în special în regim de monolog.

- Mă copleșiți. Mă bucură că vă plac dumneavoastră, un cunoscător și așa un aspru analist.

- Confirm cu această ocazie încă o dată că ai o mare valoare atât ca profunzime a ceea ce exprimi, dar și ca formulare poetică: *"Nu-ți trece prin gând o tensiune, un vis frumos, o cosmo-viziune? E din a cincea posibilă dimensiune. Mentea ta îmi era fereastra secretă, colivia cu fantasmă de cretă, experimentul, grădina din eprubetă. Erai orizont, gol nesfârșit, necuprins răvășit. Absența a rămas după ce am alergat ani-lumină în urma ta. Sau ești greșit proiectată, ispită, sau nu ești îndeajuns de pregătită să-mi fii o metafizică iubită. Fantasmă bântuite trec prin câmpul tău de narcise adormite. Parcă îți bate inima de gheață, iubite! Ai să apari! Parcă te văd, parcă dispari! Descifram semnul tău ascuns de pământ, din haos, dezordine, vânt, fără să te știu, fără să te văd, în gând. Din neant s-a născut infinitul înalt. Suntem prea grei ca să ne ținem în brațe. În cer și în cuvinte e întreaga frumusețe! Am să-ți vorbesc până la incidentă, fără să aștept înapoi corespondență! Am totul aici, pe hârtie: disperarea, arsura, zborul, puful de păpădie. Te-ai pierdut*

în graficele timpului de necontestat, ale burselor nefericirilor, renunțării și renașterilor noastre, soldat..." (Grădina din eprubetă)

- Daruri. Haruri...

- Am trăit o mare satisfacție citind. Rar mi se întâmplă asemenea experiență. A fulgerat și apoi a tunat. A străfulgerat cu materii spirituale. Voi continua neapărat să citesc totul.

- Voi continua să vin să vorbim. Neapărat.

- Nu te temi?

- Nu poate nimeni să ne impună cu cine și ce să vorbim sau despre ce să scriem. Nu e răzbunare, e drumul fiecăruia.

- Ai spus un adevăr, dar mi s-a părut că ești preocupată și neliniștită.

- Alegem ce ni se potrivește, ce ne place să facem, ce ne reprezintă, ce credem că e important și lasă o urmă în urmă. Restul sunt detalii.

- Citind ceea ce am dovedit am înțeles că am în persoana ta un om integru, o personalitate. Sunt onorat să te cunosc. Sincer.

- Și eu, mulțumesc. Cine se aseamănă se adună. Tună și îi adună și ceea ce semeni culegi! Dacă semințele sunt bune, germinează la timpul lor. A venit timpul lor. Poate înflorim, rodim, poate ne bucurăm și de cules. Am citit asta la dumneavoastră.

- Da, semințele bune mai degrabă sau mai târziu vor germina, inevitabil. Câteodată îți face impresia că ai epuizat toate reperele vieții și când colo apare un filon, un pilon de sprijin ca din senin. E un miracol. Ai cu cine sta de vorbă cu adevărat și esențial.

- E tot ce contează: vibrația, stimulul care nu depinde de distanță.

- În astfel de cazuri distanța se transformă într-o punte ce leagă două orizonturi. *Un pod de flori*. Pod din trandafiri cu petale de Iosefină și tainică tăcere. Mi-a plăcut această metaforă a ta.

- Din trepte cărți, un pod peste timp.

- De la tine a pornit ideea.

- Pentru că am simțit că am cu cine.

- Și acum mă aflu sub impresia formidabilă a poeziei tale. Atât de mult mi-a plăcut! Curată ca o lacrimă. Ea îi va face pe mulți să lumineze. O inimă în care încap toate inimile lumii.

- Și două țări din două lumi. Înseamnă că nu am trăit și ne-am ostenit degeaba!

- Țări care fac una singură, România Mare, cu două inimi gemene. Este cea mai mare speranță a mea. (continuare în pag. 42)

- Are prietena noastră, Gabriela-Gutiera Moldovan, pe pagina ei o filmare. Zici că plânge pe malul Prutului cu nepoțica ei știrbă. Ați văzut-o?

- Exact și profetic a spus la un moment dat fetița: "Să avem o luntre!..."

- Noi o avem. Din flori.

- Știi că profețiile întotdeauna se îndeplinesc? S-a verificat asta în timp.

- Ne-am scris, mi-ai scris cel mai frumos capitol de carte! Și fără telefon mobil!

- Întotdeauna ard cu aceeași flacără pentru tine. Mie îmi este îndeajuns calculatorul.

- Doamne Doamne știe de ce avem nevoie și când. Poate v-a trimis cineva. V-a trecut cu luntrea dincoace.

- Deși n-am trecut niciodată Prutul, n-am considerat niciodată că n-aș trăi în România. Pentru mine Moldova tot Românie este. De ce ne trebuie luntre când trăim ambii în aceeași Țară și în esență nimic nu ne desparte?

- Îmi place cum gândiți. Autosugestia e totul. Mi-ar plăcea să vă promit o vizită în București să lansăm *Podul de flori* și cărțile dumneavoastră noi, dacă ar depinde de mine. Doar de visat nu ne poate opri nimeni! Ce ne-ar putea împiedica? Nimic.

- Lucrurile întotdeauna trebuie gândite critic.

- Nu numai critic, ci și în perspectivă, realist, lucid. Cât mai e timp și nu ne temem de ce vedem! Dacă nu, faptele vor vorbi, urmele lăsate, fumul de la lumânare. Eu fac ce simt.

- Doar privindu-te în oglinda sufletului știi și înțelegi cum ești și cine ești. Luciditatea omului se reflectă total în calitatea lucrurilor pe care le realizează. Oamenii de creație au o dublă luciditate.

- Pentru că nu scriu pentru vremurile de acum, ci pentru peste o sută e ani, de exemplu.

- Poeții și în general oamenii de creație realizează lucruri pentru totdeauna. Citesc din poezia ta: "*E târziu. Punctele noastre cardinale se răsucesc, se amestecă, cedează, amenință a se rupe în iarnă și vară, gheață și foc, roșu și verde, în devălmășie, iară. Ai să rămâi ca haosul primordial, ca ordinea divină, o vie durere, un neiertător pumnal, un strigăt, un gol fără vină. Eu? Cine aș mai putea fi eu? O resemnare doritoare ce s-ar mai juca, ar alerga prin mintea ta de floare! De ce nu vrei, de ce nu știi, de ce nu stai, cerul și pământul să împărțim egal, cu un creion, cu un pumnal? Tăcerea ne e a doua vedere, puterea venită din cer, de la stele. Ne ține ochii, sufletul, fluturii vii, aprinse dantele..." (Însemnări la vedere)*

- Am recitat și eu. Parcă nu e scrisă de mine!

- De tine e. Vezi cât de Mare ești?! Este un etalon de poezie. Eu aș pune-o drept metaforă /citat în preambulul cărților de poezie și nu numai, dacă aș fi redactor. E drept, "*Parcă te iubesc*" e cam lungă pentru acest rol dar aș selecta ceva din ea reprezentativ, esențial. De fapt totul în ea este esențial: "*De aceea se cheamă poezie! E despre noi, despre ce niciodată n-o să fie! Nici nu ne-am cunoscut și zbaterea mea, cu zbaterea ta sunt de neconceput: un irezistibil, fatidic joc mut. De parcă orizontul s-a răcit, așa mă simt: un cer de gheață părăsit. Alerg cu tine până noaptea târziu. Alergi cu mine în gând, ziua. Știu! Desenez, duc spre infinit drumul, traiectoria pe care ne-am întâlnit.*"

- Esențial e că mai avem mult de scris.

- Munca este grea, responsabilă dar onorabilă.

- Și merită. Simți că ai pentru ce trăi! Dacă haosul nu e pus în ordine, eu nu pot gândi.

- Gândirea ta, Iosefina, face parte din această ordine a haosului, ca de altfel și a noastră a tuturor. Universul este o ordine stabilă aflată într-o la fel de stabilă mișcare și transformare, ceea ce se numește eternitate.

- Iar noi, fire de iarbă...

- Da, noi suntem ca niște particule elementare atomice în acest mega sistem.

- Rotițe.

- Rotițe dințate.

- Iosefina, flacăra lumânării tale arzând mă încălzește și mă luminează deopotrivă.

- Nu poate fi meritul meu. E mai de Sus.

- Într-o lume din ce în ce mai cufundată în obscuritate și din ce în ce mai afectată de crivățul unor suflete bolnave, prezența unor oameni extraordinari, ca tine, este o pură salvare. Continui să mă delectez cu aroma îmbătătoare a poemelor tale memorabile: "*Vin înspre tine c-un ulcior. Stele-n delir trăiesc în el și mor. Pe o scară de la unu la trei, cât e haos și cât e iubire, cât întuneric și cât nemurire? Mi-ai umplut mintea de îndoieli, doctrine; îmi fac griji pentru ordinea lumii din tine... Iubite, te simt ca și când mi-aduci norii de ploaie, furtuna, vântul în gând! Noaptea aceasta în care îți scriu e la fel de măiastră ca un gard viu. O crisoare, un lampion, ca și cum aș salva din marea de amintiri, de la înec, un eșantion..." (Gălăgie-n cap)* Este, cred, o carte deosebită.

- Le cuprinde pe toate de dinainte. Poemele înguste scrise în linie.

- Am observat că e foarte voluminoasă. Este o recapitulare a tuturor celorlalte?

- Da, aranjate puțin, să curgă.

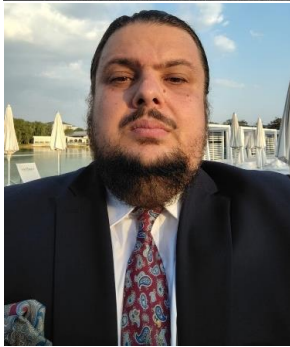
- Sunt scrise în linie și cred că este corect.

Unicitatea lor se simte în toate. Și curg într-adevăr ca o apă vie și transparentă în mod transcendental prin toate mădularele ființei, ale devenirii. Este o abundență de transparență și străvezire identice cu sublimul pur atins de sentimentul ancestral poetic. Mă conving a câta oară că ești formidabilă. Am descoperit la tine o metamorfoză, o devorare metafizică a metafizicului. Parcă totul este fizic dar prin versul tău și datorită lui totul devine simultan și concomitent metafizic, atât de multă esențialitate și substanțialitate conțin în ele! Pot oricând să demonstrez acest lucru scriind o carte pentru această performanță a ta. Este pur și simplu o beție metaforică a metaforelor, cuvintelor... Ce rară șansă a dezmiertării sufletului cu frumusețea posibilă a fi întâlnită la un om de creație! Rară personalitate - produs fizico-metafizic al îmbinării preciziei calculului spiritului german cu visarea romantic ancestrală a sufletului românesc.

- Parcă citiți în stele. Ale mele. Parcă ne plimbăm printre ele.

- E exact cum se spune: "*A duce la stele*".

Dan D. GÎRJOABĂ

Bucuria în conștiința credinței

Motto "Credința adevărată crede incredibilul, vede invizibilul și poate imposibilul" L. Tolstoi

Omul e liber numai în zona conștiinței. Conștiința e posibilă însă numai în clipa prezentului. Există conștiința de sine a esenței spirituale și conștiința limitelor, care la începutul vieții este privită ca "eu". Această a doua conștiință, a limitelor, îngrădește, ascunde prima conștiință, cea a spiritualității. Pare că această conștiință a limitelor este conștiința de sine. Întreaga viață e limpezirea conștiinței esenței spirituale, eliberarea de înșelăciunea recunoașterii limitelor. Pentru cel care are conștiința deplină a esenței sale spirituale, moartea e eliberarea de limitele care o constrâng.

Dacă vorbim de conștiință în sine trebuie să ne raportăm la un criteriu, căci acesta e un termen pe care și-l revendică foarte mult filosofia, psihologia, teologia etc. Conștiința psihologică o întemeiază pe cea morală, căci omul este mai întâi conștient de sine însuși. Sfinții Părinți nu vorbesc decât arareori în scrierile lor de conștiința în sine. Ei o prezintă ca făcând parte din chipul lui Dumnezeu în om, neidentificându-se cu conștiința morală. De pildă, toate ființele umane au conștiință de sine, însă unele au o conștiință morală foarte slabă, laxă, întunecată de păcat.

Conștiința morală este, potrivit învățaturii creștine, glasul lui Dumnezeu în sufletul credinciosului, care-l îndeamnă la împlinirea legii morale. Ea este înscrisă ontologic în noi de către Dumnezeu încă de la naștere, adică este înăscută în sufletul nostru, ca lege a Sa, ca descoperire a legii morale naturale și semnul cel mai evident al asemănării noastre cu Dumnezeu și al iubirii Lui pentru om.

Dacă vorbim de conștiință în sine trebuie să ne raportăm la un criteriu, căci acesta e un termen pe care și-l revendică foarte mult filosofia, psihologia, teologia etc. Conștiința psihologică o întemeiază pe cea morală, căci omul este mai întâi conștient de sine însuși. Sfinții Părinți nu vorbesc decât arareori în scrierile lor de conștiința în sine. Ei o prezintă ca făcând parte din chipul lui Dumnezeu în om, neidentificându-se cu conștiința morală. De pildă, toate ființele umane au conștiință de sine, însă unele au o conștiință morală foarte slabă, laxă, întunecată de păcat.

Conștiința morală este, potrivit învățaturii creștine, glasul lui Dumnezeu în sufletul credinciosului, care-l îndeamnă la împlinirea legii morale. Ea este înscrisă ontologic în noi de către Dumnezeu încă de la naștere, adică este înăscută în sufletul nostru, ca lege a Sa, ca descoperire a legii morale naturale și semnul cel mai evident al asemănării noastre cu Dumnezeu și al iubirii Lui pentru om.

Conștiința poate fi de mai multe feluri. Conștiința a cărei judecată este conformă cu legea morală sau care socotește de bun ceea ce este într-adevăr bun și de rău ceea ce este într-adevăr rău se numește adevărată și dreaptă, iar cea care prezintă ca bun ceea ce este rău și ca rău ceea ce este bun se numește falsă, rătăcită sau greșită.

Dacă pentru motive slabe conștiința consideră permis ceea ce nu este și abaterile grave le socotește ușoare, se cheamă laxă, sau slabă; dacă, dimpotrivă, consideră ca oprit ceea ce este permis și amplifică sau amplifică anumite obligații, se zice scrupuloasă. În cazul în care nu este sigură cum să califice o faptă, se numește dubioasă sau îndoielnică.

Se poate vorbi de o conștiință trează, când aceasta se pronunță fără șovăire în calificarea faptelor, și adormită, când nu ia seama la cele ce se petrec în suflet. Orice credincios este dator să-și formeze și să-și păstreze conștiința dreaptă. La formarea conștiinței ajută mult religiozitatea, apoi pildele frumoase de viață duhovnicească văzute sau citite și efortul de a le imita, prietenia sau contactul cu persoanele virtuozose și evitarea celor vicioase etc.

Conștiința divinității sufletului tău e temeiul metafizic rațional al vieții. Iubirea e manifestarea în viață a acestei conștiințe a divinității tale (temeiul religios al vieții). Înfrânarea patimilor, păcatelor, ispitelor care stau în calea manifestării iubirii e viața bine cumpănită (temeiul moral). Numai ce e spiritual în viața noastră există cu adevărat. Astfel, noua conștiință a adevărului spiritual e un fapt împlinit, chiar dacă această conștiință n-a căpătat sau nu va căpăta niciodată (din pricina morții, de exemplu) traducerea în fapt. Spiritul e în afara spațiului și timpului, de aceea conștiința, dacă este într-adevăr spirituală, sinceră, atunci s-a săvârșit deja măcar în intenție.

Moartea e încetarea vieții în spațiu și timp. Pentru cel lipsit de conștiința vieții în afara spațiului și timpului e încetarea a tot. Omul se eliberează de separarea spațială prin iubire, iar de separarea temporală prin conștiința originii sale spirituale neschimbătoare.

Taina vieții noastre, esența ei, se află în transferul conștiinței de sine ca ființă separată spre conștiința de sine ca Întreg, ființă indivizibilă, unica, liberă, atotputernică, Dumnezeu. Viața ni se pare o eliberare treptată a conștiinței divine în noi. Viața e asta, numai asta. Cei care încă mai cred în vechiul concept al lui Dumnezeu, pot spune că Dumnezeu a dat oamenilor binele de a-L cunoaște în sinea lor. Dar e o ipoteza arbitrară. Există și este corect numai faptul că viața omului este eliberare în sine (a principiului imaterial, imobil, nonspațial și atemporal) din starea de delimitare și condițiile ei ineluctabile. Condițiile delimitării sunt materia în spațiu și mișcarea în timp. Prezentul este acel moment din afara timpului care unește trecutul cu viitorul. În acest prezent pot face apel la conștiință pentru ca momentul să devină real. Trecutul și viitorul sunt însă iluzii.

Prezentul este acel moment din afara timpului care unește trecutul cu viitorul. În acest prezent pot face apel la conștiință pentru ca momentul să devină real. Trecutul și viitorul sunt însă iluzii. Valoarea vieții este deschisă în conștiința omului ca tendință spre bine. Clarificarea acestui bine, definirea tot mai exactă și mai exactă a lui, este obiectivul principal și munca vieții întregii omeniri.

(continuare în pag. 45)

Ileana Corina CIURAȘ

Paznicul grădinii

În momentul în care a încercat să își deschidă ochii a simțit că ceva, sau mai bine zis cineva, îi atinge ușor pleoapele. Fin, dar fără să cedeze. I se părea că doarme și visează... dar nu, deja era treaz. Auzise foarte clar semnalul "deșteptătorului cu pene" adică multicolorul pintenat, pe care îl dăruise vecinei, în locul celui smotocit până la extrem de câinele lui. Fie vorba între noi, pintenatul trâmbița inclusiv noaptea, de parcă dorea să anunțe zorii, conform tuturor fuselor orare...

- Off! Ce se întâmplă?! și cu un gest brusc își trecu degetele peste pleoape.

Măi să fie...! niște mânuțe ca de plastic moale se retraseră, dar nu îndeajuns de repede, ca să nu le simtă. Imediat, niște chi-coteli subțirele, dar plăcute, parcă se auziră undeva... deasupra.

Se ridică cu grijă, încercând să se sprijine de brațul foto-liului. Pe vremuri țâșnea efectiv din pat, dar acum... Bine că se poate mișca singur!

Câteva cărți recent cumpărate și lăsate neglijent pe un colț de masă, începură să zboare efectiv prin încăperea! Nedumerit și încă somnoros, reuși să se ferească tocmai când un album de artă îi trecu razant pe lângă ureche.

- Ceee...sărăcie?! Cine-i?! Hai, să te vad!

Era de-acum treaz de-a binelea. Soarele răsărise și străbătea stropurile rărite, poleind dimineața cu o plăcută lumină de început de vară. O străfulgerare gălbuie dinspre masă și un chicotit deja cunoscut îl făcură să se îndrepte într-acolo.

- Hi, hi, hu, hu! Dar cine ești tu?! se auzi de după celelalte cărți "neparașutate".

- Cine sunt eu? Sunt proprietarul... sunt stăpânul aici! Dar eu te-am întrebat primul: cine ești? zicând acestea reuși să zărească silueta mititică, aproape simpatică.

- Hip! Hip! Hiiipp! storiile fluturară lung datorită geamului deschis și apoi închis, brusc. Era geamul care oferea o perspectivă generoasă asupra grădinii, foarte frumos îngrijită.

Foarte ciudat și cu totul de neînțeles, câinele dormea dus, în culcușul lui confortabil.

Biroul era de tipul 3 în 1: loc de muncă, sufragerie și chici-netă. Aromele se îmbinau și formau un ambient plăcut, poate puțin prea condimentat de micile buchete cu plante aromatice. Soția lui era o pasionată a preparatelor aseasonate cu multe ier-buri, adevărate medicamente naturiste și generatoarele stării de bine. Dacă nu ar fi știut că draga inimii lui era plecată la un simpozion, aproape că ar fi fost tentat să creadă că-i făcuse o glumă. Uneori îl ruga să asiste la jocurile pregătite, la fundația de ajutorare a copiilor cu probleme. Se pricepea de minune să creeze mici spectacole, cu ajutorul unor păpuși foarte simpatic...

Se aplecă să adune cărțile și o durere ascuțită de cap își făcu simțită prezența. Din nou. O cafea, una neagră și

aromată, putea să-i fie salvarea. În minte i se învălmășeau o sumedenie de gânduri. Telefonul fix și mobilul începură duetul.

- Salut! Tata... Să știi că ieri nu am reușit să te sun... pentru că mi-am căutat de lucru! Da! Of! Mă sună de la Finan-țe... prietena aia a ta... Revin!

După ce-și auzi fiul și incredibila veste – despre posibilitatea aflării unui rost, dar și după câteva guri de cafea, totul părea să se limpezească. Fixul suna insistent.

- Da! El... sărut mâna! Așa, deci s-a rezolvat... Mă bucur că s-a sfârșit, cu bine... Wow! Deci se încasează și bonusul?! Azi?! Beeeton! Vă sunt recunoscător! Da... pe mâine... La revedere!

Răsuflă ușurat și decise că se va prezenta a doua zi, cu un buchet de flori sau poate cu una dintre acele orhidee superbe admirate deunăzi.

- Bună dimineața, soare! vocea plină de bucurie, caracte-ristică soției răsună precum o îmbrățișare verbală.

- Bună dimineața, prințesa soarelui! Toate bune?!

Observă că somnorosul, câinele, deja se alinta pe lângă el și părea că se bucură la auzul vocii izvorâte din telefon...

- Să știi că deja ne e dor de tine! Veste bună: fiul nostru se pare că își va găsi un rost, o slujbă...

Urmară apoi o serie de întrebări specifice, privind diverse aspecte de rezolvat, până la întoarcere. După ce-și luară rămas bun, își dete seama că nu i-a spus despre pățania cu... vietatea care-și zicea... Hip... Nu-i nimic! Vor savura împreună poveș-tirea. Cu surprindere, observă că geamul dinspre grădină era întredeschis. Își mai turnă puțin în cana cu cafea și îl închise, din nou...

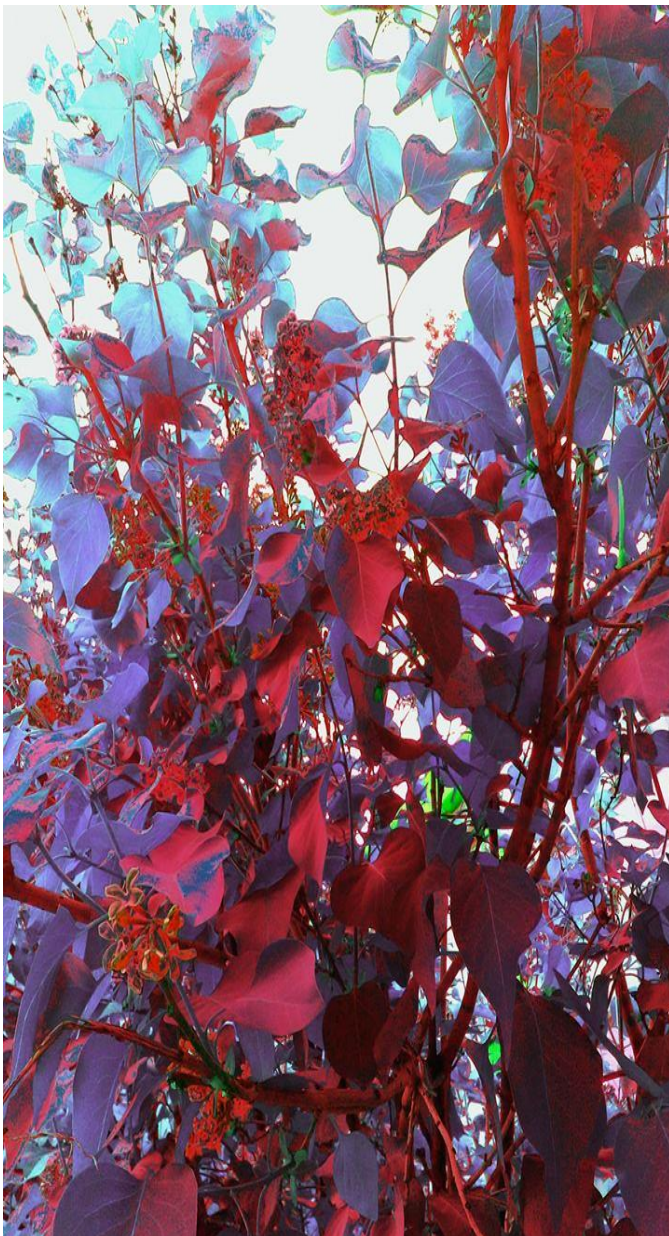
În urmă cu niște ani, deși era în floarea vârstei, viața sa era la extreme: exuberantă și extravagantă - complicată și stresantă. Cele două "foste" îi rămăseseră bune amice, pe considerentul că le era părinte copiilor, a primilor doi. Pe atunci niciunul nu era căsătorit, doar fiica părea că va concretiza prietenia cu cel care o curta de ceva timp. Despre fiul său nu reușea să afle prea multe, în afara faptului că obișnuia să colecționeze amenzi de circulație. Soția unui fost coleg de facultate era angajată la biroul fiscal. Aproape de fiecare dată când se interesa de situa-ția "juniorului", aceasta-i spunea că dacă ar fi existat un cam-pionat dedicat celor cu numeroase amenzi, fiul lui ar fi fost câștigător al primului loc. Știa de la un alt fost coleg de facul-tate că o vreme avusese o prietenă; dintr-un grup foarte influent; fiica unuia poreclit... Hip. Din păcate sau poate că din fericire, indecizia fiului în privința ducerii relației la un nivel superior, nu a mai favorizat nici măcar prietenia. Dacă își aducea bine aminte, domnișoara obișnuia să îl numească "Tocător"... de bani. Eh, ce să-i faci?! Ale tinereții valuri...

Dintr-odată, ceva i-a fulgerat prin minte. Își aminti foarte clar cum după unul dintre chefurile de pomină, aproape niciunul din gașca lor nu a mai fost același... Totul începuse nu prea promițător, mai ales datorită penuriei de lichidități și de altele cu care erau obișnuiți. Ca din senin - căci era chiar o seară senină de început de toamnă târzie - apăruse Hip, un tip mai ciudat, cunoscut mai mult din vedere, din localul cu pricina. Plin

(continuare în pag. 45)

de euforie și cu ceea ce trebuia la purtător, se așază la masa lor. Cele ce-au experimentat în acea seară nu se preta la a fi așternute pe niciun fel de suport, pentru posteritate!

Spre orele minore ale nopții, cu toate că erau aproape ruși de realitate, toți și-au dat seama că Hip dispăruse. Lucrurile sale erau pe una dintre mese, inclusiv borseta și ochelarii de soare. Dintr-unul din buzunarele jachetei de piele se zărea discret o... mânăuță de păpușă. Unul dintre ei, mai curios, trase de ea. În secunda următoare, un fel de pitic-păpușă, gălbui și aproape simpatic. țâșni spre tavan. Chiuia și le arunca pachetele goale de țigări prin colțuri. Barmanul se pitise sub tejghea și striga furios/ O lumină vălurită, aproape ca o auroră boreală, începu să îmbrace localul. Totul se potoli brusc. Un miros puternic, oarecum plăcut le declanșă o trezire completă la realitate. Ușile mari, de sticlă, prin care se putea ieși spre grădină, se deschideau și se închideau de parcă cineva se juca cu ele...

O marcă a postmodernității în care trăim este și aceea că nu mai vorbim de existența unui singur Adevăr, simplu, răscolitor și viu, ci de adevăruri multiple, convenabile și facile, care au rolul de a ne însoți confortabil în convingerile noastre și pe cât posibil de a ni le confirma. Dacă puterea Adevărului stă în forța lui transfiguratoare, celelalte adevăruri devin convingătoare doar prin forța și zgomotul cu care sunt promovate, unele înaintea altora.

În prezența acestor adevăruri care încearcă să fractureze marele Adevăr în adevăruri mai mici și digerabile, alegerea devine pentru fiecare un real pariu de care ține însăși viața. A găsi adevărul înseamnă a găsi drumul, dar și capătul lui care vine să confirme ce am crezut și sperat.

A alege calea adevărului nu înseamnă a găsi ceva ușor, care să ne hrănească și mai mult convingerile și confortul interior, ci un drum deloc confortabil, pe alocuri descurajant și lipsit de certitudini. Cred că în această alegere a căii spre adevăr, Tolstoi avea dreptate când spunea că atunci când în viață nu știi pe ce drum să apuci, calea sacrificiului este cea mai sigură. De altfel, ca răsplată a acestui sacrificiu, adevărul pe care îl căutăm ne oferă șansa nesperată de a ne regăsi deplin la capătul acestui drum. Pentru aceasta avem nevoie de curaj, smerenie și puterea de a înfrunta ceea ce există în adâncul ființei noastre.

A ne apropia de adevăr înseamnă a avea și curajul de a ne lăsa vindecați de toate rănilor interioare pe care viața trăită în afara lui ni le provoacă. Să nu uităm că prezența adevărului face în primul rând să se vadă și mai mult fracturile și urâtul pe care răul și minciuna le produc în orice om unde au trăit nestingerite. Viața trăită astfel presupune opriri constante, priviri curajoase în oglinda adevărului pe care o avem la noi. Această oglindă înseamnă posibilitatea de a ne pune sufletul în fața lui Dumnezeu și de a vedea cât de departe suntem de adevărul pe care îl căutăm sau cât de puțin oglinдим acest adevăr în viața noastră.

Chiar dacă nu toată lumea este pregătită pentru a trăi acest Adevăr, el nu își pierde esența și autenticitatea și rămâne o provocare pentru oricine dorește să experimenteze forța lui de transfigurare și înnoire. O astfel de forță este dată de faptul că Adevărul în care trăim și credem nu este o idee, ci o persoană reală, vie, caldă, deschisă spre toți cei care îl caută și care oferă șansa unei experiențe personale, mereu înnoitoare.

Un astfel de Adevăr au întâlnit și ucenicii Domnului atunci când au descoperit puterea de a se pleca în fața Lui și de a-L lăsa să locuiască și să lucreze în ei. O astfel de promisiune ne face Domnul și nouă, celor care suntem chemați a fi oricând vase în care să se pogoare și să locuiască Duhul Adevărului.

Chiar dacă drumul spre adevăr este greu și nesigur, în această călătorie Adevărul Însuși este cel care ne însoțește și ne întărește. În relație cu Adevărul nu contează certitudinea că l-am atins, ci siguranța că orice se întâmplă, rămânem pe calea Lui.

Maria FILIPOIU

CARUSEL AFORISTIC A-B-C

A

Cine ține **adevarul** sub minciună ascuns,
n-are porțile deschise la Raiul de Sus.

Adevărul este adorat și grăit
de omul sărac, dar cu sufletul cinstit.

Luptând cu minciuna în meci infernal,
din ring, **adevărul** e dus la spital.

Adevărul este preferat,
chiar și în tristețe îmbrăcat.

Adevărului îi cresc aripi de înger,
când nedreptatea e strigătoare la cer.

Iubirea e **afacere** ce dă faliment,
când valoarea ei nu are sentiment.

În viață contează cât de bine trăiești,
nu câtă avere și câți bani **agonisești**.

Uitând să-l mulțumești lui Dumnezeu
ajutorul Său nu va veni mereu.

Când simți că viața are gust **amar**,
îndulcește-o cu-al iubirii zahar.

Amintirile se duc în iad sau în paradis,
ca să-l întâmpine pe cel care le-a emis.

Viața întreagă, omul strânge bani
și-i pierde când vrea să cumpere **ani**.

Apa-chioară e salvatoare,
Când stinge focul din pahare.

Cât timp de dragoste duci lipsă,
Nu-i dramă, nici **apocalipsă**.

Să nu ai **așteptări** de la nimeni,
că riști să rămâi fără prieteni.

Cine renunță la visul ideal,
comite **atentat** suicidal.

Din moși-strămoși, fiii își iubeau părinții,

dar în vremuri noi le iubesc doar **arginții**.

Să trăiești în **armonie** și pace,
nu face altuia ce ție nu-ți place.

Cel **arogant**, om deștept se crede,
cât altcineva, sinele nu-i vede.

Arta este imitarea lui Dumnezeu,
dar imposibilă din sufletul de ateu.

Când te afli în al vieții **asfințit**,
nu poți recupera timpul irosit.

Pe calea vieții de soarta-i **avantajat**
omul sărac, dar cu sufletul curat.

Bun e drumul care te **avantajează**,
nu acela ce timpul parcurs scurtează.

Muncește omul să strângă **avere**,
Dar tot sărac și gol din lume pier.

Averea omului este în sufletul său,
îndestulat de bine sau burdușit de rău.

Averea omului nu mai folosește,
de când moartea în oase îl lovește.

B

Nostalgică, **baba** și-a pus părul pe moațe,
dar a venit moartea s-o strângă în brațe.

Babele ieșite din fire,
suferă după iubire.

Omul agonisește **bani**, cât trăiește,
dar după moarte, altu-i cheltuiește.

Mai repede sunt cheltuiți,
banii care n-au fost munciți.

Mulți nu muncesc, **bani** cinstiți să-și procure,
dar se străduiesc puțin, cum să-i fure.

Banii sunt ochii dracului
în sufletul tâlharului.

Învață întâi să muncești,
apoi, **banii** să-ți risipești!

Nu iese **basma-curată**,
nicio minciună alterată.

Petru ABABII
(Rep. Moldova)

Arta pură și criticul de artă

T. Chelariu sublinia că „Numai geniile își pot permite să neglijeze forma, și aceasta din câteva motive: geniile exprimă cu atâta putere fondul, încât orice formă i-ar da, acest fond este în întregime inclus în ea, că geniile au un atât de sigur instinct a-l formeii, încât orice fond i-ar da aceeașă formă nu rămâne niciodată goală”.¹ De parcă în toate celelalte cazuri ar fi posibil de creat forme fără fond (conținut) sau cu mai puțin conținut decât ar fi încăput în formele respective.

Pentru a dezlega corelația adevărată dintre formă și fondul ei este necesar să pătrundem în esența noțiunilor conținutului și a formeii lui. Oare este posibilă existența unui conținut fără o formă pe măsura însăși a acestui conținut sau o formă, care să depășească fondul ei ca manifestare fizică? Anume aceste întrebări se impun dacă analizăm viziunea lui T. Chelariu referitoare la formă și fondul ei.

Căci cum ar putea geniile să neglijeze forma, adică să nu țină cont de proprietatea ei de bază de a se determina ca atare, printr-un conținut propriu ce-i condiționează în întregime forma? Oricare ar fi conținutul și în orice circumstanță ar apărea, el se va identifica întodeauna cu forma sa, aceasta nerămânnd niciodată goală.

Va fi imposibilă constituirea unei forme fără conținut. Forma nu reprezintă alt ceva decât conținutul ei, dacă acest conținut nu este mascat cu un veșmânt artificial creat în afara acestuia. Așa cum orice conținut alcătuiește o formă el își va înscrie felul de a fi într-un spațiu dimensionat de parametrii săi fizici care configurează forma..

Anume înscrierea conținutului într-un spațiu dimensionat reprezintă forma lui. Forma este felul de a fi și manifesta a unui conținut printr-o exprimare spațială concretă. Ca obiectivitate, forma nu este și nu poate fi în afara substanței (fondului) ei. În imaginație o formă (imaginație) nu va putea fi o stare reală, ci una pur abstractă. Dacă vom dori să dăm totuși acestei imagini subiective o interpretare estetică obiectivă, atunci această formă va rămâne totuși imaginară și nu una obiectivă.

Nu trebuie să fii geniu ca oricare formă să o umpli în întregime cu fond, căci pentru acest așa numit geniu o face în mod genial neapărat însăși legea fizică a naturii ca modalitate de manifestare a puterii care o guvernează, chiar dacă această formă trece prin formula corelației dintre reflectarea subiectivă umană a fenomenelor realității și toată complexitatea acestei realități.

Deci, așa numitul geniu, nu mai este de fapt geniu. Omul poate fi geniu numai în măsura capacității sale de a crea noi forme desăvârșite pur imaginare transpuse în mod obiectiv într-o realitate a formelor obiective încărcate cu un fond material.

Numai la nivelul imaginației, forma viitoare care urmează a deveni o realitate poate să nu dispună complet de fondul necesar, acesta nefiind încă imaginat în toate detaliile sale, cu toate că forma aproximativă poate precede ca pură imaginație conținutul ei la fel de aproximativ constituit de această imaginație.

Acest fond imaginar transpus în forma sa obiectivă (reală) este obiectiv, numai în măsura surselor materiale care s-au cheltuit pentru transpunerea lui în realitate și obiectivizate prin mijlocirea modalităților personale directe, prin care creatorul se manifestă ca atare: arta scrisă, arta aplicativă, arta componistică e.t.c. Această construcție imaginară creată de raportul dintre formă și conținutul ei numai la nivelul imaginației pur subiective este artă pură. Transpunerea în realitate a acestei arte de către artist, nu poate să se facă decât printr-o exprimare reală (practică) a ceea ce s-a gândit la nivelul imaginației.

Deci, arta pură ca modalitate de exprimare practică, poate deveni impură („realistă”). Această realizare obiectivă a sa nu va copia însă compoziția, ci numai forma imaginației, arta și la nivelul exprimării ei obiective ca idee și mesaj rămânând tot pură. Așadar, arta în ambele cazuri atât la nivelul purei imaginații ca geneză subiectivă, cât și ca modalitate de exprimare și realizare obiectivă sub formă de mesaj literar, plastic, artistic este pură, adică este artă în sine, artă pentru artă. Și numai ca modalitate de manifestare a realității cu mijloace la fel de obiective (naturale) de exprimare este artă reală (realistă)

De aceea există două tipuri de artă: 1) arta naturală impură (realistă) - fel de exprimare ca realitate obiectivă a imaginației subiective și 2) arta pură ca manifestare a capacităților de reflectare a realității de către creierul artistului. Ambele aceste tipuri de artă se exclud una pe alta numai din punct de vedere a-l metamorfozei genezei lor. Artă pură este produsul sferelor înalte (imaginare), iar arta naturală este arta felului de manifestare obiectivă a fenomenelor realității reflectate de către perceperea umană. Artă naturală (realistă) este arta apărută în afara sferelor subiective ale activității omului.

Vom numi artă impură arta care se apropie ca modalitate de reflectare a fenomenelor realității cât mai mult de însăși această realitate. Ea va constitui una din treptele inferioare ale mersului evolutiv a-l creației artistice, spre culmile artei pure. Artă naturală este compatibilă cu artă realistă..

Nu există artă realistă pură creată de om. Artă creată de om ar putea fi realistă dacă structura și forma obiectelor reale ar fi putut fi transpuse (transcrise) în totalitate de către artist în forma și compoziția tipului de creație respectiv, adică dacă ar fi putut fi, de fapt, transferată cu toată esențialitatea ei o formă din realitatea nemijlocită într-o realitate artistică realizată cu ajutorul simțirii și reflexivității artistului.

Dar așa cum această întruchipare este imposibilă, atunci creatorul de artă care împărtășește concepțiile tradiționaliste, ale așa numitei arte realiste, face de fapt o transcriere subiectivă a formelor realității directe pe care o contemplează, trecută prin imaginația sa, care și va da producției sale o formulare mai mult sau mai puțin alta decât cea reală (obiectivă).

Prin urmare, orice artist va crea o artă abstractă (subiectivă). Totul constă în dimensiunea gradului de puritate a creației artistice, adică în dimensiunea distanțării expunerii artistice a fenomenelor obiective la maximum apropiată de cea reală.

Cu cât creația omului de artă va avea un grad mai

(continuare în pag. 48)

mare de puritate, cu atât el se va apropia mai mult de arta pură și cu cât ea va fi mai puțin pură, adică, se va apropia ca realizare artistică de această realitate, cu atât el se va îndepărta mai mult de arta pură. Deasemenea cu cât orice tip de artă se va apropia de realitate, cu atât ea va copia mai fidel din punct de vedere a-l reflectării imaginare această realitate (să ne amintim de chitciurile din arta aplicativă).

Căci delimitările corecte ale tipurilor de artă și ale sensurilor proceselor de creație artistică, nu trebuie să nască o confuzie de receptare și asimilare a lor, dar să departajeze clar identitățile estetice una de alta. De aceea arta, de fapt, nu este și nu poate fi absolut realistă, ci numai una pură cu diferite grade de puritate, adică relativ realistă. Ca să conturăm formularea concluziilor trase din aceste adevăruri printr-o definitivare clară a sensurilor, trebuie să acceptăm conceptul de artă naturală ca expresie adevărată a felului obiectiv de a fi a-l realității.

Astfel se face că vor exista încă două tipuri bine identificate de artă: arta naturală (natură) și arta pură. Orice lucru real este un element care alcătuiește cadrul compozițional natural ca artă naturală. Dacă arta naturală și arta pură ca elemente constitutive ale complexității realității universale, se află sub influența unei Rațiuni Supreme, atunci vom putea delimita încă un tip de artă - arta ca Idee Absolută (o artă mai mult imaginată de rațiunea umană aflată dincolo de percepția directă a omului).

Această artă o putem defini ca Artă Absolută. Dacă ne vom întreba încă, care din cele două tipuri ale artei se apropie mai mult de Absolut, atunci vom putea spune, că anume arta pură se găsește mai aproape de acest Ideal.

Deci, acei autori, care consideră, că arta trebuie să țină cont în primul rând de necesitățile practice se împotmolesc în rezolvarea problemelor ce țin de realitatea materială de moment și a stărilor pe care acestea le nasc la om. Ei se vor angaja mai puțin în tratarea aspectelor, ce se ocupă de suportul spiritual a-l ființei umane. Căci indiferent de dorința lor, arta pură, ca manifestare inevitabilă a felului de a fi al sferei imaginare a omului de creație, se va realiza prin mijlocirea aceluiasi suport a-l conținutului ei - omul, fără ca ei să aducă la conținutul lui fizic un cât de mic aport de aceiași natură.

Omul va răspunde întotdeauna unei chemări venite din interiorul sufletului său a cărui intimitate absolută se mărginește cu însăși esența spirituală a ființei sale. A-l impune pe acesta să se supună restricțiilor dictate de partea fizică a ființei sale este o absurditate. Anume prin arta pură, omul (omenirea) face legătură cu Universalitatea și sferile imponderabile ale Absolutului (Ideii Absolute).

Exclusiv prin arta pură, omul evadează din interiorul sferei sale materiale dincolo peste cadrul sferei sale materiale - acolo unde se transformă din Homo Sapiens în Homo Spiritus - fenomen care îl departajează categoric ca creație a Absolutului de lumea vie neumană.

Omul, numai în raport cu arta pură capătă esențialitate, valoare și vectorialitate în mișcarea sa spre un desiderat suprem. Căci, arta naturală în sine este o intimitate absolută (subiectivă). Numai arta pură în raport cu omul și omul în raport cu arta pură imprimă sens existenței sale ca produs descins din Absolut.

De aceea atât arta naturală, cât și arta pură, constituie două realități paralele ale complexității realității universale

fiind compatibile una cu alta numai la nivelul ei. De ce compatibile? Deoarece ele oricum trebuie să coexiste, neexcluzându-se practic una pe alta ca modalități de realizare a felului lor de manifestare. Aceste realități paralele în cadrul complexității realității universale vor fi incompatibile la nivelul stării Absolutului, deoarece ele se vor îndepărta una de alta prin acel factor, care face arta naturală artă pură și care transformă pe Homo Sapiens în Homo Spiritus. Acest factor va dezomogeniza aceste stări paralele pînă la gradul de în-doire a liniilor circumferințelor formate de planurile bolților unor sfere, care alcătuiesc aceste două stări, ca în definitiv sfera ce face creația artistului artă pură să se desprindă de realitatea imediată a vieții sale, deplasându-l pe om din interiorul sau sssss spre exteriorul marginilor lor pulsative (liniile numai teoretic sunt paralele la nivelul realității universale).

Dacă frumusețea naturală este starea ca fel de a fi a fenomenelor naturale, atunci vom deosebi două tipuri de frumusețe odată ce arta în general este o categorie, care include în sine tratarea aspectelor frumosului.

Artă pură va exprima frumusețea pură, adică frumusețea categoriilor superioare ale sferelor înalte, imaginare ale rațiunii omului. Deci, artei naturale îi va corespunde (frumusețea naturală reală).

Este evident, că omul (artistul) va parcurge drumul său estetic având o singură direcție - de la frumusețea naturală la frumusețea spirituală (pură), căci numai acesta poate fi vectorul deplasării în cadrul existenței sale care îi imprimă esențialitate și sens.

Această stare nouă a omului de creație reprezintă substanța viabilă a sufletului său și se numește -optimism. Ca perspectivă, scopul vieții sale va consta în atingerea desăvârșirii sufletești prin intermediul abordării în arta pură a temei Ideii Absolute și a purificării morale a omului.

Artistul crează în ultimul rând pentru public. El crează în primul rând pentru sine și apoi pentru acei, ce vor pătrunde și asimila viziunile sale asupra formelor estetice. Un artist autentic va crea un esteticism pur, mult îndepărtat de esteticismul realității nemijlocite. Esteticismul pur va conține un fond (conținut) foarte diferit, mult îndepărtat de tradițional, adică de esteticismul (fondul) natural, care nu poate fi altfel, decât întotdeauna conservator.

Așa cum orice formă nu poate fi privată de conținutul ei, atunci forma, adică stilul estetic de manifestare a acestui fond va fi întotdeauna netradițional, făcând netradițional și acest conținut - formă și fond, care vor păși cu un pas sau mai mulți înainte, depășind ca interpretare conceptele vechi ale esteticismului tradițional, căci transformarea formelor lor are loc în interiorul unui proces evoluționist și nu a unuia static. La acest nivel a-l dezvoltării, se va produce o revoluționare a fenomenului condiționării reciproce a conținutului și formei când inițiativa va trece din ce în ce mai mult de partea formei ca esență pură.

În arta pură, apropiată de stările absolute, forma va stimula conținutul determinându-i în totalitate fondul, acesta identificându-se până la urmă cu identitatea fomei, devenind în definitiv un Tot Întreg (Absolut) de natură pur spirituală. Iată de ce, formele vechi, con-

(continuare în pag. 49)

servatoare, ce țin de estetismul natural conservator într-o perioadă intermediară a evoluării raportului dintre formă și fond, vor respinge aproape întotdeauna noile principii estetice, noile stiluri de abordare și exprimare a fondului. Acestea vor fi întotdeauna de o simplitate și concesivitate aproape sublimă, care vor da imponderabilitate atât formei cât și conținutului ei, evitând la maximum împotmolirile greoaie în structurile foarte sofisticate ale fondului. Aceste stiluri vor forța fondul să se ajusteze la formă, impunându-se ca determinante din ce în ce mai puternice ale conținutului lor. O astfel de artă, va feri pe cel ce o va pătrunde, de rătăcirile sale nesfârșite pe drumurile ce duc în interiorul sufletului său..

Din cauza că arta este o interpretare estetică mai mult sau mai puțin pură a realității, ea nu va fi întotdeauna acceptată, înțeleasă și pătrunsă de conștiința unei comunități umane, care în marea ei masă are o psihologie conservatoare tradiționalistă. Psihologia tradiționalistă în persoana unor autorități științifice sau culturale, deja instalate în viața culturală sau științifică, nu vor accepta sau vor accepta cu greu, numai în ultimă instanță (atunci când formele estetice noi se vor afirma plenar) realitățile noi estetice, atât ca fond (conținut) cât și ca formă (stil), căci oricum acestea sunt identice.

Aceste situații antagoniste, provocate pe de o parte de arta impură, cu tradiționalismul ei întotdeauna conservator, și pe de altă parte, de arta pură (spirituală) vor naște o percepție netradițională a unei realități estetice noi, întotdeauna misterioasă, care va impune formarea unui critic nou a-l fenomenului estetic. Corespunzător acestor două tipuri de artă, vom avea două tipuri de critici ale fenomenului estetic: critica îndreptată împotriva principiilor și conceptelor pe care se bazează tradiționalismul a așa numitei arte practice (artei impure) cu un grad mic de puritate și critica, care se ocupă cu modalitățile de atingere a criteriilor estetice ale artei pure. Bineînțeles, că aceste două tipuri de critici vor fi practicate de reprezentanți ale căror concepții despre viață, artă și frumos nu diferă corespunzător de principiile caracteristice ale fiecăreia din felurile cunoscute de artă..

Nu este exclus, ca unii critici de artă (creație estetică) să treacă mai ușor în categoria acelor care împărtășesc estetismul pur, dar nici odată susținătorii artei pure nu se vor întoarce la principiile tradiționalismului conservator în artă. În cadrul criticizmului, nu poate exista un criticism pur, un criticism pentru sine, un criticism pentru criticism. Întotdeauna critica va avea sens, un dublu sens - critica noului de către vechi și critica vechiului de către nou. În ambele cazuri vectorii mișcării în interiorul acestei relații vor avea două sensuri - acel a-l mișcării ascendente a fenomenului estetic, în general, dinspre vechi spre nou și acel a-l vectorului deplasării inverse, impus de efectul acțiunii adevărului critic a-l noului asupra celui aflat în opoziție. Această influență a dreptului noului asupra împotrivirii conservatorismului în artă și este determinată de acel factor, care transformă reflexivitatea artistică în artă pură și care se numește spirit artistic novator.

Spiritul novator dă sens existenței omului (artistului în special), îndepărtându-l de restul lumi și care nu este altceva, decât, însăși, spiritul artistic a-l creatorului de artă pură. Criticismul poate deveni o stare în sine numai la nivelul și în interiorul artei pure (artei pentru artă), în cazul deplasării acesteia spre ideal (căci din el face parte nemij-

locit).

În starea sa absolută, criticismul devine în sine și pentru sine o idee în idee - idee pură în idee pură Absolută. Deci, criticismul tuturor criticilor va fi Ideea Absolută - Dumnezeu. Dacă vom raporta calificativele aduse aici la sensul fenomenului critic, în contextul interdependenței acestor doi poli ai stării spirituale a criticului de artă, care se exprimă prin cele două fenomene paralele: fenomenul criticismului conservator și fenomenul criticismului novator, atunci criticismul de artă adevărat poate fi privit ca un artist care-și aduce aportul său constructiv, modelator la edificarea și fortificarea fundamentului artei pure.

Criticul de artă este acela, care descoperă și argumentează gradul de puritate a-l creației artistice și căile pe care trebuie să le urmeze creatorul pentru a se apropia mai mult de arta pură. Ceia ce avem astăzi în arealul criticii de artă (criticii literare) nu este altceva decât o expunere explicativ - aplicativă, uneori foarte sofisticată cu folosirea unei terminologii cu atât mai crezută specifică, cu cât se dorește mai misterioasă și pătrunzătoare, mai mult sau mai puțin obiectivă de constatare și descriere a elementelor constitutive a fenomenului artistic, precum și a mijloacelor cu care artistul își manifestă trăirile sale estetice, și numai în mică măsură a modului și amploarei gradului de reflexivitate și profunzimii manifestărilor trăirilor sale subiective (spirituale) și a tot ce este legat de ele vis-a-vis de fenomenele realităților pe care le percepe.

Această atitudine a criticului de artă nu este altceva, decât o poziție neîndeajuns de angajantă în constatarea unei sau altei realități artistice. Ori, angajarea criticului trebuie să fie dictată de un singur imperativ (principiu) - imperativul (principiul) estetizmului pur, criticismului adevărat în artă.

În această ordine de idei, principiile criticismului angajant ar fi următoarele: 1) principiul depistării și examinării pozițiilor conservatoare a creației artistice și 2) principiul descoperirii și examinării angajamentului estetic, spiritual și ideinic a-l temeii abordate în opera de artă. Criticul de artă trebuie să califice valoarea unei opere reieșind din acest imperativ după următoarele criterii: 1) criteriul valorificării și explorării de către creator a potențialului valoric estetic, metodelor și modalităților folosite de el în edificarea operei artistice; 2) criteriul clarviziunii ideilor artistice ale operei de artă; 3) criteriul simplității, unicității și particularității artistice a modalităților mijloacelor lingvistice folosite de autor în opera de artă; 4) criteriul penetrabilității și subtilității mesajului artistic și ideinic a-l operei de artă; 5) criteriul atingerii scopului ideii artistice a creatorului; și 6) criteriul valorificării plene a esenței mesajului artistic și ideinic de către autor în opera artistică.

Numai un astfel de comportament a-l criticului de artă față de condiția și menirea sa, îi poate oferi și condiționa o poziție activă de contribuabil la actul de creație a artistului. Anume acest critic este chemat să influențeze pozitiv procesul edificării artei pure. El poate fi considerat drept un colaborator de valoare la crearea operei artistice, deoarece aduce și o contribuție directă la acest proces, prin implicațiile sale în

(continuare în pag. 50)

descoperirea și elucidarea caracterului conservator al activităților criticilor care promovează conceptele și ideile criticismului neangajant și a tradiționalismului în arta criticii.

Artistismul lui constă în capacitatea sa de a contribui efectiv, atât direct cât și indirect, la edificarea artei pure, anume prin acel nou mai puțin important comparativ cu cel adus nemijlocit de creator, dar totodată foarte necesar ca factor determinant al procesului de definitivare a criteriilor de delimitare ale tradiționalismului conservator de constructivismul optimist al noului.

Cu cât fenomenul estetic (arta) se îndepărtează de realitatea nemijlocită prin intermediul suportului ei spiritual, cu atât el devine mai mult artă pură.

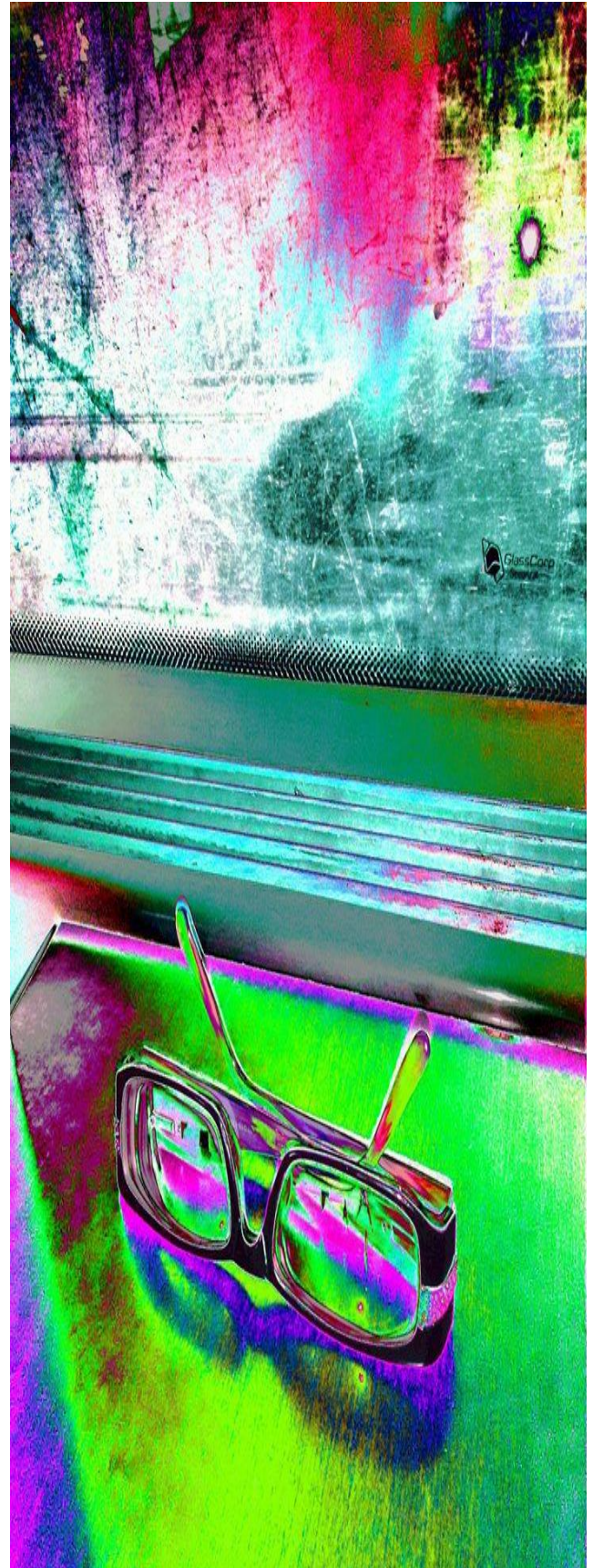
Arta pură nu este și nu poate fi realistă în epoca pragmatismului total și cu atât mai mult în epoca credinței. În epoca credinței, ea va fi întotdeauna adînc spirituală. Căci, în ultima instanță, în ce trebuie să creadă artistul dacă nu în acest element (segment) cu sens pozitiv (optimist) al felului subiectiv de a se manifesta a componente spirituale a ființei sale?! Prin urmare, în orice epocă ar crea artistul, mesajul operei sale va fi acel al credinței, căci toate operele artistice cunoscute în esența lor fundamentală sunt dominate de factorul credinței – credinței într-un ideal suprem. Din aceste considerente putem deduce, că scopul artei pure este atingerea acestui deziderat, care este ideea pură, curățenia spirituală a omului – sufletul curat al lui Homo Spiritus.

Arta pură întotdeauna va domina și va determina criteriile de abordare și evaluare a fenomenului esteticului în artă în general. Ea va fi stimulentele tuturor metamorfozelor fenomenelor estetice, care se nasc în interiorul capacităților naturale de analiză ale criticului de artă. În felul acesta, scopul artei pure devine un adevăr spre care tinde întotdeauna fenomenul estetic uman. Arta pură nu se rupe de la realitate numai de dragul acestui fapt, dar este o consecință firească a incompatibilității ei și ca realitate paralelă cu realitatea paralelă a stărilor obiective ale acestora. Deaceia această detașare nu se produce întâmplător, dar este o legitate inevitabilă născută din relația interdependenței acestor două realități incompatibile. În fleul acesta, prin artă artistul lasă în urma sa o altă lume, tot aparținînd lui, dar de care caută să se desprindă -- lumea realității sale materiale, de care se poate totuși relativ detașa cu ajutorul componente spirituale a ființei sale. În concluzie, putem afirma, că omul este totuși în stare (poate fi în stare), odată ce el este capabil să se detașeze suficient de mult prin artă (spirit) de realitate, să-și modeleze condiția cu ajutorul aceluiași spirit, care la nivelul existenței se manifestă prin produsul alegerii sale voluntariste cea de pe urmă, care depinde în totalitate de vrerea sa, adică de sufletul său. În felul acesta, sufletul devine modelatorul de mai departe a destinului său. Astfel, spiritul condiționează și favoriază apariția și modelarea unei trăiri și percepere reflexive superioare a realității înconjurătoare, amplificând la maximum capacitățile sale de creație.

Prin suflet, omul se apropie de punctul desăvîrșirii condiției sale, și tot prin suflet ideea fuzionează cu realitatea existenței sale, transformînd ființa umană în Homo Spiritus plasat mult în afara formelor fizice de viață. În feleul acesta, arta pură va da posibilitate omului (artistului) să rezolve într-un fel dilemele născute de paradigma complexității

realității sale materiale, utilizînd șansa salvării prin idee – singura în stare să-i programeze și să-i modeleze existența, astfel încât atingerea scopului sensului vieții să devină o realitate realizabilă.

CĂRTI SOSITE LA REDACȚIE

Petru Todoran – Lungul drum al Răbdării spre Întelepciune – Volumul 3, Editura Boem@, 2025

Sasha Ivanov – O plimbare pe Bulevardul Dacia Editura Boem@, 2025

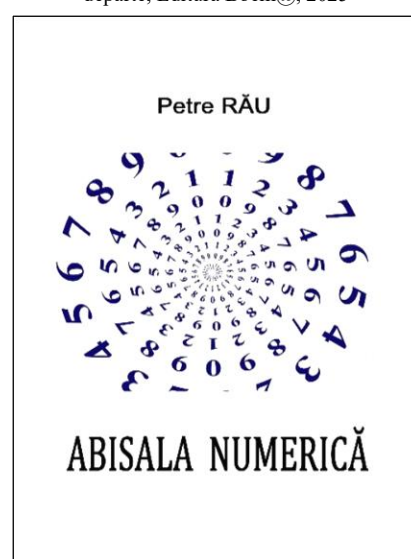
Sevastița Lăzărescu – Ridică-te și mergi mai departe, Editura Boem@, 2025

Alexandra Tufă – Reeducarea perineală Editura Boem@, 2024

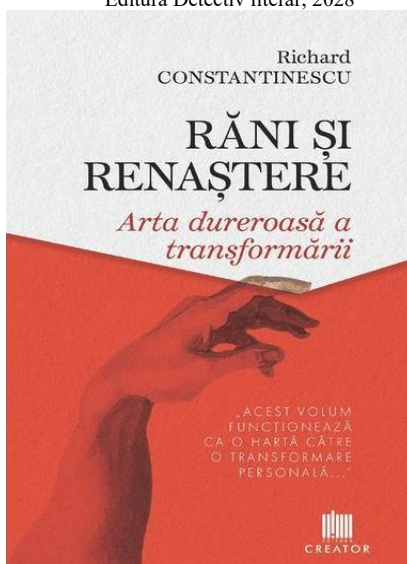
Valeriu Valegvi – Mersul pe gânduri Editura Detectiv literar, 2028

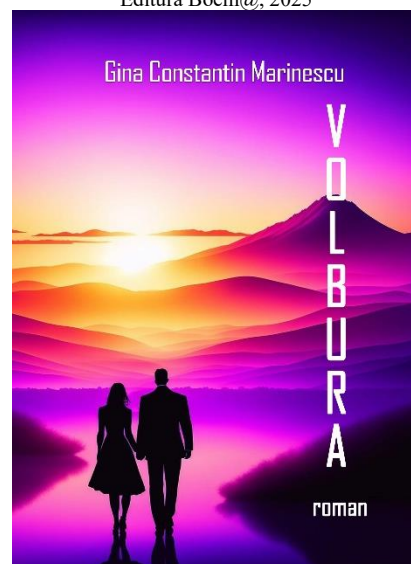
Petre Rău – Abisala numerică (versuri) Editura Boem@, 2025

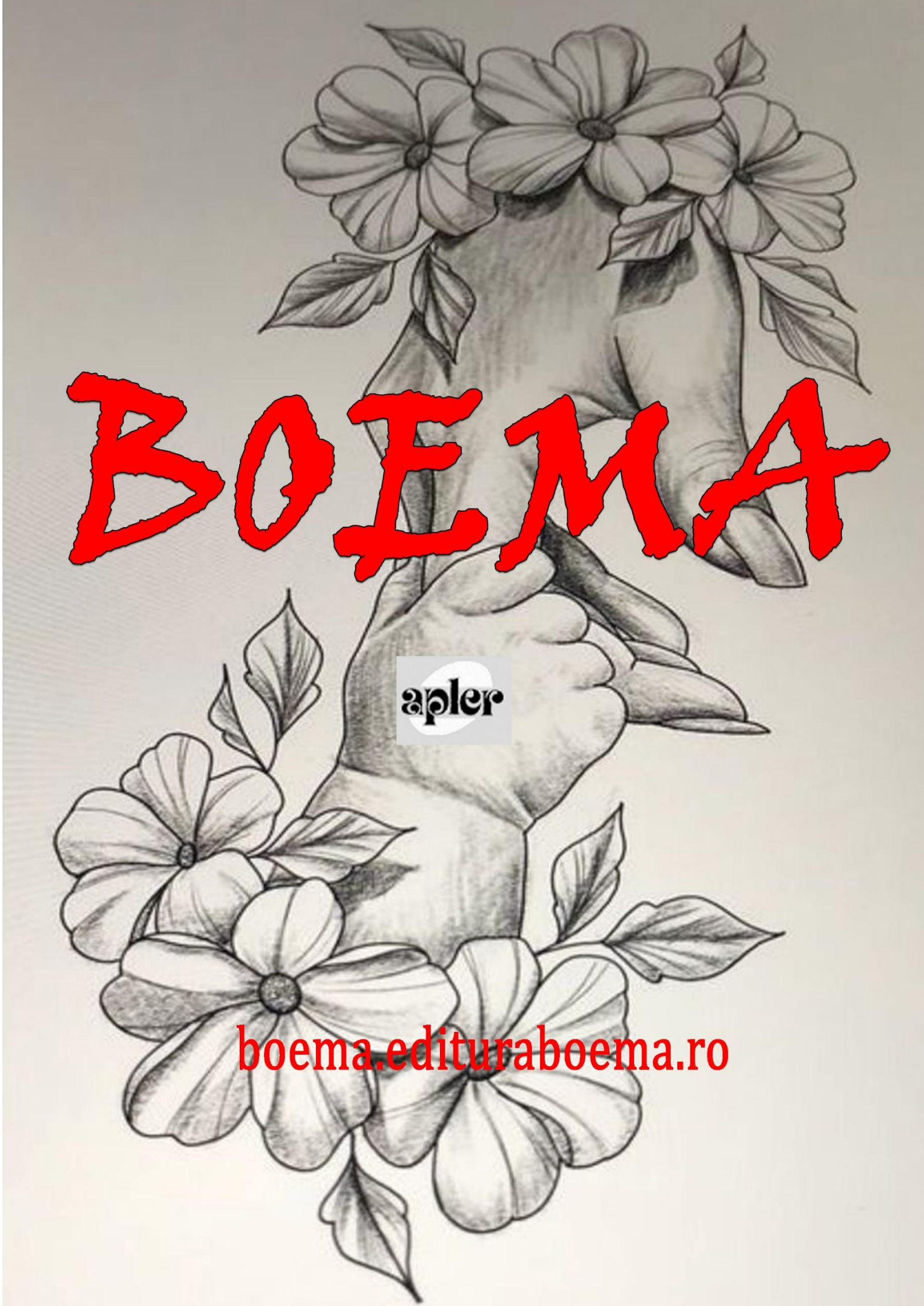
Irene Postolache – Casa și toate amintirile Editura Junimea, 2024

Richard Constantinescu – Răni și renaștere... Editura Creator, 2025

Gina Constantin Marinescu – Volbura (roman) Editura Boem@, 2025

BOIEMA

apler

boema.edituraboema.ro